PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, ČETRTEK, 19. AVGUSTA 1965 • LETO VI., ŠTEVILKA 224 • CENA 50 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JOŽE SMOLE
ODGOVORNI UREDNIK DUŠAN BENKO

Prva izdaja

O izvajanju gospodarske reforme

Seja izvršnega komiteja centralnega komiteja ZK Slovenije

LJUBLJANA, 18. avg. — Včeraj je bila seja IK CK ZKS, ki jo je vodil politični sekretar tovariš Miha Marinko. Na dnevnem redu so bila aktualna vprašanja izvajanja gospodarske reforme.

Po vsestranski razpravi je bilo ugotovljeno, da so dosedanji ukrepi povzročili med delovnimi ljudmi in v delovnih organizacijah številne pozitivne pobude in procese, ki zagotavljajo uresničitev temeljnih smotrov gospodarske reforme. To se kaže predvsem v naporih delovnih ljudi in v usmeritvi delovnih kolektivov, da s povečano produktivnostjo, z modernizacijo tehnologije in organizacijo dela, s smotrnejšim gospodarjenjem in razpolaganjem družbenih sredstev v delovnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih, z nadaljnjim utrjevanjem samoupravnih odnosov in izpopolnjevanjem delitvenih razmerij in delitve po delu, ustvarijo pogoje za trajen in stabilen razvoj vseh področij družbene dejavnosti in materialnih pogojev delovnega človeka.

Na seji so ugotovili, da so bili v razmeroma kratkem času doseženi znatni uspehi pri uresničevanju gospodarske reforme predvsem tam, kjer je v delovnih kolektivih prevladala taka usmeritev.

Istočasno je bilo govora tudi o vseh tistih primerih in pojavih, ki pačijo smisel in cilje reforme. Gre predvsem za primere pretiranega dviganja cen, špekulativnega izkoriščanja monopolnega položaja in umetnega ustvarjanja motenj na tržišču, pasivnega odnosa, ki se kaže v pričakovanju, da bo reforma sama po sebi ustvarila ugodnejše pogoje gospodarjenja in v težnji po povečevanju osebnih dohodkov, ki ne temelje na produktivnosti in ekonomskih uspehih gospodarjenja. Prav ti negativni pojavi utegnejo ovirati uresničitev temeljnih nalog in ciljev ekonomske politike.

Tudi v bodoče je zato potrebno z vso odločnostjo odpravljati iz ekonomskega življenja primere špekulacije in monopolističnih teženj, ker predvsem ti najneposrednejše posegajo v življenjske pogoje delovnega človeka. Subjektivne sile pa se morajo zavzemati predvsem tudi za ustvarjanje pogojev in odnosov, ki zagotavljajo rast produktivnosti, boljše gospodarjenje in vključevanje v mednarodno delitev dela. To je tudi realna pot za dejansko stabilizacijo gospodarstva, za pravilne odnose vseh oblik potrošnje in hkrati izhodišče za nadomestilo povečanih življenjskih stroškov delovnih ljudi.

Glede na to, da je gospodarska reforma v središču pozornosti vseh delovnih ljudi, da je uresničenje osnovnih ciljev te reforme materialna sila nadaljnjega družbenega razvoja, so bile na seji IK CK ZKS poudarjene naloge komunistov, da se še naprej angažirajo v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah na vprašanjih, ki jih postavlja na dnevni red gospodarska reforma.

Sestanek v ZIS

BEOGRAD, 18. avg. (Tanjug) — V zveznem izvršnem svetu je bil danes pod predsedstvom člana ZIS Marina Cetinića sestanek s predstavniki republiških izvršnih svetov. Sestanka se je udeležil tudi zvezni sekretar za industrijo in trgovino Hakija Pozderac.

Obravnavali so nekatera vprašanja v zvezi z uveljavljanjem gospodarske reforme. Pozitivno so ocenili prizadevanja delovnih organizacij, zlasti večjih proizvodnih organizacij, ki so že začele akcije za bolj racionalno poslovanje, odkrivanje notranjih rezerv, boljšo organizacijo dela, integracijo itd. Menijo, da se bo ta proces v naslednjem obdobju še krepil.

Seja VS o Dominikani odložena

NEW YORK, 18. avgusta (Tanjug-AP). Sestanek varnostnega sveta, na katerem naj bi danes razpravljali v položaju v Dominikanski republiki, je odložen. Zakaj so odložili ta nujni sestanek, niso pojasnili.

Kakor piše danes brazilski list »Diario de noticias«, je brazilska vlada zahtevala, da nujno skličejo konferenco zunanjih ministrov OAD, ki bi razpravljali o dominikanski krizi. Vendar pa uradno niso potrdili že prej.

Vietnam:

Dopisovanje in ‚tipanje'

V OZN trdijo, da želijo ZDA izvedeti, kaj bi nudil Hanoi, če bi nehali bombardirati DR Vietnam

NEW YORK, 18. avgusta (Tanjug, Reuter, AP). Dobro poučeni krogi v OZN že več dni zatrjujejo, da ZDA po »tihi diplomatski poti« proučujejo in tipajo, kaj bi Severni Vietnam morda nudil, če bi ZDA za nekaj časa opustile zračne napade. Zlasti se trudijo dognati, ali bi bil DR Vietnam pripravljen začeti politična pogajanja o ureditvi vietnamskega problema.

Kakor zatrjujejo ti krogi, so se ZDA obrnile na dežele, ki so v dobrih odnosih z DR Vietnamom, v upanju, da bodo tako dobile določnejši odgovor iz Hanoia. V nekem dokumentu, ki so ga ZDA dostavile vladam teh držav, je rečeno, da bi ZDA utegnile opustiti zračne napade, pri tem pa jih zanima, ali bo prenehala »infiltracija« iz DR Vietnama in ali se bo zmanjšala vojaška in druga dejavnost v Južnem Vietnamu.

Po istih virih opozarjajo ZDA tudi na politično podlago, na kateri bi bile pripravljene pogajati se: pogajale bi se na podlagi ženevskih sporazumov iz leta 1954: prenehata naj agresija in subverzija, prebivalstvo Južnega Vietnama naj se samo izreče o svoji prihodnosti, umakne naj se tuje vojaško osebje in ukinejo naj tuja vojaška oporišča ter naposled zajamčijo neodvisnost Južnega Vietnama.

ZDA bi bile tudi — če DR Vietnam noče neposrednih pogajanj pripravljene udeležiti se konference o Laosu ali Kambodži, kjer bi se lahko pogovarjali tudi o vietnamskem problemu. ZDA posebej postavljajo DR Vietnamu dve vprašanji: ali vztraja pri tem, da v saigonski vladi prevladuje Vietkong, in ali vztraja pri tem, da se Američani umaknejo brez poprejšnjih pogajanj in sporazumov.

Ameriški uradni krogi pravijo za zdaj samo, da si ZDA diplomatsko-politično dopisujejo z vrsto držav o vietnamskem problemu.

Po vesteh iz Saigona so ameriški »marinci« začeli danes veliko amfibijsko in letalsko akcijo v okviru ene izmed najhujših ofenziv proti južnovietnamskim osvobodilnim silam. Američani so krenili v napad južno od velikega oporišča Da Nanga, na katero partizani v zadnjem času čedalje nevarneje pritiskajo. Na začetku svoje »očiščevalne akcije«, južno od Chu Laia, okrog 530 km severno od Saigona, se je ameriška pomorska pehota znašla pod topovskim ognjem. Predstavnik ameriškega poveljstva je povedal, da so »marinci« pretrpeli »lažje izgube«, medtem ko iz Da Nanga poročajo, da sta imeli hude izgube obe strani.

Američani so prešli v napad, ko so dobili obvestilo, da je na polotoku Van Tuongu koncentriranih okrog 2000 partizanov. Napadalci pa potem, ko so vdrli v ondotne sicer dobro utrjene vasi, niso našli v njih nikogar. Okrog oporišča Da Nanga so okrepili posadko vojaške policije.

Osvobodilne sile so danes z minometi napadle vojaško taborišče v Duc Coju, ki je že nekaj tednov obkoljeno. Napadli so tudi skladišče streliva v ameriškem helikopter-

● Nadaljevanje na zadnji strani

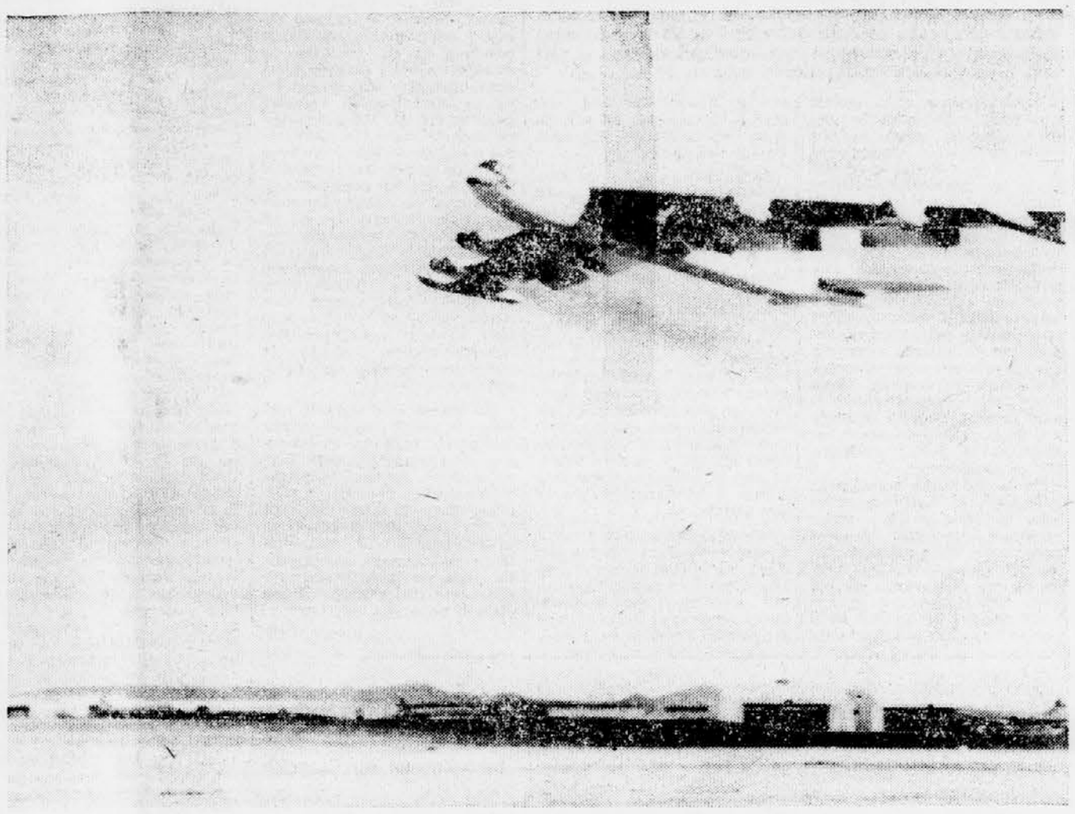

ZDA PRIPRAVLJENE OPUSTITI BOMBARDIRANJE DR VIETNAMA? — Dobro poučeni krogi v OZN že nekaj dni zatrjujejo, da Washington »po tihi diplomatski poti preučuje in tipa, kaj bi mu Hanoi obljubil, če bi ZDA za nekaj časa opustile zračne napade na Severni Vietnam«. Na sliki: ameriški bombnik »B-52« vzleta iz oporišča na Guamu na Pacifiku. Cilj: Vietnam — 2200 milj daleč. Bombnik lahko nosi na vsakem krilu po 6 ton bomb, v trupu pa še 27 bomb. Foto: AP

Večji proračun OZN za drugo leto

NEW YORK, 18. avgusta (Reuter). Generalni sekretar OZN U Tant je predložil proračun OZN za leto 1966 v znesku 116,737.110 dolarjev. Proračun je za 8 milijonov dolarjev večji od sprejetega proračuna za letos. Proračunski izdatki v prihodnjem letu so večji zaradi večjih stroškov za operacije OZN, za gospodarski in socialne akcije ter za potrebe novega stalnega organa OZN — konference OZN za trgovino in razvoj.

U Tant je poudaril, da bo morda treba povečati proračunske izdatke še za 120 milijonov dolarjev, če bodo hoteli uresničiti vse načrte o financiranju v prihodnjem letu. Osnutek proračuna bo U Tant predložil na 20. zasedanju generalne skupščine OZN prihodnji mesec. Za financiranje konference OZN za trgovino in razvoj bi bilo po U Tantovem predlogu potrebnih 4,1 milijona dolarjev.

26. oktober — avstrijski nacionalni praznik

DUNAJ, 18. avg. (Tanjug). Sodeč po sporazumu, ki sta ga v Beljaku dosegla kancler Klaus in podkancler Pittermann, bo Avstrija nazadnje le dobila svoj narodni praznik. Klaus in Pittermann sta za nacionalni praznik izbrala 26. oktober — dan, ko je (leta 1955) začel veljati zakon o nevtralnosti Avstrije. Ta dan so doslej v šolah proslavljali kot »dan zastave«.

Prvotno je ljudska stranka predlagala za nacionalni praznik 15. maj — dan, ko so podpisali državno pogodbo, medtem ko so bili socialisti prej za 12. november, dan ustanovitve prve avstrijske republike.

Boj za večino v grškem parlamentu

Kaže, da neodvisnima Stefanopulu in Cirimoku ne gre gladko od rok

ATENE, 18. avg. (Tanjug). Komentarji v grškem tisku o sinočnjih pogovorih bivših voditeljev unije centra Stefanopula in Cirimoka s kraljem Konstantinom so precej različni. Listi, ki so naklonjeni šefu unije centra Papandreuu, kakor tudi tisk demokratske levice, trdijo, da se Stefanopulu in Cirimoku ni posrečilo zagotoviti potrebne večine poslancev, na podlagi katere bi jima kralj eventualno zaupal mandat za sestavo vlade.

Komentatorji listov nacionalne radikalne unije (ERE) pravijo, da sta Cirimokos in Stefanopulos predložila kralju seznam 20 poslancev unije centra, ki ju baje podpirajo. To bi jima z Novasovo skupino 25 poslancev, 99 poslancev ERE in 8 Markezinisovimi poslanci vred zagotovilo potrebno večino v parlamentu.

Vsi listi se strinjajo v mnenju, da utegne kralj Konstantin danes poklicati k sebi tretjega voditelja unije centra Papapolitisa, ki se se ni izrekel, in zahtevati od njega, naj podpre Stefanopula in Cirimoka. Zato v Atenah sklepajo, da tema dvema vendarle ne gre vse gladko od rok in da se še ne moreta zanašati na večino v parlamentu.

List »Elefteria«, ki podpira Novasa, danes zatrjuje, da bo kralj Konstantin že drevi zaupal enemu izmed dvojice bivših voditeljev unije centra, Stefanopulu ali Cirimoku, mandat za sestavo nove vlade. Takoj nato naj bi sestavila vlado, ki bi prisegla jutri. Ni izključeno, piše ta list, da bi se že v petek sestal parlament na izredni seji, na kateri bi nova vlada obrazložila svoj program, nato pa bi glasovali o zaupnici vladi.

Papandreuov list »Vima« davi v uvodniku z naslovom »Dvor maši usta ljudstvu« ostro kritizira kralja zaradi stališča, ki ga je zavzel v sedanji politični krizi. Iz vseh krajev Grčije pa prihajajo novice o množičnih zborovanjih, na katerih ljudje izražajo podporo Papandreuu in njegovi politiki. Včeraj so bila množična zborovanja v Patrasu, Trikali, Levadiji, Gavali in mnogih drugih krajih širom po deželi.

Wilson bo govoril v OZN

LONDON, 18. avg. (Reuter). Britanski premier Harold Wilson bo v začetku novembra prispel na obisk v palačo OZN, kjer bo govoril na plenarni seji 20. zasedanja generalne skupščine.

V Los Angelesu še incidenti

Navidezni mir po ukinitvi policijske ure skaljen — še 25 ranjenih

LOS ANGELES, 18. avg. (AP). Navidezni mir v južnem predmestju Los Angelesa Wattsu, ki so ga zadnje dni pretresali krvavi nemiri, je bil spet skaljen davi, ko je policija streljala na neko džamijo muslimanskih črncev. Pri tem je bilo osem črncev ranjenih, 25 pa so jih aretirali.

Kakor trdijo policaji, so nanje »začeli streljati«, ko so se približali džamiji, da bi preverili ovadbo, češ da je v džamiji orožje. Policaji so odgovorili na streljanje in »v naskoku« zavzeli džamijo. Tam pa so našli samo 20 vernikov. Ko so preiskali poslopje, so našli samo na strehi eno samo vžigalno bombo.

Drugi incident se je pripetil prav tako v Wattsu. Na policaje so streljali s snajperskimi puškami, ko so peljali aretirance v policijski avto. Policaji so streljali nazaj, toda »brez rezultata«.

Ta dva incidenta, razen še nekega »manjšega« — policija je ranila nekega črnca, ki je skušal zbežati — sta skalila navidezni mir v noči, ko je kalifornijski guverner Brown ukinil policijsko uro, uvedeno po šestdnevnih hudih neredih.

Tragična bilanca neredov v Los Angelesu se je povečala. Ubitih: 34 ljudi, med njimi 28 črncev, trije belci, dva pripadnika varnostnih sil in neki gasilec, ranjenih: 883

●● Nadaljevanje na zadnji strani

MILAN MAVER: STEBER PROIZVODNJE

»Vidite, in to je naš oddelek, kjer končno iz vseh minusov naredijo plus.«

O Kutchu - drugikrat

Indija odpovedala pogajanja s Pakistanom zaradi »splošnega poslabšanja odnosov«

NEW DELHI, 18. avgusta (UPI). Zaradi sedanje napetosti v zvezi s Kašmirom je Indija sklenila odpovedati pogajanja s Pakistanom o dokončni poravnavi spora zastran obmejnega področja Kutch. To je danes povedal indijski premier Šastri. Dejal je tudi, da so odpovedali pogovore, ki bi se morali začeti 20. avgusta med indijskim in pakistanskim zunanjim ministrom. Odpovedali so jih »zaradi splošnega poslabšanja odnosov med Indijo in Pakistanom«.

Sporazum o prenehanju bojev na področju Kutch, ki so ga dosegli prejšnji mesec, je določal, da se bosta v kratkem sestala zunanja ministra obeh držav in se dogovorila o trajni ureditvi obmejnega spora.

Generalni sekretar OZN U Tant si intenzivno prizadeva preprečiti, da bi se vnel spopad med Indijo in Pakistanom na področju Kašmira. V enem tednu se je U Tant trikrat pogovarjal s predstavnikoma Indije in Pakistana v OZN.

Medtem proučuje U Tant poročila, ki jih dobiva od opazovalcev OZN, razporejenih ob indijsko-pakistanski meji.

Pakistanski delegat v svetovni organizaciji je po pogovoru z U Tantom izjavil, da se je njegova vlada pritožila zoper Indijo, ker so indijske čete zasedle tri položaje na področju Kargila. Pakistanska vlada toži Indijo, da je prekršila pogodbo o premirju. Trdil je, da regularne pakistanske enote ne posegajo v nemire v Kašmiru.

Indijski predstavnik pa je dejal, da misli njegova vlada upoštevati poziv generalnega sekretarja. Toda indijske enote so nujno morale prekoračiti mejo, če so hotele zagotoviti varnost Indije, je dejal.

Za zdaj ni videti, da bi bodisi Indija ali Pakistan hotela predložiti spor varnostnemu svetu.

SZ hoče poroštva

Morozov: 19. člen se ne sme več pojaviti — Kakšen bo sovjetski odgovor na »Gemini 5«?

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 18. avgusta (Po telefonu). Politični turizem je spet nekoliko poživil mrtvo sezono dogodkov. V Moskvo je včeraj prispel predsednik Konga (Brazzaville) Massemba - Debat in s tem na najvišji ravni potrdil prijateljstvo, ki med SZ in Kongom zadnje čase izredno hitro napreduje in ki je to afriško državo v kratkem času postavilo v prve vrste sovjetskih prijateljev v Afriki.

Brazzavilska republika sodi med tiste afriške države, ki se najbolj dosledno držijo neodvisne nacionalne politike, kar jim prinaša težave v odnosih z zahodnimi državami. Prijateljstvo s SZ je čisti račun v korist obeh strani. Neodvisna politika Brazzavila je Sovjetski zvezi dovolj veliko povračilo za pomoč, ki jo daje ta Kongu. Predsednik Massemba-Debat se te obojestranske koristi zaveda. »Naj bo človek še tako pogumen, se vendar znajde v velikih težavah, če nima nikogar, ki bi mu lahko nudil tako moralno kot materialno pomoč. Mi imamo takšno pomoč, ker imamo mnogo prijateljev, predvsem pa veliko ljudstvo SZ,« je dejal včeraj na sprejemu v Kremlju.

V tujini se trenutno mudita dve sovjetski delegaciji. Prva pod vodstvom člana prezidija CK, sekretarja CK in namestnika premiera A. N. Šeljepina, je v LDR Koreji, v zvezi s proslavami 20-letnice osvoboditve Koreje izpod japonske okupacije. Odnosi med obema državama so sicer jasni in zato obisk ne zbuja posebne pozornosti. Njegova glavna zanimivost je bila v enem prvih večjih javnih nastopov Šeljepina, ki mu mnogi napovedujejo še

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

V Čilu že 300 žrtev

Zaradi neviht 200.000 ljudi brez strehe

RIO DE JANEIRO, 18. avgusta (Tanjug). Katastrofalne nevihte z viharji in nalivi, ki so povzročile povodnji in plazove, so terjale v Čilu in Argentini že 235 človeških žrtev. Menijo, da je umrlo tudi 50 turistov pod snežnim plazom, ki je posnel neki hotel v Andih blizu Mendoze.

Boje se, da je s temi turisti vred izgubilo življenje okrog 300 ljudi v povodnjih, uraganih in plazovih. Uradnih podatkov o številu žrtev še niso objavili.

Po zadnjih vesteh je viharno vreme zajelo južne dele Peruja in Brazilije. V vzhodnih delih Brazilije in Argentine pa pritiska huda vročina. Suša je povzročila doslej že izredno veliko škodo.

Najhuje je prizadet Čile. Po nenehnih nalivih, ki nočejo ponehati že dvajset dni, grozijo deželi strahotne poplave. Cenijo, da je brez strehe že okrog 200.000 ljudi.

Ves svet izraža solidarnost s prizadetim čilskim ljudstvom. Od vsepovsod prinaja pomoč. Voditelji številnih držav so poslali predsedniku Freiu osebne poslanice, v katerih obljubljajo pomoč Čilu. Čilsko ljudstvo je enodušno sprejelo poziv vlade na medsebojno solidarnost v teh težkih dneh. Na desetisoče ljudi, katerih domovi so uničeni, se je začasno zateklo k drugim družinam. Na stotine reševalnih ekip pomaga prizadetim.

Vlada je uvedla več izrednih ukrepov. Poraba mesa in vode je omejena. Mobilizirane so vse vojaške enote, da zaščitijo ogroženo prebivalstvo. Odredili so evakuacijo ljudi s poplavljenih področij.

Naser—Fejsal v petek

KAIRO, 18. avg. (MEN). Predsednik ZAR Gamal Abdel Naser bo v petek odpotoval v Džedo na pogovore s kraljem Saudove Arabije Fejsalom. Kot piše list »Al Ahram«, se je predsednik Naser namenil odpotovati v Saudovo Arabijo potem, ko je proučil poslanico, ki mu jo je poslal kralj Fejsal.

Predsednik Naser se bo vrnil v Kairo do 27. avgusta, ko misli odpotovati v Sovjetsko zvezo.

Jutri pričakujejo v Kairu prihod jemenskega predsednika Al Salala.

Bista na Kitajsko

KATMANDU, 18. avg. (Reuter). Nepalski zunanji minister Kritinidi Bista bo v ponedeljek odpotoval za 15 dni v LR Kitajsko. Vrnil bo obisk kitajskemu zunanjemu ministru Čen Jiju, ki je bil lani v Nepalu.

Štirje senatorji ZDA v Ženevo

WASHINGTON, 18. avgusta (AP). Podpredsednik ZDA Hubert Humphrey je imenoval štiri senatorje, ki bodo zastopali ZDA na ženevski konferenci o razorožitvi. To so Albert Gore, demokratski senator iz zvezne države Tennessee, demokratski senator Stuart Symington iz Missourija ter republikanska senatorja Frank Carlson iz Kansasa in John Cooper iz zvezne države Kentucky.

Danes v „Delu"

2. stran: Prva znamenja resnične konkurence

3. stran: Pismo iz Zagreba

4. stran: Do severnega tečaja in nazaj

5. stran: Predlog za reformo srednjega šolstva

6. stran: »Novoteks« obsojen zaradi špekulacij

7. stran: Beton se je spremenil v paro

Reforma in monopolne težnje

Stabilizacija gospodarstva in trga je brez dvoma prva in najvažnejša naloga naše gospodarske reforme, ker se le v stabilnih pogojih lahko razvije racionalno in intenzivno gospodarjenje in uveljavijo ustvarjalne sile delovnih kolektivov v smislu produktivnejšega dela. Stabilizacija pa je tudi neogiben pogoj, da postopno razvijamo vlogo trga, ki naj bo kriterij za formiranje cen in faktor usmerjanja proizvodnje. Zato moramo dati stabilizaciji prednost pred vsem drugim.

Le na videz je v nasprotju z načeli reforme v smislu delovanja tržnih zakonitosti, če zdaj ob formiranju novih cen z vso strogostjo administrativno posegamo v oblikovanje novih cen. V sedanjem položaju mora biti naša prva skrb ustaliti cene v novih razmerjih in preprečiti nepotrebne motnje, ekscese in anomalije, ker moramo šele ustvariti takšne tržne pogoje, v katerih bo svobodnejše delovanje tržnih zakonitosti spodbujalo k povečanju produktivnosti in intenzivnejši proizvodnji in ko bo ob spremenjenem režimu kontrole cen moč prepustiti oblikovanje cen samostojnim odločitvam kolektivov.

Ko ustvarjamo pogoje za svobodnejše delovanje tržnih zakonitosti, pa se moramo tudi zavedati nevarnosti in skušnjav, ki jih prinaša delovanje trga. Gre za nevarne težnje po ustvarjanju monopolnega in privilegiranega položaja na trgu s sporazumevanjem o cenah in z izločanjem konkurence. S postopnim opuščanjem administrativnega reguliranja cen se bodo le še pomnožili že zdaj pogosti primeri, ko gospodarske organizacije z medsebojnim sporazumevanjem ali s tihim in javnim dogovarjanjem izsiljujejo višje cene, kakršnih trg v konkurenčnih pogojih ne bi priznal, in si tako ustvarjajo neupravičen dohodek, ki ne ustreza vloženemu delu in dejanski produktivnosti, zaostalim članom dogovora pa omogoča nadaljnji obstoj kljub neracionalnemu in v bistvu nerentabilnemu poslovanju. Sem sodi tudi vrsta poslovnih združenj, pri katerih se za prizadevanji zboljšati proizvodnjo skriva predvsem namen izločiti medsebojno konkurenco članov.

V interesu doslednega izvajanja načel gospodarske reforme bi morali proti vsakršnemu sporazumevanju za dosego monopolnega ali drugače privilegiranega položaja na trgu dosledno izvajati sankcije, ki jih zakon o ureditvi poslovnih razmerij na trgu določa za dogovarjanje o cenah in za sporazumevanje, da se omeji ali izključi prosta konkurenca. Te sankcije pa so enako stroge kakor za primer špekulacije v prometu blaga.

F. SEUNIG

Reelekcija in-svétniki

Temeljni zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah med drugim tudi določa, da morajo delavski sveti do 16. aprila 1966 ponovno imenovati direktorje, ki so v delovni organizaciji na tem položaju že več kot osem let. Ker je do takrat le še dobrega pol leta, se v nekaterih podjetjih že pripravljajo na razpis, da bi našli — kar je tudi namen omenjenega določila — čimbolj sposobne ljudi za vodilna mesta.

Ker pa smo reelekcijo v manjšem obsegu lahko opazovali že lansko jesen, velja opozoriti na nekatere pomanjkljivosti, ki jih je vrgla na »površje« takratna praksa. Zakon je namreč dal delavskim svetom tudi možnost, da z reelekcijo ni treba čakati na april 1966 (Cit.: »Delavski svet lahko sklene v šestih mesecih od dneva, ko začne veljati zakon — 16. april 1964, op. p. v soglasju z občinsko skupščino oziroma skupščinskim telesom, ki ga določi skupščina, da se opravi ponovno imenovanje direktorja še pred pretekom tega roka.«)

V podjetjih niso pokazali kdove kakšne pripravljenosti, da bi izkoristili možnost, ki jo daje zakon. Zato so v nekaterih občinah začeli akcijo, med katero so prepričevali delavske svete, naj se le odločijo za reelekcijo. Začetek akcije pa je bil bolj uspešen kot pa konec. Kljub temu da so podjetja ob pravem času objavila razpise, odziv ni bil takšen, kot je bilo pričakovati in delavski sveti so v mnogih primerih spet ponovno imenovali dosedanje direktorje.

Strokovnjaki, ki imajo pogoje za delo na vodilnih delovnih mestih, so pozneje pripovedovali o svojem trdnem prepričanju, češ da gre le za formalnost in da so vodilna delovna mesta praktično že oddana. Pač izkušnje iz prejšnjih let, čeprav je bil razpis lani za podjetja vse prej kot formalnost.

Bržkone pa se ne bomo mnogo zmotili, če bomo zapisali, da so se lanski poskusi za reelekcijo marsikje izjalovili zaradi miselnosti ljudi, »socialnih« čustev in odpora posameznikov, ki niso pokazali niti volje niti namena, da bi zapustili svoj »stolček«. V nekem ljubljanskem podjetju so zastopniki kolektiva na občini izjavljali, češ da takšnega direktorja, kot ga imajo oni, sploh ni in da že vnaprej vedo, da boljšega ne bodo dobili. Na seji delavskega sveta nekega podjetja je premaknil jeziček na »tehtnici« nasprotnikom reelekcije v prid stavek: »Ali bomo res dopustili, da bi naš direktor po tolikih letih doživel usodo hlapca Jerneja?« Neki direktor je takoj, ko je prišel v podjetje, povišal šefe oddelkov v direktorje, sebe pa za generalnega ter zahteval, da se zapiše v statut približno takole: »Zakonska določila o reelekciji veljajo tudi za direktorje sektorjev.« Razumljivo je zato, da bistvenih sprememb v vodstvu tega podjetja nekaj časa prav gotovo ne bo. In tako dalje.

Toda tako kot je lahko škodljiva tendenca po personalnih spremembah za vsako ceno, je lahko prav tako škodljivo samozadovoljstvo v podjetjih. Kajti jasno nam mora biti: če direktor zares ustreza delovnemu mestu in zahtevam podjetja in družbe ter če ni na voljo boljšega strokovnjaka, zakaj bi ga pošiljali drugam? Toda kolektivi bi morali skrbno paziti zaradi svoje in skupne koristi na razne bolj ali manj zavite spletke posameznikov, ki lahko onemogočijo prihod pravih strokovnjakov na vodilna delovna mesta v podjetju. To pa se je ponekod tudi zgodilo.

Drugo, o čemer kaže temeljito razmisliti, pa je delovno mesto svetnika v podjetju. To ni novost, ki smo jo iznašli pri nas, saj je v zahodnem svetu za poslovanje nekdanjih direktorjev, ki poslej delajo v istem podjetju kot svetniki, dalo lepe rezultate. Brez dvoma lahko dober strokovnjak, ki zaradi raznih razlogov ne more več opravljati dela, ki ga zahteva položaj direktorja, svojemu podjetju mnogo koristi. Seveda pa je treba preudariti, kdo je lahko svetnik in kdo ne more biti ter kakšno korist bo imel kolektiv, če bo plačeval še svetnika.

Omenili pa bi lahko nekaj primerov, ko je v podjetjih vse »napeljano«, da bodo sedanji direktorji v kratkem postali svetniki z malce nižjimi osebnimi dohodki, kot jih bo imel direktor, pa čeprav so dosedanje skušnje pokazale, da od njih kolektiv ne more pričakovati ničesar več, kar ne bi zmogel — na primer —novi direktor. Ob »argumentih« socialnega značaja pozabljajo — kot vse kaže — na glavno merilo, na strokovnost.

V. ČERNELČ

„Obsojamo pojave v Kurivu!”

Celjski odborniki zahtevajo odstavitev vodilnih uslužbencev

CELJE, 18. avgusta. Oba zbora skupščine občine Celje sta dopoldne razpravljala o spremembah odredbe o najvišjih maloprodajnih cenah za nekatera živila ter o novih odstotkih marž v živilski trgovini. Odbornikom so med drugim pojasnili, da so nekatera podjetja v prvotnih kalkulacijah vračunala v ceno povečanje dosedanjih bruto osebnih dohodkov za 25 % in bi tako dejansko spričo opustitve nekaterih prispevkov iz OD le-ti brez vsakega truda porasli tudi za 40 %.

Vkalkulirala so med drugim tudi višjo ceno elektrike, kot je predlagana sedaj, nadalje večje prispevke združenjem, zbornici itd. Vsekakor je bilo do prvega zasedanja občinske skupščine po sprejeti reformi premalo časa za temeljito revizijo kalkulacij. Hkrati se je tudi izkazalo, da posameznim podjetjem žal ni v celoti zaupati. Pomanjkanje zavesti in družbene odgovornosti nekaterih vodilnih uslužbencev v tem času je pripeljalo do dejanj, zaradi katerih se marsikje upravičeno zamaje zaupanje ljudi. Predsednik skupščine Celje Marjan Učakar je med drugim obvestil skupščino, da bo več odgovornih komunistov v občini predlaganih za kaznovanje.

Na osnovi novih preverjenih kalkulacij je občinska skupščina potrdila najvišje maloprodajne cene moke, ki je za posamezne vrste nekaj dinarjev pri kg cenejša. Cena kruha pa bo po novem: za bel kruh 200, polbel 168 in črn kruh 136 din; za kristal. sladkor je določena najvišja cena 265, za kocke 300 din, belo olje v steklenicah 500 din za liter, odprto olje 465 din, mleko 135 din liter.

Še preden so prešli na konkretno razpravo o novih cenah kurjave v Celju, so odborniki v zvezi z nezdravimi pojavi v »Kurivu« začeli ostro razpravo. Celjska skupščina je ostro obsodila špekulantske pojave v tem podjetju in dosedanji odnos do potrošnikov. Odborniki so izrazili tudi zahtevo po najostrejših ukrepih in odstavitvi vseh uslužbencev v tem podjetju z vodilnih položajev. Vsekakor je naša dolžnost, so menili odborniki, da zahtevamo ostre ukrepe. Primer »Kuriva« tudi vsa javnost ostro obsoja in je zato skrajni čas za kadrovsko sanacijo stanja v tem podjetju in še kje drugje.

Spričo ostre kritike v tisku in neposredno po tem vse javnosti, so bili na današnji seji skupščine zelo pozorni do novih predlogov cen kurjave. Prvotni predlog, naj bi Kurivu priznali za prodajo velenjskega premoga franco rudnik 400 din zaslužka pri toni, a za franco maloprodajno skladišče 700 din pri toni, je skupščina zavrnila. Podjetju je po novem dovoljeno zaračunati za velenjski premog v tranzitu samo 3 odst. marže, za ostale količine, ki ga prodajajo iz maloprodajnega skladišča, pa znaša zaslužek 600 din pri toni, za trboveljski in zagorski premog 900 din ter za premoge ostalih rudnikov 1000 din pri toni. Upoštevaje nove cene in nižje marže bo kurjava v Celju doslej sorazmerno najcenejša v Sloveniji. Prostorninski meter trdih drv bo na primer veljal samo 6000 din (doslej 7220), drugovrstna trda drva 4.480 din in obrezline 8 din kg (doslej 28, a predlog je bil za 24,2 din). Nove marže za maloprodajo živil so tudi v Celju odslej nekoliko nižje, kot jih je skupščina sprejela na predzadnjem zasedanju.

Od dveh predlaganih variant za uvedbo novega akontacijskega faktorja za stanarine so odborniki potrdili drugo varianto, po kateri plačujejo stanovalci v hišah, zgrajenih 1960 — 75 odst. več, 1961 50 odst. več, 1962 40 odst. več in 1963 leta 30 odst. več akontacije na sedanjo najemnino. Za prostore izven stanovanjskih kategorij uporabniki ne plačajo nobenega povišanja.

F. KRIVEC

Prva znamenja resnične konkurence

V ljubljanskih gostiščih se začenja boj za goste — Od »Kopra« do »Lipce«

LJUBLJANA, 18. avgusta. Ljubljanski gostilni »Koper« in »Pod lipco« sta si v vsem približno enakovredni. Vsaksebi sta le kakih tristo metrov. Njuna jedilna lista pa več »kilometrov«. Poglejmo (stanje na dan 14. avg.):

	»Koper«	»Pod lipco«
Goveja juha z rižem	150	100
Veliki golaž	600	450
Makaron. meso	600	450
Dunajski zrezek	880	700
Palačinke z marmelado	400	240
Fižolova solata	200	130
Belo namiz. vino	600	440
Pivo steklenica	180	170

Cena dunajskega zrezka v »Kopru« je že znižana, prej je bila menda čez 1000 dinarjev.

Ko sem se v »Kopru« tudi sam osmodil, podobno kot tisti, ki je v Pismih bralcev za tako situacijo uporabil oznacbo, da pač lešniki niso za žabe, sem se vprašal, kaj tu lahko stori intervencija družbe, tržni inšpektor ali zavod za cene? Po mojem mnenju taka intervencija ne v »Kopru« in ne v mnogih podobnih »Koprih« na Slovenskem niti ni potrebna. Naj si cene oblikujejo sami, kot jim zakonodajalec tudi dopušča. Menim celo, da bi bila kolektivom, ki bi radi izkoristili trenutno zmedo na trgu, taka intervencija, gledana nekoliko dalje v prihodnost, še ena izmed mnogih potuh prejšnjih let. Družba naj takim kolektivom raje že zdaj jasno in odločno pove, da bodo kasneje spali, kot si zdaj postiljajo, da jih nikakor nima namena kasneje finančno sanirati, če jih bo konkurenca preudarnejših gostincev spravila na rob propada.

Kolektiv »Kopra« bo nedvomno tepel trg sam. Najbrže ga že tepe, pa si kolektiv tega še noče priznati — kljub vsem očitnim znamenjem propadanja. Če si denimo pred letom, dvema, v avgustu zvečer prišel v »Koper«, si komaj našel prosto mizo na širnem in lepem zadnjem vrtu, kjer je takrat deloval samostojen šank in so se pekli čevapčiči. Zdaj je ta vrt že dolgo zaklenjen, od celega lokala pa so razsvetljeni le prostori ob kuhinji in točilni mizi, medtem ko je na tesnem sprednjem vrtu še več kot polovica miz tudi ob večerih nezasedenih.

Kljub temu pa so povprečni osebni dohodki kolektiva — tako je bilo omenjeno na zadnji seji sveta za gostinstvo in turizem občine Ljubljana-Center — med najvišjimi v podobnih gostiščih občine, medtem ko ima podjetje v skladih malo denarja.

Kam to pelje? Kako bo z jesenjo, ko bodo stroški za ozimnico, kurjavo, za začetek šole ter nabavo zimskih oblek in obutve kupno moč še znižali?

Sicer pa to ni samo problem »Kopra«. Leta in leta so časopisi ob glasnem pritrjevanju gostincev pisali, kako Ljubljana pogreša vseh gostinskih kapacitet, posebno še hotelskih sob in gostinskih vrtov. En sam večerni sprehod po Ljubljani pa zdaj hitro razkrije, da je vseh teh kapacitet nenadoma celo sredi turistične sezone popolnoma dovolj, celo preveč

Nedvomno nekateri gostinci pričakujejo, da se bodo po prvi zmedi na trgu stvari spet vrnile na stari tir, kot tolikokrat doslej in da bodo meščani ob večerih spet rojili po gostiščih. Toda — mar ni veliko takih znamenj, ki kažejo, da se vsakdanji vrvež po gostiščih vsaj nekaj let ne bo obnovil!

Zato kmalu tudi najmanj razsoden gostinski direktor ali kolektiv najbrž za svoj zmanjšan promet ne bo več mogel iskati »notranjih rezerv« v ponovnih podražitvah. Izgubil bi še poslednje goste. Manjši obisk bo nemara že kmalu v naslednjih mesecih začel terjati zmanjšanje števila nepotrebnih delovnih mest in uvajanje učinkovitejše, bolj gospodarne notranje organizacije dela. Kdor si ne bo prizadeval in znal kupiti dobro blago po čimnižjih nabavnih cenah in ga spremeniti v gostinsko storitev s čimnižjo režijo, ne bo mogel zniževati lastnih cen. Reforma pa bo slejkoprej opravila z dogovarjanjem in izravnavanjem med kolektivi. Primer »Kopra« in »Podlipce«, kjer že srečaš lahko nekdanje družbe iz »Kopra«, to že kaže. Začenja se stvarna konkurenca in boj za goste. Vsaj v večjih krajih. Bil pa je tudi že skrajni čas.

B. FINŽGAR

ZDRUŽENA KEMIČNA INDUSTRIJA DOMŽALE

razpisuje

v zvezi s temeljito izpopolnjeno organizacijo poslovanja naslednja **vodilna** delovna mesta:

1. **POMOČNIKA**
   glavnega direktorja podjetja
2. **DIREKTORJA**
   proizvodnega obrata Domžale
3. **DIREKTORJA**
   proizvodnega obrata Količevo
4. **GLAVNEGA PROGRAMERJA**
5. **GLAVNEGA KOMERCIALISTA**
6. **KADROVIKA**
   (vodjo kadrovske službe)
7. **RAČUNOVODJO**

Zahteve:

pod 1.: dipl. inž. kemije ali dipl. ekonomist z 10-letno prakso na odgovornem delovnem mestu v industriji, od tega 3 leta na vodilnem položaju, z aktivnim znanjem dveh svetovnih jezikov; inženir kemije mora imeti določeno ekonomsko znanje, dipl. ekonomist pa mora poznati kemijsko stroko;
pod 2.: dipl. inž. kemije ali dipl. ekonomist z 8-letno prakso, od tega 3 leta na vodilnem položaju v kemijski industriji (po možnosti z izkušnjami v industriji pigmentov ali škroba), in z znanjem dveh svetovnih jezikov (enega aktivno in drugega pasivno); dodatno znanje kot pod 1.;
pod 3.: dipl. inž. kemije ali dipl. ekonomist, enako kot pod 2., samo z razliko, da mora imeti 3 leta prakse na odgovornem delovnem mestu v industriji barv in lakov;
pod 4.: dipl. inž. kemije z 10-letno prakso na odgovornem delovnem mestu v kemijski stroki, od tega vsaj 5 let na vodilnem položaju v kemijski industriji, ter z aktivnim znanjem dveh svetovnih jezikov;
pod 5.: dipl. ekonomist z 8-letno prakso na odgovornem delovnem mestu v inustrijski komerciali, od tega 5 let na vodilnem položaju (po možnosti v kemijski industriji), ter z znanjem dveh svetovnih jezikov (enega aktivno in drugega pasivno);
pod 6.: končana višja kadrovska šola, z 8-letno prakso na kadrovskih delovnih mestih, od tega 3 leta na vodilnem položaju v kadrovski službi v industriji;
pod 7.: dipl. ekonomist z 8-letno prakso v računovodski stroki, od tega 5 let na vodilnem položaju (po možnosti v kemijski) industriji.

Kandidati za razpisana vodilna mesta morajo biti v posebni meri sposobni občevanja z ljudmi.
Osebni dohodek je določen s pravilnikom o delitvi osebnega dohodka v podjetju.
Podjetje je pripravljeno pomagati sprejetim kandidatom pri reševanju njihovih stanovanjskih potreb.
Kandidati iz združene kemične industrije Domžale ali od drugod, ki jih veseli posebno odgovorno delo v sodobno organizirani kemijski industriji, in ki izpolnjujejo s tem razpisom določene pogoje, naj se pismeno priglasijo kadrovski službi podjetja in to v 20 dneh po objavi razpisa. 7201

Pojasnilo

V nedeljski številki Dela je bilo v članku »Šest obtožb zaradi previsokih cen« objavljeno, da sta direktor KZ Selnica in komercialist KZ Pesnica izjavila, da je bilo na konferencah v Murski Soboti in v Mariboru 6. in 7. avgusta dogovorjeno o odkupnih cenah za živino na tem območju in da so bile hkrati določene tudi višine marž. To se podkrepljuje tudi s prisotnostjo predstavnika republiške gospodarske zbornice. Ker sem tedaj prisostvoval kot predsednik republiške gospodarske zbornice, izjavljam, da ni točna navedba predstavnikov zadrug Selnica in Pesnica, da bi bile tedaj določene marže za živino. Glavna razprava se je nanašala na odkupne cene za govedo, ki so imele med zadrugami značaj »tekmovanja« za povišanje. Zavzeto je bilo čvrsto stališče za ceno goveje živine, ki za najboljšo kvaliteto (junci I A z najmanjšo težo 450 kg oziroma junice 400 kg in z izkoristkom klavnosti najmanj 55 odstotkov) ne bi smela biti več kot 600 dinarjev, za ostale kategorije pa manj, po sorazmerju, kot so v odloku o garantiranih cenah za živino, ki so bile objavljene v Uradnem listu SFRJ št. 33. Glede marž je res le to, da je bilo težišče zadrug o visokih maržah, povsem jasno pa je bilo povedano, da niso opravičene nobene marže, ki bi bile nad dejanskimi stroški. O marži 100 dinarjev je bila razprava le za kvalitetna teleta, ki jih zadruge zbirajo in odkupujejo za pitanje. Točnejše pojasnilo o namenu teh konferenc in tudi o sklepih pa lahko da »Poslovno združenje kmetijskih proizvajalcev« Murska Sobota, ki je te konference sklicalo.

Inž. TONE ZORC

PRIPIS UREDNIŠTVA: Ker pravi inž. Tone Zorc, da je bilo zavzeto »čvrsto stališče za cene goveje živine«, posredujemo neposredno izjavo direktorja KZ Selnica o tem, kakšne marže so bile dogovorjene na konferenci poslovnega združenja kmetijskih proizvajalcev v Mariboru, ki pravi dobesedno takole: »Na konferenci poslovnega združenja v Mariboru 7. avgusta so se dogovarjale odkupne cene za živino za celotno področje in so se določale odkupne cene za kmete in marže. Tako je bila določena marža pri govedih 100 dinarjev, pri teletih 100 dinarjev za kilogram žive teže, pri prašičih pa 20 dinarjev, plus premija za kilogram žive teže.« V nadaljevanju izjave pa še piše: »K razpravi naj pripomnim še to, da so na isti konferenci prisostvovali še razni predstavniki občinskih skupščin ter predstavnik republiške gospodarske zbornice tovariš inž. Zorc. Z nobene strani ni bilo slišati, da bi predlagane marže, ki sem jih prej omenil, bile previsoke ...« Menimo, da je izjava direktorja KZ Selnica nedvoumna; potrjuje pa jo tudi praksa na terenu. Zato je odveč vsak komentar k pojasnilu predstavnika republiške gospodarske zbornice.

Priprave za nov pravilnik

BEOGRAD, 18. avgusta — (Tanjug). V zveznem sekretariatu za industrijo in trgovino so pospešili sestavljanje novega pravilnika o kvaliteti mesnih izdelkov. Zdaj veljavni predpisi o kvaliteti teh izdelkov so precej zastareli in posamezni proizvajalci teh izdelkov so začeli izkoriščati »praznino« v predpisih v škodo potrošnika. Cene teh živil so po 26. juliju narasle tudi do 70 odstotkov, njihova kakovost pa se ni zboljšala, marveč je pri nekaterih celo padla.

Tržni inšpektorji so ugotovili, da so »Gavrilović« iz Petrinja, zagrebško »Sljeme« in reški »Mesokombinat« začeli uporabljati surovine, zaradi katerih je kvaliteta nekaterih izdelkov znatno padla.

Pocenitev podraženih izdelkov

ZAGREB, 18. avg. (Tanjug) — Eden največjih naših proizvajalcev in izvoznikov mesnih izdelkov in konserv, zagrebško podjetje »Sljeme« je od danes znižalo cene svojih proizvodov v prodaji na drobno za 8 do 26%. Mesne izdelke prodajajo zdaj povprečno za 13% ceneje, mesne konserve pa za 8%.

Sedanja cena bonjole v prodaji na drobno znaša 2.930 dinarjev za kilogram; sremske klobase prodajajo po 2.750, kuhano šunko po 1.760, hrenovke po 1.460, jetrne paštete pa po 1.050 dinarjev kilogram.

Dovolj semena za Vojvodino

NOVI SAD, 18. avgusta — (Tanjug). Predstavniki semenskih podjetij, blagovne borze in kmetijski strokovnjaki so na skupnem sestanku ocenili, da bo za jesensko setev na vojvodinskih poljih dovolj dobrega semena. Semenska podjetja so zagotovila kakih 9000 vagonov, približno 4000 vagonov semenske pšenice pa imajo velika kmetijska gospodarstva in zasebni proizvajalci. S temi količinami bodo v celoti zadovoljene vse letošnje potrebe Vojvodine po semenski pšenici, ki jo bodo letos posejali na dobrih 500 tisoč ha.

Pisma bralcev

Na temo »družinski proračuni bodo prizadeti«

Dobro mi je v spominu, kar je govoril zvezni sekretar Kiro Gligorov na seji gospodarskih odborov zvezne skupščine dne 9. junija letos, ko je pojasnjeval program reform v gospodarstvu. Zlasti ne morem (in ne smem, če hočete) pozabiti stavka, ki ga bom dobesedno izpisal iz 8. stolpca na 3. strani »Dela« z dne 12. junija. Ta se glasi: »Mirno lahko rečemo, da ne bo gospodinjstva, katerega družinski proračun ne bo prizadet . . .«

Danes, po dobrih dveh mesecih, smo na začetku izvaja takrat napovedanih ukrepov reforme, a po razgovorih z mnogimi znanci sodim, da so te besede K. Gligorova šle v pozabo! Večina ljudi, tudi ekonomistov in vodilnih v podjetjih, vidi in gleda samo višje cene in meni, da bi morali avtomatično imeti tem novim, višjim cenam ustrezne višje dohodke, ne glede na elemente gospodarjenja itd.

Trdim, da je takšno gledanje v nasprotju s cilji naše gospodarske reforme in da bi takšna stališča, če bi obveljala, samo poslabšala inflacijsko obdobje (na drugem nivoju), ki ga želimo končati prav z ukrepi reforme, da bi končno stabilizirali tržne odnose in našo valuto. Je vse zaman: reforma terja in bo terjala žrtve. Tega se moramo zavedati vsi. In v tej zavesti moramo — če nam je prav ali ne — hoditi po poti, ki je zanjo bistveno to-le: narediti več in bolje z enakimi ali celo nižjimi stroški.

(Mimogrede naj omenim, da so nekatera trgovska podjetja zaradi booma v tednu pred reformo in zaradi zato izredno velikega prometa izplačala svojim zaposlenim 1. avgusta izredno visoke mesečne prejemke. Bomo videli, kako bo naprej, ko kupna moč gotovo ne bo dohajala vrtoglavih cen in se bo promet zato nujno zmanjšal. Verjetno nikomur ne bo ljubo, če bo dobil čez mesec ali dva zaradi zmanjšanega prometa morda samo polovico avgustovskih prejemkov.)

Naj omenim še sejo občinske skupščine Koper v soboto, dne 14 avgusta, ki sem se je udeležil kot zainteresiran občan. Stokrat prav dam odborniku, ki je med razpravo o cenah in maržah za nekatera živila dejal: Mnoga podjetja pojmujejo reformo takole: Zvišajmo cene, zvišajmo plače. Če bomo delali tako, bomo kaj hitro tam, kjer smo bili pred reformo ali še na slabšem. Kdor govori, da reforma, če hočemo doseči njene cilje, ne sme iti oziroma ne bo šla na račun standarda, je zame navaden demagog. Reformo bomo plačali vsi; naša skrb bodi, da bo to plačilo čim manjše, čim manj boleče.

Ali je povedal ta odbornik kaj drugega kot K. Gligorov v omenjenem ekspozeju? Trdim, da morajo prav te misli biti izhodišče za naša dejanja na samem začetku reforme.

JANEZ PODLIPNIK, Koper

Dopolnitev in zagovor na pismo »Skupščina dviga roke«

Kaže, da mojega pisma z dne 7. 8. 1965 odborniki skupščine občine Piran niso razumeli, tako vsaj sklepam iz odgovora predsedstva skupščine občine Piran.

Ne bom se spuščal v razglabljanje, kdo ima prav in katero besedo bi bilo treba obrniti drugače, da bi bilo potem bolj verjetno, da se je to in to res zgodilo. Iz odgovora sledi samo to, da kriv ni tisti, ki je dejanje povzročil, pač pa tisti, ki je s prstom pokazal, da je nekaj narobe.

Odgovornost odbornikov na seji, na katero sem se skliceval, to lahko rečem, se lahko kvalificira kot zavestna ali kot nezavestna. Občinski aparat, ki je že dolga leta razen malih izjem nespremenjen, ni pripravil potrebnega materiala za odbornike, le-ti so dobili material šele na sami seji, material torej, o katerem se bo sklepalo! Politični funkcionarji niso pred tem z odborniki, še manj pa z občani predelali snovi gospodarske reforme. Na sami seji, kot se vidi iz odgovora, so zagovarjali cene predstavniki podjetij — o njih odborniki niso bili poučeni, glasovali so po krajšem ali daljšem prerekanju za cene, o katerih so mislili, da morajo biti.

Pustimo kruh, kruh je sedaj boljši, v Portorožu ni sicer izbire in tu in tam čakajo po dve ali več ur, da bo pekarna poslala spet malo kruha v samopostrežno trgovino. Dotaknil se bom problema mesa!

Mnogi odborniki piranske občine vedo, da je imel odsek kmetijske zadruge Lucija, ki se bavi z mesom in mesnimi izdelki, v preteklem letu več deset milijonov dobička — in z njim se je krila izguba kmetijske zadruge! Ko je šlo za zvišanje cen, je upravnik zadruge trdil, da bo preskrba šepala, če odborniki ne bodo glasovali za zvišanje, kot ga predlaga! Odborniki so podzavestno glasovali za predlog, naj bom točen, za malo popravljeni predlog, pri tem pa priznali, da je prav (kar so vsi vedeli), da kmetijska zadruga — obrat meso noče prodajati mesa v dnevih, ko so nastale spremembe zaradi izvajanja gospodarske reforme.

Mimogrede povedano: na širšem sestanku SZDL v Portorožu dne 13. 8. 1965 se je obravnaval ta primer, namreč kako se lahko odborniki postavijo pred dejstvo, in kako kaže letos gospodarjenje v kmetijski zadrugi. Paradižnik na posestvu KZ je obrastel s plevelom (zopet greh, če to zapišem), kmetijska zadruga pa se jezi na privatnega kmeta, ker ji noče prodajati paradižnika po 100 dinarjev, da bi ga potem zadruga lahko prodajala po več sto dinarjev. Ali niso to skrite rezerve kmetijske zadruge?

Ali mora potrošnik z življenjsko važnimi pridelki plačevati tudi slabo gospodarstvo v kmetijski zadrugi?

Pa še o materialni odgovornosti — eno je kazenska odgovornost, drugo pa je moralna odgovornost! V ne vem koliko člankih dnevnega časopisja beremo »Kmetijska zadruga Lucija« pred javnim tožilstvom, ker je skrivala in zadrževala meso! Občinska skupščina je s tem zadovoljna, saj ni skrivila nobenemu niti lasu, kako bo pred sodiščem, ne vem. Da bi vsaj postavili tega ali onega na nižji položaj! Tako je večkrat, da se namreč zadovoljimo s tem, da damo akt tožilstvu, potem pa ostane vse po starem. Ladjedelnice rešujemo že več kot leto dni, predsednik upravnega odbora stanovanjskega sklada Piran je sicer posredno v preiskavi, vendar to nič ne moti, da ni sedaj predsednik sveta za finance! Odgovor na sklep zadnje konference, ko smo borci zahtevali od občinske skupščine neka pojasnila na nekatere samovolje sedanjih odbornikov in članov komisij, še ni bil nikjer objavljen! Pa zbori volivcev v Portorožu — ali so odborniki o njih informirani, ali smo dobili odgovor na naše predloge? Ali ni med odborniki tudi nekaj takih, ki bi radi, da bi šlo še kar po starem? Nič čudnega ni potem, če zbori volivcev niso obiskani in če se ljudje ne oglašajo!

Ne vem končno, kdo se skriva za besedo »predsedstvo«, s katero je odgovor podpisan — saj je to popolnoma nov izraz, ki ga ni v statutu. Vendar upam trditi, da je tisti, ki prevzame krivdo, tudi sam lahko sokriv! Sokrivde pa se lahko znebi le, če uvede postopek — ne samo kazenskega, tudi moralnega proti vsem tistim, ki še danes vedre v javni upravi, pa so bili odgovorni za vse nepravilnosti, ki so jih izvršili nekateri predstavniki v piranski občini.

Na volitvah v krajevni odbor SZDL v Portorožu sem dobil zaupnico z več kot petsto glasovi — sedaj pa sem po odgovoru, ki ga je dalo »predsedstvo« skupščine občine Piran, prikazan kot človek, ki si izmišljuje o pokvarjenem kruhu in podobno. Če ta moj odgovor ne bo primerno obravnavan pri zavestnih silah v občini, potem prosim občane, da me odpokličejo kot predsednika krajevnega odbora SZDL in razrešijo še drugih funkcij v nekaterih odborih.

MILAN CIRK, Portorož 170

Iz »Ljudske kuhinje«

Restavracija »Ljudska kuhinja« v Streliški ulici je v nedeljo, 1. 8. 1965 presenetila svoje goste z novimi cenami — nekatere obroke je zvišala za 100 odstotkov, tako npr. skromno kosilo od 240 din na 480 din, močnato jed od 50 din na 100 din; nekaj drugih obrokov, npr. kosilo za 210 din (najcenejše) na 380 din, kosilo, ki je stalo 400 din, na 600 din itd.

Ljudska kuhinja zasluži svoj naziv, ker se v njej hranijo predvsem gostje z nižjimi dohodki, tudi upokojenci, ki bodo šele septembra prejeli zvišane pokojnine.

Že samo pri kosilu pa imajo sedaj 240 × 30 = 7.200 din večje izdatke! Kje pa so še druga povišanja: stanovanje, mleko, kruh, sladkor, meso?

Na tabli v veži »Ljudske restavracije« je sicer napisano, da so cene začasne — obstaja torej možnost še večjega zvišanja?

MARIJA KRANJEC, Ljubljana, Roška 25

Odprto pismo podjetju Croatiatrans

V petek, 13. avgusta sem čakal na avtobusni postaji v Ptuju na avtobus avtobusnega podjetja Croatiatrans iz Zagreba, ki vozi na redni progi Zagreb-Maribor. Avtobus, ki bi moral ob 9.20 odpeljati iz Ptuja proti Mariboru, je pripeljal v Ptuj s 25-minutno zamudo. Sprevodnika sem vprašal, zakaj zamuda, pa se je nasmehnil in skomignil.

V Ptuju sta vstopila tudi noseča žena in njen mož. Njena okrog 60 let stara mati je bila nekaj korakov od avtobusa, ko je le-ta odpeljal. Kljub prošnjam šofer in sprevodnik nista počakala ženice — brez denarja in dokumentov je ostala na avtobusni postaji v Ptuju, medtem ko sta se hčerka in njen mož odpeljala. Ko sta zakonca opozorila sprevodnika in šoferja na takšno ravnanje, sta naletela na gluha ušesa. Še več: v Hajdini je hotel mož izstopiti, da bi šel nazaj v Ptuj, vendar šofer ni hotel ustaviti. Večina potnikov je glasno obsojala tako ravnanje, le nekateri potniki so menili, da je to hitra proga in da lahko avtobus ustavi samo na pravi postaji, t. j. v Staršah oziroma 14 km iz Ptuja. Tako se je tudi zgodilo, šele v Staršah je mož lahko izstopil, žena pa je nadaljevala pot proti Mariboru. Šofer je divjal skozi naseljene kraje in se ni oziral na prometne predpise.

Podjetju Croatiatrans svetujem, naj takšnih šoferjev in sprevodnikov ne pošilja več na vožnjo, kjer je treba razen šoferskega in sprevodniškega znanja pokazati tudi nekaj srčne kulture. Sprevodnika in šoferja ni motilo, ko je noseči ženi postalo slabo. Omenjeni avtobus ima registrsko številko ZG 112-73, vozil je šofer Sauperl, sprevodnik je bil Djordan.

Vodstvu avtobusnega podjetja Croatiatrans verjetno tudi ni znano, da prihaja njihov avtobus, ki vozi na hitri progi, v Maribor s stalno zamudo. Mislim, da delata šofer in sprevodnik s takšnim ravnanjem slabo uslugo podjetju Croatiatrans v Zagrebu.

ANTONIJA KOS, Maribor

Res lov na čarovnice?

Spoštovani tov. urednik! Dve stvari sta me zadnji čas tako vznemirili, da sem ju dolžan opomniti v pismih bralcev. Tisk in z njim vred nemara zlasti vaš časopis je bil ob pisanju o konkretnih deformacijah, ki smo jim priča zavoljo ne dovolj doslednega izvajanja gospodarske reforme, obdolžen, češ da uprizarja prenabrekli »lov na čarovnice«. Menim, da je prav Delo objavilo več kot dovolj načelnih razmišljanj o tem, da bo le s strogostjo, disciplino in doslednostjo mogoče izvesti tako korenit poseg v naše gospodarstvo, kot si ga je zamislila reforma. Osebno sem prav zavoljo tega s toliko večjim zanimanjem prebral sestavek tov. A. Bajta, ki je pred dnevi izredno nazorno pisal o tem problemu. Naloga Dela kot osrednjega dnevnega informatorja je po takšnih in nič manj neogibnih načelnih člankih bila in ostane tudi v prihodnje — opozarjanje na tiste konkretne zglede iz našega gospodarstva, ki onemogočajo dosledno izvedbo reforme, jo pačijo in celo kompromitirajo. Tako in samo tako sem razumel številne članke vaših sodelavcev, ki so pogumno, odgovorno in hkrati strogo ter nesenzacionalno opozarjali na deformacije. Menim, da bi tudi v prihodnje ne smeli pisati drugače. Osebno bi kdaj pa kdaj bil še rigoroznejši. Naj kot zgled navedem članek, ki ste ga 17. t. m. objavili o nenavadno visokih osebnih dohodkih, ki si jih očitno na potrošnikov račun izplačujejo v celjskem »Kurivu«. Sprašujem se, kako je mogoče, da uslužbenci, ki so tako rekoč posredniki med proizvajalcem in potrošnikom, dobe tolikšne denarne nagrade v enem samem mesecu, kolikor na priliko kopač, ki premog koplje, prejme domala v pol leta? Še zdaleč nisem za nekakšno izravnavo dohodkov, a primer, ki ste ga opisali (in ki najbrž ni osamljen), presega vsako mero razumnosti in ga preprosto ni mogoče okarakterizirati drugače kot odiranje in kriminal. Vedeti je treba, da na priliko univerzitetni profesorji ali visoko kvalificirani kadri dosežejo komaj polovico mesečnega dohodka, kakršnega si izplačujejo vodilni uslužbenci »Kuriva«, da recimo o prosvetnih delavcih ali celo zdravnikih v bolnišnicah sploh ne govorimo. Menim, da tu ne gre za nesorazmerja, marveč preprosto za stvari, ki bi jih morala pregledati družbena kontrola ali celo sodnik za prekrške. Zato bi bil takšen zgled vreden strožje javne obsodbe in je pripis uredništva očitno preveč blagohoten.

Druga stvar, ki je s prvo v zvezi, so predlogi, kako izboljšati, popestriti vsebino Dela. Vsaka dobra misel je hvalevredna in pisma, ki ste jih o tem predmetu objavili, želijo vašemu časopisu najbrž le dobro. Četudi sem kdaj pa kdaj tudi sam nezadovoljen z Delom, ker je preveč sivo, preveč prenašalec referatov in premalo komentator, se mi zdi, da je prav v zadnjem času položaj občutno boljši. Nemara so gospodarski premiki tudi tu opravili svoje, a Delo bo svojo vsebino lahko izboljševalo le tako, da bo svojim bralcem o vseh stvareh vselej sporočalo resnico ali kot rečemo »natočilo čistega vina« o vseh naših uspehih in deformacijah. Res ste o slabostih v našem družbenem življenju veliko pisali tudi pred reformo, a vtis imam, da je vsesplošna živahnost in zavzetost našega družbenega in še posebej gospodarskega dogajanja v zadnjem času vplivala tudi na vas, da pišete živahneje, ostreje, pogumneje in predvsem konkretneje. Če bo tako odgovorno in hkrati živo pisanje tudi poslej ostalo središče vaše dejavnosti, tedaj se najbrž ni bati, da bi naklada navzlic podražitvi še naprej padala in marsikdo, ki zdaj odpoveduje Delo (kot je videti po gneči pred vašim naročninskim oddelkom), ga bo slej ko prej spet naročil. Tako torej mislim, da vsebine vašega časopisa ni mogoče izboljšavati le z dodatnimi vedrimi sestavki (kajpada morajo tudi ti dobiti svoj prostor), marveč predvsem z živo, odgovorno in resnično besedo o življenju, ki nas kot bralce in občane prizadeva, bodisi s spodbudami bodisi s srdom.

S tovariškimi pozdravi
IVAN BIZJAK, Ljubljana, Hudovernikova 2

PETER MOZOLEC **NEJASNOST**

Ilustriral MARJAN BREGAR

Pismo iz Zagreba

Trgovec ni zlorabil zaupanja

Tržnim inšpekcijam so marsikje pomagali tudi sami potrošniki

ZAGREB, 16. avgusta. V zadnjih treh tednih so bili najbrž redki Zagrebčani tako zaposleni kakor tržni inšpektor. V teh vročih avgustovskih dneh je neutrudljivo hodil od prodajalne do prodajalne, od skladišča do pulta in nasprotno z namenom, da preveri, s kolikšno resnostjo in zavestjo se je trgovec lotil dela v zvezi z uveljavljanjem novih cen v okviru izpolnjevanja gospodarske reforme.

Sodeč po zadnjem poročilu mestne tržne inšpekcije trgovec v celoti ni razočaral zaupanja potrošnikov, ker se ni v večji meri igral s cenami v škodo svojega sodržavljana.

To pa ne pomeni, da ni bilo odklonov od te ocene. V sto primerih je bil inšpektor primoran posredovati, toda samo toliko, da je trgovca opozoril, da se je odmaknil od pravega računa in da mora to napako takoj popraviti. V mnogo manjšem številu primerov je inšpektor naletel na trgovca, ki je zavestno zlorabil zaupanje potrošnikov. Takšnega trgovca, po informacijah iz sodnih pisarn, pa je takšnih 11, je inšpektor po najkrajšem postopku prijavil pristojnemu sodišču. Ti trgovci pridejo v kratkem pred sodišče, o čemer je bila javnost obveščena včeraj. Med temi 11 prodajalci je po ugotovitvah tržnega inšpektorja največjo sleparijo zakrivil prodajalec, ki je dokaj spretno opravil špekulacijo s cigaretami in v nekaj dneh »zaslužil« 340.000 dinarjev.

Zanimiv je tudi poskus sleparije, ki jo je zakrivil poslovodja neke prodajalne v trgovskem središču mesta Ilici. Pred uveljavljenjem novih cen, nekaj dni pred inventuro, je skril v skladišču več kilogramov kave, dva sodčka jedilnega olja in večje število škatlic cigaret. Njegov kolega iz Hercegovske ulice je začel svoje stanovanje spreminjati v skladišče, preden se je lotil inventure. Kaj sta nameravala oba doseči s takšnim ravnanjem, je bilo inšpektorju več ko jasno.

Tržni inšpektor je prijavil sodišču tudi dva prodajalca, ki sta hotela ribariti v kalnem, s tem da sta prodajala moko po novih cenah, preden so bile uveljavljene. Tako sta dosegla nagel zaslužek, za katerega bosta morala pred sodiščem odgovarjati.

Treba je povedati, da so tržnemu inšpektorju pri opravljanju njegovega obsežnega dela pomagali tudi sami potrošniki. Po telefonu ali neposredno so se obračali nanj v mnogih primerih, na katere so zadeli v trgovinah in ki so se jim zdeli sumljivi.

Zadnje dva dni je bila dejavnost te službe po izjavi mestnega tržnega nadzorstva usmerjena v kontroliranje cen v tistih podjetjih, ki prosto določajo cene svojih proizvodov. Kaže, da bodo imeli inšpektorji v tem primeru mnogo dela. Že doslej so namreč ugotovili več primerov, ko sta proizvajalec, posebej pa gostinec zvišala cene svojih proizvodov nad realno predvidenimi. Nekatera podjetja, denimo tovarna Josip Kraš, pa so znižala cene takoj, ko so bila opozorjena, da so jih določila previsoko. Več pa je takšnih podjetij, ki se še sedaj vztrajno igrajo s cenami v škodo potrošnikov v prepričanju, da javnost takšne njihove igre ne bo opazila. Tako na primer prodaja gostinec, ki vodi restavracijo na avtobusni postaji, dunajski zrezek po 890 din, oziroma po ceni, ki je za 10 dinarjev višja od cene, po kateri gost enak zrezek plača v Mestni kleti, v znani zagrebški restavraciji.

V. TIČINA

Kruha in iger

Rek, ki je zapisan v naslovu, so si baje izmislili stari Rimljani, ravnajo pa se po njem poznejši rodovi vse do današnjih dni. Da je tako, dokazuje zgled poslovalnice 19 Trgovskega podjetja Savica iz Bohinjske Bistrice, ki stoji blizu hotela Zlatorog v Ukancu.

V duhu načel iz gospodarske reforme, v duhu boja za turistični priliv, a žal ne v duhu, marveč zares, se zadnje dni dogaja, da v tej poslovalnici kruha sploh ni dobiti ali pa ga je premalo. Od tega kruha bolj ali manj zavisi dobro počutje precej tujih turistov iz ukanskega campinga, da o nedeviznih dopustnikih v weekend hišicah sploh ne govorimo. Hoteli ob Bohinjskem jezeru so v tej visoki sezoni vsi polni in je camping ta hip za deviznega turista edini kraj pod bohinjskim soncem, ki ga je zmožen sprejeti (toda brez kruha).

Po pravilu, da je dobro vse, kar se dobro konča, torej poslovalnica 19 Savice ne nudi kruha, pač pa obilje svojevrstnih iger. Poslovodkinja te prodajalne pravi, da ima Trgovsko podjetje Savica s Kmetijsko zadrugo v Srednji vasi sklenjeno pogodbo, po kateri mora KZ dobavljati trgovskemu podjetju za sezonski čas dovolj svežega kruha. In tu se prično igre.

KZ Srednja vas ima dva peka. Delala sta družno v potu svojega obraza, le da je to sodelovanje pred kratkim pretrgala predvojaška vzgoja. Eden od njiju je moral na tečaj, drugi pa je ostal. Nastopijo: težave. Kampisti in drugi dopustniki hodijo v poslovalnico 19 po kruh tudi trikrat na dan (na primer 14. avgusta), a jasno, zaman. Osebje poslovalnice hodi po večkrat na dan temperamentno telefonirat v Bistrico in Srednjo vas, a jasno, zaman. Nekajkrat so kruh menda dobavili tudi z Bleda, a jasno, zanesljive zveze se jim tu doslej ni posrečilo upostaviti. Kruha tako ni, iger pa je obilo, in sicer z živci (deviznimi, da o nedeviznih niti ne govorimo).

Da ne bi postavljali na laž Prešernovega stiha »Bohinjsko jezero leži spokojno . . .« predlagam, naj bo kriva samo in samo — predvojaška vzgoja.

DUŠAN DOLINAR

Povečana jugoslovanska proizvodnja zlata

Jugoslovanska proizvodnja zlata je v okviru svetovne proizvodnje sicer skromna, vendar sodi Jugoslavija v Evropi med tri največje proizvajalce zlata. Največji del zlata pridobivamo kot postranski proizvod pri elektrolizi bakra v Boru, manjši del pa iz zlatonosnih rud. Vsa leta po osvoboditvi opažamo, da proizvodnja zlata narašča, zlasti hitro pa v zadnjih letih. V prvi dobi smo pridobivali letno okrog 600 kg zlata, leta 1962 pa je ta proizvodnja narasla že na 2.193 kg, predlanskim na 2.602 kg in lani na 3.321 kg. Lani pridobljeno zlato predstavlja po novi pariteti vrednost 4,67 milijarde din (1 kg zlata 1,406.595 din). Lani smo dosegli tudi doslej največjo proizvodnjo srebra. Srebro pridobivamo kot postranski proizvod predvsem v rudniku svinčeno cinkove rude v Trepči. Tako smo lani pridobili 126.000 kg srebra (prejšnje leto 118.000). Pretežni del tega pridobljenega srebra namreč 75.100 kg smo izvozili, zanj pa smo ob rastočih cenah dobili blizu 3,1 milijona dolarjev ali po novi pariteti 3,87 milijarde din.

Včeraj v koprski luki

V luki so domača ladja »Travnik«, nemška ladja »Luise Horn« ter panamski ladji »Ferax« in »Adamas«. Pričakujejo domači ladji »Cavtat« in »Bozava« ter grško ladjo »Taurus«.

Šola za voznike motornih vozil Ljubljana-Ježica

razpisuje

JAVNO LICITACIJO za prodajo

OSEBNEGA AVTOMOBILA

mercedes 170 — diesel in

24-SEDEŽNEGA AVTOBUSA

znamke dodge

Vozili nista vozni.

Licitacija bo v šoli dne 20. avgusta 1965 ob 10. uri za družben sektor, ob 11. uri za zasebni sektor.

7205

BLED NA VIŠKU POLETNE SEZONE — Te dni je v največjem turističnem središču Gorenjske okrog 4000 turistov. Seveda so inozemski gostje v odločni večini. Foto: N. Isajevič

Po slovenski planinski transverzali

Nedelja na Čavnu

Reči moram, da je primorski del transverzale slabo označen; manjka predvsem smerokazov in napisnih tabel. Kdor je že prehodil Trnovski gozd, mu seveda pot na Čaven ne bo delala težav. Popoldne sem se znašel pred Bačerjevim planinskim domom. Okrog koče se je trlo avtomobilov z domačimi in tržaškimi oznakami, pa še motoristi in mopedisti so se poganjali po strmi kamionski cesti navzgor. Največ je bilo seveda izletnikov iz Ajdovščine. Med njimi pa sem videl samo dvoje deklet z nahrbtniki in brez okroglih gum pod seboj; odpravljali sta se peš po »drči« v dolino.

»Dve leti ne pridem peš na Čaven,« se je šalil Ajdovec, ki je že za tri leta preskočil sedemdeseto. Miško je sedel na svojem mopedu, kar je za sedemdesetletnika tudi dostojen podvig.

»Pa ve žena, kje ste?« sta se pošalili dekleti.

»Ne ve. Boljše da ne.«

Mlad študent geologije je razpravljal o možakovi biografiji. »Nekoč je že bil v časopisu, od mladih nog se ukvarja z motorji.«

»Hje, oštja, sem imel tisočkubičnega,« se pohvali možak.

Tako sedimo nekaj časa skupaj za mizo pred kočo. Njeno notranjost so napolnili lovci, ki so malo prej za poskušnjo pokali s svojimi puškami. Za slovo mi študent in dekleti podarijo svoja jabolka in breskve. Dobri so Vipavci, nič nočejo soldov. Dekleti sta odšli po drči, študent mi je pokazal kamen s koralij, počitnice uporablja za študij svojih domačih tal. Sedemdesetletni mopedist se je dal za slovo še fotografirati; potem si je popravil kapo in kot pravi motorist odbrzel med gozdove proti Predmeji.

Pred kočo so se še kar naprej valili avtomobili. Nedelja je. Čaven je torej le postal priljubljena izletniška točka Ajdovcev in Tržačanov. Kako ne bi — Vipavska dolina leži spodaj pod nogami; kar zvrha lahko popaziš, kako je doma pri hiši. Tja čez Kras do morja seže pogled.

* * *

Menda je bila nedelja, ko je vsa Italija pridrčala z avtomobili v Trnovski gozd. Venomer se ogibaš vozilom tudi na stranskih cestah. Jase in lazi so zasedeni; okrog improviziranih miz pod smrekami se je oglašal smeh izletnikov, za katere bi rekel, da znajo jesti in piti. Črni vipavec, pršut in teran — tutto per hospiti stranieri! Na zdravje, papa, dober tek nona! Vama ni treba več gledati na linijo; vrag po njej, naj se mladi mučijo s svojimi predsodki.

* * *

Mladi pa plešejo, da je kaj. V planinskem domu na Predmeji je glasno vreščal gramofon. Komaj se sporazumeš z natakarico, da imajo za večerjo še nekaj »pašte«. Plesalci se vrtijo med mizami, za njimi pa sedijo možaki pri svojem »deci«. Lepa navada in prebrisana kamuflaža; doma lahko rečeš, da si ga spil samo deci. Zmerom samo po deci — vendar ne štejmo kozarcev. Tako nagneš kozarec, udariš po mizi in treniraš natakarico v teku na kratke proge. Nič ne zavidam natakarjem po vipavskih oštarijah. Na Štajerskem se jim bolje godi, prinesejo štefan vina in za kakšno uro je mir.

»Gremo plasat?«

Nič ne bomo »plasali«; smo se že »naplasali« od Porezna do Lokev in ves dan skozi Trnovski gozd. Prav po planinsko, peš, kot se spodobi. Okrog štiristo kilometrov hoje je že v nogah. Ubogi transverzalci, ki preplezajo še vse triglavsko pogorje. Svojčas sem ga prehodil s Prešernovo brigado in bataljonom UDV — naj bo to v tolažbo, če jo primahaš s Kamniškega sedla kar na Črno prst.

* * *

Zunaj jara luna čez Vipavsko. Prav takšno je menda gledal Lukec s svojim škorcem. Pa vsi tisti Lukci, ki so se porazgubili po obrežjih Parane, v pragozdovih Misionesa in Eldorada. Trpka povest. Tam nekje pod Krasom je nekoč gorel Rihenberk. Mine so treskale po strehah kamnitih hiš, ki se stiskajo v Vipavi; fašisti iz Dornberka so jih vsak dan pošiljali naokrog po svobodnem partizanskem ozemlju. Pa borbe okrog Šempasa, požgani kamioni in tankete, pa ob večerih mitingi in recitacije in branje iz slovenskih partizanskih knjig in brošur. Po petindvajsetih letih — smo takrat govorili. In ples — tako kot nocoj. Samo drugi obrazi, drugačna mladost, opasana z bombami in brzostrelkami.

Samo mesec na jasnem večernem nebu je isti, stari potepuh. Leze semkaj na Čaven in kmalu se zasvetlika med krošnjami dreves, ko da prižiga straža kres. Po serpentinah krmarijo v dolino motorizirani izletniki. Nedelja je minila. Oštirji preštevajo dinarje in devize. Sem in tja se še porazgubi med gozdovi in kamnitimi goličavami prešeren vrisk. Potem se noč prevesi proti jutru in samo mesec resnobno drči nad dolino, zamišljen in nem se ogleduje na tihi gladini Vipave.

Po vaseh so ugasnile luči. Jutri bo spet delovnik, pred transverzalcem pa zadnji del poti na vroči, kamniti Kras.

DRAGO VRESNIK

Naš dolg do poplavljencev

Vsakdo bo našel doma nekaj, kar jim bo lahko dal

Glavni odbor RK Slovenije je začel zbirati pomoč za ljudi, ki so jih prizadele povodnji. Mobilizirane so vse občinske organizacije RK, ki so že začele akcijo za zbiranje pomoči, tj. od denarnih prispevkov, obleke, obutve ipd., kar ljudje potrebujejo. V občinah Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona so ljudje najbolj prizadeti. Dokajšnja škoda pa je tudi v občinah Lenart in Ptuj. Samo v teh občinah so skupno škodo ocenili na 7 milijard dinarjev.

Če imamo pred očmi prizadete ljudi, bo gotovo vsakdo izmed nas našel doma nekaj, kar bo lahko pogrešil. Ni prav, da bi se sedaj, pa čeprav nas močno angažira gospodarska reforma, obrnili izključno k sebi, videli le svoje interese, pozabljali pa, da življenje teče naprej, in če bi spregledali položaj, v katerem so se znašli naši sorojaki na poplavljenih območjih.

Organizacije RK so marsikje iznajdljivo organizirale zbiranje raznih predmetov in kjer so pravilno predočevale ljudem, so naletele na odprto srce in dlan. Akcija je uspela. Podatki kažejo, da so ljudje v revnejših krajih hitro dali, nasprotno pa presenečajo nekatere bogate mestne občine, v kaerih je sicer mnogo zaposlenih, v tej akciji pa so domala odpovedale. Ob tem se vsiljuje misel, da je nekaterim vse preveč mar lastna eksistenca, čeprav na drugi strani ne moremo verjeti, da bi nenadoma zamrla že tolikokrat izpričana medsebojna človeška solidarnost. Za prvi neuspeh je nedvomno marsikje kriva tudi šepava in neprimerna organizacija zbiranja. To bo moči odpraviti, če bo vsak občan poskušal po svojih močeh podpreti prizadevanja RK, ki v imenu prizadetih prebivalcev apelira na razumevanje.

Rdeči križ je ob letošnji povodnji še posebej ugotovil, da se bomo morali v prihodnje drugače pripraviti na morebitne elementarne nesreče. Potrebna bodo ustrezna družbena sredstva, postaviti bomo morali trdno organizacijo, ki bo sposobna izvesti ustrezne priprave. Skratka, tako gmotno kakor glede ljudi se bomo morali pripraviti, da bomo imeli denar, tehnična sredstva — denimo čolne, če pride povodenj, izurjene ljudi za tehnično pomoč, specialno socialno delo in zdravstvene ekipe, razen tega pa bodo morale biti na zalogi tudi rezerve obleke, odej, zdravil in hrane. Letošnje povodnji so nas zatekle preveč nepripravljene.

M. R.

Kruh in mleko po 135 dinarjev

Cene živil v velenjski občini

Zbora občinske skupščine Velenje sta v ponedeljek znova razpravljala o maksimalnih prodajnih cenah za nekatera živila in o maržah za živila v maloprodaji. V zvezi s tem so odborniki kritično menili, da so že na zadnjem zasedanju skupščine opozarjali na nerealnost nekaterih predlogov cen, ki so bili na hitrico pripravljeni oziroma v nekaterih primerih enostavno povzeti po ljubljanskih predlogih. Na seji jih je zdaj delno pomiril občutek, ker so govorili o nekoliko predlogih cen, ki so nižje od nedavno potrjenih.

V glavnem so po večurni razpravi potrdili najvišje maloprodajne cene za živila, in sicer za bel kruh 200 din za kilogram, črni kruh 135 (žemlje 20, sladkor kristal 255, sladkor v kockah 290, belo olje v steklenicah 500 din liter, odprto 470 din in mleko v maloprodaji 135 din za liter. Pri velenjskem premogu se je skupščina po sklepu obeh zborov odrekla za občinski prometni davek, ki naj bi ga plačevali potrošniki. Skupščina je tudi potrdila najvišje možne marže za živila v maloprodaji, in sicer z diferenciranimi odstotki, kot predlagajo republiški organi. Nove marže za živila v maloprodaji so skoraj povsod nižje od višine marže pred reformo in delno tudi nižje od višine marž, ki jih je OS določila na predzadnjem zasedanju.

V Velenju v prihodnjih tednih še ne bodo razpravljali in potrjevali novih cen komunalnih storitev, ker predlogi zanje niso dovolj pripravljeni. Akontacijski faktor za nove stanarine je bil potrjen v mejah 2,10 in 1.10.

Po mnenju odbornikov naj bi bila gospodarska sodišča in vsi inšpekcijski organi tudi v prihodnje enako budni in aktivni kot v sedanjem obdobju. Le učinkoviti ukrepi in dovolj ostre kazni bodo v prehodnem obdobju po svoje prispevali k uresničenju nve reforme. Članom sveta za blagovni promet so naročili, naj sproti spremljajo gibanje na tržišču.

F. K.

Novi v. d. direktor »Veletrga«

Ker je moral dosedanji direktor trgovskega podjetja »Veletrg« Velenje Martin Turk s tega položaja zaradi pravnomočnosti sodbe vrhovnega gospodarskega sodišča SFRJ, je bil na zadnji seji občinske skupščine imenovan za vršilca dolžnosti direktorja »Veletrga« Berto Felicijan, komercialist. Doslej je bil sekretar premogovnika lignita Velenje.

K.

Zakaj tako?

Špekulacije s hlodovino

V občinah Dravograd, Radlje, Slovenj Gradec in Ravne na Koroškem so ljudje te dni večkrat opozorili pristojne organe, da bo treba nekaj storiti za zagotovitev hlodovine za lastne žage. Razprave v nekaterih kolektivih so pokazale, da prihaja na koroško območje vrsta nakupovalcev, ki kupuje hlodovino pri zasebnikih in zadrugah po mnogo višjih cenah, kot so določene. Zaradi tega so žage že sedaj slabo oskrbljene. Ta položaj se bo še bolj zaostril, ko bo začela teči bazenska žaga v Otiškem vrhu.

Nakupovalci iz drugih krajev in republik plačajo za slabšo kakovost hlodovine višjo ceno. Na računu zapišejo, da so kupili hlodovino slabše kakovosti, hkrati pa pripišejo še 20 do 30 odstotkov, češ da so morali prodajalci posebej pripraviti hlodovino po naročilu. Toda to ne ustreza resnici. Mislim, da bi morali organi tržne inšpekcije stopiti na prste tem ljudem in jim onemogočiti, da povzročajo zmešnjavo na trgu in navijanje cen. M. KOS

IZ MARIBORA V LOGARSKO DOLINO S KOLESOM — Študentki Brigito in Silvo smo srečali že na cilju. Imeli sta šotor in sta si sami kuhali. Povedali sta, da sta se bali le komarjev. Foto: E. Selhaus

Šmarski gasilci so praznovali

Minulo soboto in nedeljo so šmarski gasilci slavili pomemben praznik. Pred osemdesetimi leti je šolski upravitelj Jurij Adlešič ustanovil gasilsko društvo, ki je med najstarejšimi v Zasavju. V soboto je bila v kinodvorani slavnostna seja društva, na kateri so podelili odlikovanja najzasluženejšim članom. Sledil je kulturni program, ki so ga izvajali učenci osemletke in godba na pihala iz Litije. V nedeljo je bil najprej slovesen prevzem novega orodnega voza, nakar je sledil mimohod gasilskih enot. V njem so poleg domačinov sodelovala še okoliška, ljubljanska in zasavska gasilska društva. Slavje je bilo zaključeno z gasilsko vajo.

S

CELJE

Živilski trg v soboto

Celjski trg je bil minulo soboto sicer dobro založen, vendar se cene kljub ponudbi še držijo dokaj visoko za ta letni čas. Tako so prodajali jabolka po 260 din za kilogram, hruške 200 din, slive 280, breskve 320, marelice 360, grozdje 500, limone 420 din; zelenjava: krompir 86 do 100, stročji fižol 240 do 350, solata endivija 180 do 220, zelje 120 do 140, ohrovt 240, korenček 150, rdeča pesa 160, paradižnik 220, zelena paprika 280 do 300, čebula 170, kumare 120, kumarice za vlaganje 300, bučke 100, lubenice 200 din za kilogram.

—vec

Razpisna komisija delavskega sveta

TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

razpisuje

po zakonu statuta podjetja mesto

TEHNIČNEGA DIREKTORJA

V skladu s statutom in sklepom delavskega sveta podjetja mora kandidat za prijavo na razpisano delovno mesto izpolnjevati naslednje pogoje:

— da kandidat ni bil obsojen za kaznivo dejanje zoper ljudstvo in državo, zoper narodno gospodarstvo, zoper uradno dolžnost, zoper družbeno in zasebno premoženje ali zaradi kršitve pravic samoupravljanja;

— da ima določene izkušnje in organizatorske sposobnosti, ki ustrezajo tako odgovorni funkciji;

— da ima visoko izobrazbo strojne stroke z večletno prakso v gospodarstvu, od tega vsaj 5 let na vodilnem mestu;

— da aktivno obvlada vsaj en svetovni jezik.

Prijavi mora kandidat priložiti glede na razpisane pogoje dokazila o strokovnosti in nekaznovanju ter kratek življenjepis.

Razpisna komisija bo v 8 dneh po sprejemu sklepa o izbiri kandidata obvestila vse prijavljene kandidate o izidu natečaja. Kandidati pa imajo pravico ugovora v smislu predpisov Zakona o delovnih razmerjih.

Prijave za razpisano delovno mesto morajo kandidati poslati do 30. 8. 1965 v zaprti ovojnici na naslov:

TITOVI ZAVODI LITOSTROJ —

kadrovski sektor z oznako »za razpisno komisijo«.

7207

Politično delo in pragmatizem

V zadnji številki revije »Teorija in praksa« (številka 7—8) je Stane Kranjc, višji predavatelj Visoke šole za politične vede v Ljubljani, objavil uvodni članek »Politično delo in pragmatizem«. Članek zaradi aktualnosti v celoti objavljamo tudi v »Delu«.

V razmerah socialistične demokracije politika ni oziroma ne sme biti sila nad družbo, ne sme biti oblika človeške odtujitve, monopol skupine ljudi, ki v imenu takšnih ali drugačnih interesov upravlja z drugimi ljudmi. Vse bolj mora postajati del vsakodnevnega življenja in delovanja svobodnih ljudi. Preraščanje ločenosti družbene in politične sfere, družbenih in političnih odnosov uresničujemo v naši družbi skozi prakso družbenega samoupravljanja. Dosežene uspehe in stanje ne idealiziramo. Težavam in objektivnim motnjam, ki jih postavlja relativna ekonomska nerazvitost in nizka produktivnost dela, se pridružujejo še mnoge subjektivne slabosti in deformacije. Normativno-institucionalno je naš delovni človek že postal nosilec sleherne družbene akcije. Ali pa je tako vedno tudi že v družbeni praksi? Odgovor verjetno ni težak. Marsikje in marsikdaj še ne. Mnogo je še birokratskih spon, nezaupanja, omejevanja samoupravnih pravic, prazne politične deklarativnosti in raznovrstnega političnega pragmatizma in subjektivizma. O teh in podobnih težavah in subjektivnih slabostih pri razvijanju in utrjevanju samoupravljanja so zelo odprto spregovorili tudi kongresi Zveze komunistov.

V samoupravni družbi postaja politično delo vse bolj sinonim za družbeno delo. Vendar bi storili slabo uslugo tem procesom samim, če bi bili z doseženim stanjem zadovoljni. Družbena praksa je lahko resnično revolucionarna in socialistična le, kolikor je kritična. Ostrina kritike pa mora biti obrnjena predvsem k naši lastni aktivnosti z željo, da pogumno in odločno odpravljamo slabosti in deformacije.

Tudi politično delo mora pogumno premagovati in odpravljati takšne svoje prvine in delovne metode, ki pomenijo objektivno oviro in zavoro tem procesom. Mednje nedvomno sodijo tudi različne inačice političnega pragmatizma in subjektivizma, če ga opredelimo, bodisi kot svojevrstno politično prakso ali pa kot način mišljenja in ravnanja. Ne gre le za to, da spoznamo in opredelimo te in podobne pojave, ki so v globokem nasprotju z resnično demokratičnimi smotri — ta naloga niti ni najzahtevnejša — ampak da v družbeni praksi takšen način dela odpravljamo, bičamo in da gradimo ter razvijamo takšne delovne odnose, vsebino in metode, katerim bo sleherni moralni pragmatizem in subjektivizem močno tuj, da onemogočimo, da bi se določen posebni ali posamični interes trajneje proglasil za obči interes.

Pragmatizem kot politična, sodna, ekonomska ali drugačna praksa ali kot filozofska smer, način mišljenja, kot svojevrsten duh, klije predvsem iz protislovij našega časa, ekonomske nerazvitosti, birokratizma, iz določene navidezne »avtonomnosti« posameznih sfer ali segmentov družbe itd. Tudi vpliva določene kulturne, politične in druge dediščine preteklosti ne gre podcenjevati. Birokratizem kot element družbenoekonomskih odnosov, ko specifičen odnos med družbenim in individualnim interesom ne le omogoča razraščanje in utemeljevanje pragmatizma, ampak ga tudi neposredno reproducira. Birokratizem kot negacija samoupravljanja in procesa osvobajanja človeka in njegovega dela ustvarja tisto in takšno družbeno klimo, takšne družbene odnose in oblikuje takšno moralno zavest, ki omogoča in dovoljuje različne oblike pragmatistične prakse.

Pragmatizmu je kriterij za takšno ali drugačno ravnanje, delovanje, stališče in akcijo predvsem neposredna korist. Fetiširanje dane empirične prakse in neposrednega izkustva pomeni privoliti v to prakso, v doseženi razvoj, rezultate, a to je le drug izraz za družbeno stagnacijo. Takšno samozadovoljstvo pa ne kaže le na idejnopolitično pritlikavost njegovih zagovornikov, temveč je v nasprotju s sleherno resnično humanistično vizijo prihodnosti. Res ni vedno lahko v labirintu dolgoročnih in kratkoročnih nalog, protislovij in težav, ob včasih neposredno tež. ko spoznavni ločnici med resnično naprednim, resnično demokratičnim in humanim ter nazadnjaškim poiskati najboljšo rešitev, najti trajnejšo skladnost med posameznimi in občimi interesi. To pa je še posebej težko ali pa postane celo nemogoče, če je oprto le na empirično izkustvo in instrumentalističen pristop. Kvantitativno kopičenje političnih nalog in pa dnevni prakticizem pri njihovem razreševanju sta najslabši izbiri.

Demokratizacija političnega življenja bo toliko hitrejša in uspešnejša, kolikor večje bodo možnost, sposobnost in zavestno hotenje osnovnega nosilca politične akcije, človeka samega, da čimbolj sodeluje v političnem življenju. Sodelovati pa mora v vseh fazah, od sprejemanja odločitev pa do njihovega zavestnega izpolnjevanja. Ni dovolj, da je človek le potencialni politični subjekt, marveč mora postati realni politični subjekt. Sodobno politično delo zahteva in vključuje dobro poznavanje družbenih pojavov. Trajnim in le trenutnim potrebam prilagojeno proučevanje družbenih pojavov, odkrivanje protislovij, deformacij, stranpoti, povezovanje prakse in teorije, je pomemben element pri premagovanju pragmatističnih odločitev in delovnih metod. Za sodobno družbeno življenje je med drugim značilno tudi to, da je zdaj veliko pomembnejša vloga zavestnega usmerjanja družbenih odnosov in procesov. To ni posebnost le naše družbe, ampak je v tej ali drugačni obliki značilno za vse sodobne družbe. Da sta dnevni prakticizem in empirizem brez globljih in celotnejših spoznanj o potrebi po takšni ali drugačni družbeni akciji lahko v nasprotju s cilji akcije same, ne gre izgubljati besed. Trajnejši usedlini političnega dela lahko postanejo predvsem tam in takrat, ko vidimo le delovne metode, če se ukvarjamo le z njimi. Tako pogosto organiziramo in reorganiziramo, integriramo in dezintegriramo, rišemo nove sheme, se prepiramo, kaj sme in kaj ne sme ta ali drugi organ, pri tem pa kaj radi pozabimo na bistveno.

Politično delo, ki je le na nivoju dnevnega empirizma, ne more dati trajnejših rezultatov. Njihovi zagovorniki običajno poudarjajo predvsem svoja izkustva in favorizirajo preteklo prakso, hitro se navdušujejo nad »empiričnimi proučevanji« najslabše vrste, pogosto operirajo z javnim mnenjem, še pogosteje pa z mnenji »vodilnejšega« foruma ali »odgovornih« tovarišev.

(Se nadaljuje)

REISINGER: MIMOHOD

»Pozdrav na desno!« »Vjesnik«, Zagreb

Srečanje v Harpsundu

V švedskem mestecu Harpsundu, ki je dalo ime tako imenovani »harpsundski demokraciji«, ta temelji na rednih posvetovanjih med predstavniki sindikatov, delodajalcev in vlado, so se prve dni avgusta že tretje leto po vrsti sestali predstavniki evropskih socialnodemokratskih strank: danski premier Krag, norveški premier Gerhardsen, podpredsednik britanske vlade Brown, avstrijski podkancler Pitterman in njegov zunanji minister Kreisky ter predsednik zahodnonemške socialnodemokratske stranke Brandt. S političnimi prvaki socialne demokracije so bili tudi številni voditelji zahodnoevropskih sindikatov, kot gost in opazovalec pa je bil povabljen predsednik sindikata ameriške avtomobilske industrije Reuther.

Za najširšo mednarodno javnost je sestanek pomemben predvsem zato, ker so na njem obravnavali tudi nekatere najbolj pereče mednarodne probleme, kot so razorožitev in vojna v Vietnamu.

Opozorili so, da si skoraj ni mogoče zamisliti napredka na razorožitvenih razgovorih v Ženevi, če se ne bo vsaj malo omilila splošna napetost, ki jo je povzročila vietnamska kriza. Konferenca socialnodemokratskih prvakov je pooblastila Walterja Reutherja, da informira ameriško vlado o zaskrbljenosti, ki jo povzroča položaj v Vietnamu, ter da udeleženci iz Harpsunda pričakujejo od Bele hiše pobude za mirno ureditev krize, ne pa ukrepov za razširitev konflikta.

Incident, do katerega je prišlo na sestanku, odkriva, da so bližnje volitve v Zvezni republiki Nemčiji vrgle senco tudi na srečanje socialnodemokratskih prvakov. Bilten zahodnonemške socialnodemokratske stranke je namreč ob Brandtovi vrnitvi v zahodni Berlin pripisal županu tega mesta naslednjo izjavo: »Nihče ni težil k temu, da bi napadal Američane zaradi Vietnama. Toda razumevanje za težaven položaj, v katerem so Združene države, ni v nasprotju z zaskrbljenostjo, ki so jo pokazali vsi udeleženci sestanka v Harpsundu glede miru v svetu.«

Ta izjava, v biltenu SPD, pripisana Willyju Brandtu, je razkačila švedske socialne demokrate. Provladni list »Stockholms Tidningen« je dobesedno zapisal: »Brandt je lagal iz notranjepolitičnih razlogov.«

Pri ocenjevanju teže, ki jo imajo stališča, sprejeta v Harpsundu, je treba vsekakor upoštevati, da sodelujejo socialisti v vladah štirih držav, članic evropske »šesterice« (Belgija, Italija, Luksemburg, Nizozemska) in v petih vladah članic tako imenovane »sedmerice« (Avstrija, Danska, Britanija, Norveška in Švedska). Ni torej izključeno, da je bilo srečanje v Harpsundu uvod v kake nove pobude v zvezi z obema perečima problemoma, razorožitvijo in Vietnamom.

Razumljivo je, da so socialnodemokratski prvaki razpravljali tudi o »svojih« problemih, to je o odnosih med dvema gospodarskima organizacijama Zahodne Evrope, o evropski gospodarski skupnosti (šesterico«) in evropsko cono za svobodno trgovino (»sedmerico«). Sporazumeli so se o naslednjem:

- *Kriza, ki pretresa po bruseljskem sestanku »šesterico«, ne sme zavreti prizadevanj »sedmerice«, da pride do sporazuma med obema gospodarskima organizacijama.*
- *Zaželeno je, da bi se »sedmerica« kolektivno pogajala s »šesterico«; izjema je Avstrija, ki ima že bilateralne stike s to organizacijo.*
- *Zaželen je »odkrit in svoboden dialog« z državami »šesterice«, da bi premostili gospodarske in politične nesporazume v Evropi.*

Pobudo v tej smeri bo prevzel danski premier Krag na zasedanju evropske zone za svobodno trgovino, ki je predvideno za prve dni oktobra v Köbenhavnu.

M. ŠUŠTAR

Gozdna republika Karelija (I.)

Dežela, kjer so polja gozdovi

Najprej skladovnica hlodov in veš, da je blizu vas

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

Vlaku, ki pelje iz Moskve v Murmansk, pravijo brzec, toda to je nekoliko pretirano. Če se ne ustavi na vsaki postaji, s tem še ni rečeno, da pelje hitro. Vstopil sem v Petrozavodsku, glavnem mestu Karelske ASSR, in zdaj je pred mano 18 ur vožnje, preden bo tale brzec prisopihal do 800 kilometrov oddaljenega Murmanska. Letalo porabi za isto pot slabi dve uri, povrh pa je še cenejše, toda Karelija leži ob meji, polotok Kola, preko katerega bi moral leteti, je najvažnejša severna trgovska in strateška pot v notranjost Sovjetske zveze in to so stvari, zaradi katerih je tujcu težko najti mesto v letalu.

Sicer pa nič zato; obisk v Kareliji je bil omejen na tisti del, ki leži južno in zahodno od Petrozavodska, to pa je le ozek pas, medtem ko se večji del dežele steguje v širokem pasu proti severu, med finsko-sovjetsko mejo na zahodu in Belim morjem na vzhodu. Železnica seka Karelijo po vsej dolžini in tako se mi nudi priložnost, vsaj z bežnim pogledom skozi okno dopolniti vtise, ki so se nabrali med nekajdnevnim potikanjem po južnem delu dežele.

Zaenkrat kaj posebnega še ni videti. Progo obdaja z obeh strani stena razkošnega gozda, Bor, jelka, breza. Za Karelijo je gozd več kot samo to. Je njeno domala edino bogastvo. Gozd ji omogoča življenje; zaradi njega rastejo mesta, zaradi njega gradijo tovarne, zaradi njega prihaja sem vsako leto več tisoč ljudi z družinami iz vseh koncev Sovjetske zveze. Gozdovi pokrivajo dobro polovico republike.

Pred desetimi leti novo ime

Toda treba je nekaj povedati o tem, kaj je Karelija, kje je in kdo živi tu. Pred desetimi leti je bila najbolj severna zvezna republika Sovjetske zveze — Karelo-finska SSR. Potem so jo preimenovali v Karelsko ASSR in podredili Ruski federaciji. Zavzema površino 142.000 kvadratnih kilometrov, njena južna meja poteka po južnih bregovih Ladoškega in Oneškega jezera, severna ob polarnem krogu, na vzhodu in zahodu pa jo, kot že rečeno, omejujeta Belo morje in državna meja s Finsko.

Že ime pove, da je to republika Karelcev, majhnega ugrofinskega naroda. Nekoč so bili, hkrati z ostalimi ugrofinskimi narodi, ki žive tu — Finci, Vepsi in Saami — edini prebivalci dežele, toda ti časi so že zdavnaj minili. Zlasti v letih sovjetske oblasti so se sem množično priseljevali iz drugih krajev in zdaj je dežela naseljena s predstavniki več kot štiridesetih narodov. Prvotni prebivalci so že dolgo časa manjšina. Podatki popisa iz leta 1959 dajejo tole sliko o nacionalni sestavi prebivalstva: Vseh prebivalcev Karelije je 651.346; od tega Rusov — 412.773, Karelcev — 85.473, Belorusov — 71.900, Fincev — 27.829, Ukrajincev — 23.569, Vepsov — 7.179, Tatarov — 2.692 in še po nekaj sto pripadnikov dobre polovice vseh sovjetskih narodov. Pravijo, da so Karelo-finsko SSR ukinili prav zato, ker so se prvotni prebivalci znašli v hudi manjšini in zato ni imelo smisla imeti tu zvezno republiko.

Kmetijstva praktično ni

Prva postaja — majhno mestece Kondopoga. Tu se železnica znova približa Oneškemu jezeru in teče nekaj časa ob njem. Kot sosednji Finski pravijo tudi Kareliji »dežela jezer«. In ne brez vzroka. V deželi je več kot 50.000 jezer, med njimi tudi dve največji v Evropi: Ladoško (18.400 kvadratnih kilometrov) in Oneško (9900 kvadratnih kilometrov). Jezera in reke zavzemajo kar celo četrtino republike.

Omenil sem že, da polovico Karelije pokrivajo gozdovi. Prištejmo k temu še četrtino, ki jo zavzemajo jezera in reke, in petino, ki je pokrita z močvirji. Če spravimo to na skupni imenovalec, vidimo, da celih devetnajst dvajsetin republike zavzemajo jezera, reke, močvirja in gozdovi. Ostane bora dvajsetina, ki si jo delijo mesta, naselja in — polja. Da, Karelija je dežela, kjer kmetijstva praktično ni. Glavni vzrok je seveda podnebje. Na leto je komaj 90 do največ 120 dni, ko ne zmrzuje. To pa je mnogo premalo, da bi zrastlo kaj drugega, razen zanikrnega krompirja, pa še tega niti za domače potrebe ni dovolj.

Karelski »pridelki« ne rastejo na obdelanih njivah. Gozdovi, neskončni gozdovi, to so »polja«, od katerih živi Karelija. Ure in ure se že vozimo med njimi in nikjer ni konca. Razredčijo se samo takrat, kadar se morajo umakniti jezerom in rekam. Pa še takrat ne čisto. Nisem štel jezer in rek, ker jih je bilo preveč, toda zapomnil sem si, da je bilo le redko videti čisto, nedotaknjeno vodno gladino. Povsod plavajo ogromni splavi debel in kjerkoli se pojavi kakšno mestece ali vas, povsod so velikanski kupi hlodov prav tako obvezni kot lesene, od starosti počrnele hiše. Lesne zaloge Karelije znašajo milijardo kubičnih metrov, pravijo. Težko si je predstavljati, kaj pravzaprav takšna številka pomeni. Procesije splavov na rekah in jezerih, nebotičniki hlodov na bregovih — to mnogo bolj jasno pripoveduje, da je Karelija zares dežela lesa. V drugih krajih vidiš najprej polja in ta pripovedujejo, da je v bližini vas. V Kareliji vidiš najprej hlode.

Proti severu je tundra

Na desni strani se spet pojavi voda. Breg je nenavaden, skalnat in vanj butajo valovi. Postaja: Belomorsk. Tokrat ni bilo jezero. Za spremembo smo se nekaj časa peljali ob bregu Belega morja in reka, ki jo je prekoračil vlak, ni bila reka, ampak Belomorsko-baltiški kanal. Zgradili so ga leta 1933, pred kratkim pa obnovili. Dolg je 227 km in povezuje Belo morje z Oneškim in Ladoškim jezerom ter dalje z Baltiškim morjem. Od Baltika dalje se začenja Volgo-baltiški kanal, ki sega do Volge in po njej odpira pot po eni strani v Črno, po drugi pa v Kaspijsko morje. Sistem kanalov omogoča tudi velikim ladjam, da plovejo iz severnih v južna morja, preko vsega, več kot 2000 km dolgega evropskega dela Sovjetske zveze.

Belomorsko-baltiški kanal povezuje Leningrad z Arhangelskom, severozahodno Rusijo s severno. Prej je vodna pot peljala okrog Skandinavije in je bila za 4000 km daljša. In še ena zanimivost: odkar je zgrajen kanal, Skandinavija ni več polotok, ampak otok, ki ga s celino povezujejo samo mostovi.

Od Belomorska dalje se pokrajina že občutno razlikuje od one v južni in srednji Kareliji. Tam so gozdovi razkošni, mehki in topli, jezera modra in vabljiva. Tu postajajo gozdovi redkejši in bolj osorni, drevesa so manjša z razmršenimi krošnjami. To so sledovi neutrudnega severnega vetra, večnega sovražnika karelskih gozdov. V zemlji se mu pridružuje še en zaveznik — kamenje. Vedno pogosteje pogled odkriva gola kamnitna tla, na katerih bori in jelke sestradano iščejo prgišča zemlje. In potem mraz. Bližamo se polarnemu krogu. Poletja so tu še krajša, še bolj hladna in zime še bolj surove. Še vedno srečujemo številna jezera, toda niso več edina, ki odkrivajo gozdove. Pojavljajo se veliki prostori, poraščeni z ostro travo in grmičevjem. Močvirja. Kmalu postanejo prav tako brezmejna, kot so bili prej gozdovi. Naselij skoraj ni več.

Ura za uro mineva in uro za uro opazujem, kako krčevito se gozd bori za obstanek. Kjer se pokrajina dvigne v majhne griče, si nekoliko opomore. Toda drevesa postajajo vse manjša, vse bolj zmrcvarjena in revna. Počasi uro za uro, kilometer za kilometrom zmaguje tundra. Korak za korakom, krčevito in neprostovoljno umira gozd, z njim Karelija.

Lesozavodskij. Na tabli z imenom postaje ni več napisa v finščini. Prekoračili smo polarni krog. Za nami na jugu so ostali razkošni gozdovi in republika, ki živi v njih in zaradi njih.

JANEZ STANIČ

KARELIJA — Majhne lesene vasice v brezmejnih gozdovih, neštevilna jezera in reke, po katerih lenobno plavajo splavi — to je tipična podoba Karelije.
Foto: arhiv »Dela«

Akt „pomiritve" v Dominikani

V bistvu gre za likvidacijo ustavne vlade in za oblikovanje »začasne« oblasti pod pokroviteljstvom ameriških »marincev«

POSEBNI TANJUGOV DOPIS

CIUDAD MEXICO, avgusta. Člani posredovalne skupine organizacije ameriških držav so, kot kaže, po več kot treh mesecih pogajanj s člani vojaške junte in predstavniki ustavne vlade izgubili potrpljenje. Stalni sekretariat OAD v Washingtonu je na intervencijo ameriškega veleposlanika Bunkerja, enega izmed treh članov te ekipe, objavil načrt za »pomiritev v Dominikani«.

V desetih točkah dolgega »akta«, ki so ga veleposlaniki treh tujih sil sprejeli o prihodnosti Dominikane, praktično zahtevajo likvidacijo ustavne vlade in oblikovanje začasne oblasti majhne republike na otoku Hispagnola izključno pod pokroviteljstvom okupacijskih čet ameriških marincev. Predsednik stalne vlade polkovnik Caamano na veliko začudenje posredovalcev tudi tokrat ni rekel »ne«. Nasprotno, kljub velikim in pomembnim pridržkom so delegati ustavne vlade pokazali tudi zdaj pripravljenost za pogajanja, in to celo na osnovi takšnega načrta OAD. Negativen odgovor je tudi tokrat prišel, kdo ve že kolikerič, s strani vojaške junte generala Imberta.

Ambiciozni zarotnik

Nobenega dvoma ni, da tudi ta sprememba taktike in sklep o tem, da so objavili predloge »za pomirjenje«, ne pomenijo v bistvu prav nikakšne spremembe temeljnih ameriških konceptov glede ureditve razmer v Dominikani. Kaže pa se nov »dodatni« element ameriškega pritiska na generala Imberta, na katerega so še do nedavnega zelo veliko gradili. Ambiciozni zarotnik, eden izmed obeh preživelih atentatorjev na nekdanjega dominikanskega diktatorja Trujilla, pa kaže preveč trmoglavosti, da bi uspešno opravil zaupano nalogo.

Imbert je, kot zdaj trdijo ameriški poročevalci z otoka Hispagnola, izrazito oblasti željni desničar. Ko so ob koncu 1960. leta ubili diktatorja Trujillla, je novi predsednik Balaguer postavil za vojnega ministra generala Wessina y Wessina, ne pa Imberta. Le-ta se je takrat povezal z naprednim gibanjem »14. julij« ter je njihove aktiviste tajno preskrboval z orožjem iz vojaških taborišč. Ko pa je ob koncu 1962. leta Wessin razbil gibanje, je Imbert s krivim pričevanjem pred vojaškim sodiščem zadnji hip rešil svoj generalski naslov.

Spopad generalskih ambicij generalov Wessina in Imberta je letos spomladi spet plačalo dominikansko ljudstvo. Ko je 24. aprila izbruhnila ljudska vstaja konstitucionalistov proti Cabrallovi vojaški junti, je vrgel Imbert v boj proti prebivalstvu vse svoje čete ter skušal zmanjšati kontrarevolucionarno vlogo Wessina. Wessin je bil takrat praktično likvidiran kot vplivna vojaška osebnost samo zato, ker Imbert dvakrat ni hotel podpreti Wessinovih čet, ki so bile obkoljene v vojašnicah. Tako pišejo zdaj ameriški poročevalci.

Notranji spori

Če bi Imbert uspel razumeti in sprejeti strateške načrte ameriške politike v Dominikani, bi niti podrobnosti iz njegove »zaupne biografije« niti dva kasnejša primera diskreditiranja šefa vojaške junte bistveno ne vpliva na razcep med šefi ameriških marincev v Dominikani in voditelji vojaške junte. Za Imberta pomeni sedanja kriza področje posebnega boja za oblast, celo za ceno izgubljanja časa, tako dragocenega za ameriško politiko, po kateri naj bi postala dominikanska kriza odskočna deska za preobrazbo OAD v regionalni vojaški pakt s stalnimi vojaškimi silami za intervencijo proti vsem »subverzijam« na latinskoameriškem kontinentu.

Kaže, da sta dva dogodka iz dosedanjega obdobja »Imbertove oblasti« dokončno vplivala na padec prestiža vojaške junte tudi v očeh ameriških politikov. Predvsem gre za afero v zvezi s »splošno amnestijo«, ki jo je objavila vojaška junta, obljubljajoč oprostitev vseh tistih pripadnikov vladnih sil, ki bi se predali z orožjem v roki ali brez njega. Z istim dekretom so obljubili vsem oficirjem, ki bi ostali lojalni ustavni vladi, dvojno doživljenjsko plačo, če bi prostovoljno odšli v tujino. Rok amnestije so dvakrat podaljšali, toda brez kakršnega koli uspeha. Noben vojak, oficir ali podoficir vladne vojske ni zapustil svojega mesta. Nasprotno, eden izmed dveh civilnih članov Imbertove junte, lastnik konservativne verige časopisov v Santo Domingu Enrique Postigo je dal ostavko na svoj položaj in prešel v uporniški tabor, kjer vodi njegov sin študentovski center za vojaško vzgojo.

Spričo Imbertove nesposobnosti, da bi naglo rešil položaj v Dominikani v svoj prid, je Washington sklenil ustaviti vse kredite za plačilo stroškov vladne administracije. Tako se Imbertova oblast brez naslonitve na administrativni aparat razteza praktično le na njegov lastni štab.

Tako močan pritisk na Imberta je ne glede na bistvo ciljev, po katerih naj bi likvidirali ustavno vlado, posledica želja ZDA, da bi čimprej rešili dominikansko krizo ter s tem odprli pot širši latinsko-ameriški akciji v okviru OAD. Že dvakrat sklicano ministrsko konferenco dežel, članic OAD, so preložili zaradi krize v Dominikani. V obeh primerih je bil na dnevnem redu ameriški načrt o ustanovitvi stalnih sil za vojaško intervencijo v imenu tega pakta. Ponovna tretja odgoditev, do katere bi nedvomno moralo priti, če prej ne bi našli rešitve dominikanske krize, bi praktično pomenila, da so strateški ameriški načrt o reorganizaciji OAD dokončno vrgli v koš.

Glavna ovira v tej novi fazi intervencije, da bi likvidirali ustavno vlado, je tako postala Imbertova junta, dovčerajšnji zaveznik v prvi fazi ameriškega vmešavanja v notranje zadeve Dominikanske republike.

BOŽA RAFAJLOVIČ

Ameriške družbe zahtevajo okupacijo Dominikane

Po podatkih nekaterih mehiških listov je skupina ameriških petrolejskih družb in veliki industrijski trust Goodyear vložila precejšnja materialna sredstva za intervencijo v dominikanski republiki.

Te petrolejske družbe so s pučisti, ki so strmoglavili vlado predsednika Boscha konec 1963. leta, sklenile pogodbe za izkoriščanje nafte v republiki. Do sedaj te družbe niso objavile nikakih podatkov o raziskovanjih, vseeno pa so obnovile zahtevo za nadaljevanje teh koncesij mesec dni pred padcem vojaško civilne junte Donalda Cabrala. Časopis El Dia piše, da so te družbe zelo zainteresirane, da bi zadržale svoje nedavno osvojene pozicije v tej deželi.

Do severnega tečaja in nazaj

Pojasnilo za uvod

Pred dnevi sem srečal prijatelja.

»Kje pa si hodil? Nisem te videl sedem laških [illegible],« me je pozdravil.

»Samo šest.«

»Kaj šest?«

»Šest tednov me ni bilo v Ljubljani,« sem mu pojasnil.

»Na morju nisi bil, ker si bled kot luna. Si bil v planinah?«

»Ne. Bil sem na Norveškem.«

Prijateljev ogoreli obraz je hipoma pozelenel od zavisti. Potem je za vsak primer še enkrat vprašal:

»Na Norveškem?«

»Ja, v Oslu, pa v Bergenu in Kristiansundu . . .«

»Kakšni so fjordi?«

»Čudoviti.«

»Pa dekleta?«

»Čudovita.«

»Standard?«

»Čudovito visok.«

Po vsakem mojem odgovoru se je prijatelj opazno zdrznil, kot bi ga z macolo lopnil po glavi.

»Poslušaj, kako pa se ti je to posrečilo? Samo tega mi ne reci, da imaš na Norveškem kakšnega strica, ker ti ne bom verjel.«

»Dobil sem štipendijo.«

»Aha!« Prijatelj se je zlobno zarežal. »Se pravi, da imaš strica tukaj, in to na visokem položaju.«

»Imaš svinčnik?« sem prevzel vlogo izpraševalca.

»Nikar ne poskušaj pogovor speljati drugam. Lahko je tebi, ker imaš dobre zveze.«

»Vprašal sem te, če imaš svinčnik?«

»Imam, samo ne vem . . .«

»Pa list papirja?«

»Bo tale stara kuverta zadostovala?«

»Bo. Vzemi svinčnik in piši! Železniška vozovnica od Ljubljane do Bergena in nazaj stane 79.970 dinarjev.«

»Prvi razred?«

»Ne, drugi razred . . . Prosim te, ne prekinjaj me,« sem vzrojil. »Piši naprej. Za sto trideset dolarjev, ki sem jih dobil, oziroma odkupil od Narodne banke, sem plačal 98.444 dinarjev . . .«

»Mislil sem, da so zdaj dolarji dražji . . .«

»To je bilo še po starem tečaju. Na Norveškem sem bil poldrugi mesec. Ves ta čas nisem zaslužil niti beliča. Saj veš, da sem v svobodnem poklicu in da nimam stalne plače. Živim od honorarjev. Če bi ta čas pridno delal v Ljubljani, bi zaslužil takole med brati stopetdeset tisočakov. Pa to še ni vse. Na Norveškem sem tako rekoč reprezentiral našo državo. Zato sem si kupil pred odhodom nekaj perila, novo obleko, pet steklenic žganja in še nekaj malenkosti. Vse skupaj me je veljalo približno petdeset tisoč. Ali si napisal?«

»Sem,« je odgovoril prijatelj, zdaj že malo manj zagrenjeno.

»Seštej! Koliko si dobil?«

»378.414 dinarjev.«

»No, vidiš, prav toliko me je veljalo potovanje v to čudovito deželo.«

»Saj nič ne rečem, toda veliko si videl, pa tudi naučil si se marsikaj.«

»Drži. Bil sem štipendist Mednarodne poletne šole univerze v Oslu. V šestih tednih sem moral opraviti štiri izpite, dva pismena in dva ustna. Še nikoli v življenju se nisem toliko učil. Izgubil sem pet kilogramov. Poglej, hlače kar visijo na meni.«

»No, nikar ne jamraj. Ali si bil edini Jugoslovan na tej šoli?«

»Ne. Z menoj je bil tudi neki profesor iz Varaždina.«

»In kaj pravi on?«

»Nič. Njemu so plačali vožnjo, pa še dolarje so mu dali povrhu.«

»Zakaj?«

»Očitno imajo v Varaždinu več dolarjev kot v Ljubljani.«

»Ali pojdeš zdaj na počitnice?«

»Kje pa! Čisto suh sem. Poiskati si bom moral kakšen zaslužek. Ali mi lahko storiš uslugo?«

»Oprosti, ampak tudi jaz sem brez denarja. Bil sem z družino tri tedne na morju,« se je jel opravičevati prijatelj.

»Nisem te nameraval napumpati. Ti imaš menda zveze s tistimi, ki delijo štipendije. Prosim sem te hotel, da jim poveš, naj mi prihodnjič ne dajo še eno tako štipendijo. Ponovno študijsko potovanje v tujino bi me finančno popolnoma uničilo . . .«

P. s.: Dragi bralci, s tem tragičnim uvodom sem nameroma začel serijo šaljivih potopisnih sestavkov. Upam, da sem se tako že vnaprej zavaroval pred zavistnimi pripombami in si zagotovil vaše blagohotno razumevanje, če bom včasih piker in zajedljiv. Sicer pa bi za to imel dovolj razloga, če bi ostal lepo doma. Kajti humoristom se zdaj res obetajo boljši časi.

ŽARKO PETAN

Conor Cruise O'Brien:

V Katango in nazaj

33. nadaljevanje

To je bilo zato, ker je Čombe — še bolj pa Munongo in drugi krajevni skrajneži — obsojal bližanje med Brusljem in Leopoldvillom, do katerega je prišlo po Lumumbovem padcu. Že oktobra je vladno »misijo za tehnično pomoč«, ki jo je vodil Rothschild, zamenjala zasebna »služba za tehnično sodelovanje« pod vodstvom profesorja Clémensa iz Liegea, avtorja katanške ustave. Na splošno je bil diplomatski položaj Katange precej slabši, kot je bil septembra. Katanška vlada je bila razočarana in zmedena, ker ji je belgijska vlada sicer pomagala v notranjem okviru, a se je dejansko upirala diplomatskemu priznanju katanške države. Deloma zato je bila katanška država kljub prijateljskim čustvom, ki so jih gojili do nje ljudje v številnih zahodnih državah, še vedno brez diplomatskega priznanja.

V tem ozračju so se ZDA sporazumele z afroazijskimi deželami o politiki OZN v Katangi, ki je šla dosti dlje od vseh dotedanjih korakov. In v tem ozračju nisc mogle ne Sovjetska zveza — navzlic globokemu sovraštvu do Hammarskjölda in celotne operacije v Kongu — ne Združeno kraljestvo in Francija — navzlic simpatijam njunih vlad do Katange — uporabiti veta proti ukrepom, o katerih so se sporazumele ZDA in afroazijske dežele. V teh okoliščinah je prišla usodna resolucija z dne 21. februarja 1961. In da bi bila ta resolucija uresničena, so me poslali v Katango. Pozneje bom povedal kaj več o težavah, ki sem jih imel pri njenem izvajanju. Na tem mestu naj povem samo to, da so tako njeni pristaši kot njeni nasprotniki — odkriti in prikriti — menili, da bi bila z njenim popolnim uresničenjem — to je z odstranitvijo *vseh* tujih oficirjev in *vseh* političnih svetovalcev — katanška odcepitev končana. Toda številni pristaši in nasprotniki te resolucije so dvomili, ali jo bo mogoče sploh uresničiti. Sovjetska propaganda je trdila, da je Hammarskjöld ne bo nikoli uresničil. Hammarskjöld in njegovi sodelavci pa so bili odločeni, da je treba to resolucijo uresničiti, sicer bi propadla celotna operacija in celo Združeni narodi zaradi pomanjkanja brezpogojno potrebne podpore afroazijskih dežel. In Hammarskjöld je lahko računal na določeno podporo nove ameriške vlade, kakršne ni užival pri prejšnji vladi. Demokratska vlada je dejansko vztrajno podpirala prizadevanja OZN v Kongu. ZDA so bile pod to vlado edina velesila, ki je podpirala ta prizadevanja.

V Katangi in tudi v drugih delih Konga niso takoj razumeli pomena te spremembe. Čombe, Ileo in Kasavubu in mnogo drugih osebnosti podobnih nazorov, med njimi tudi Albert Kalondži, so se sešli v Tananarivi na konferenci, ki je trajala od 8. do 12. marca — morda s francoskim posredovanjem — in se tam sporazumeli o »konfederaciji«, ki bi, če bi jo ustanovili, razdrobila Kongo na več državic, katerih nominalni predsednik bi bil Kasavubu. To »rešitev« so obsodili lumumbisti, ki jih je nominalno vodil Antoine Gizenga, iz svoje trdnjave v Stanleyvillu. Ta »rešitev« je bila nesprejemljiva za afroazijsko mnenje in je tudi z ameriškega stališča imela hude pomanjkljivosti, ker bi bilo v taki megleni konfederaciji težko zatreti v bistvu lumumbistično državo v Vzhodni pokrajini, državo, ki bi prav lahko postala »kongoška Kuba«.

Bodisi iz takih ali drugačnih razlogov je bila »tananarivska konfederacija« mrtvorojena. Kasavubu, ki se je bil udeležil tananarivske konference šele po precejšnjem omahovanju in navzlic Bombokovemu nasprotovanju, je 17. aprila podpisal z Združenimi narodi sporazum, v katerem je sprejel resolucijo z dne 21. februarja. Združeni narodi pa so mu obljubili, da mu bodo pomagali odsloviti tuje oficirje, politične svetovalce in druge. Ta sporazum je posredno pomenil, da Kasavubu podpira odločnejšo politiko OZN v Katangi, hkrati pa je Mobutu prenehal s svojimi precej teoretičnimi sovražnostmi proti Stanleyvillu. Ko je Čombe 23. aprila odpotoval v Coquilhatville, da »bi se pogovoril o izvajanju tananarivskega sporazuma«, je bil seveda nejevoljen zaradi take politike, in ko je pozval Kasavubuja, naj prekliče sporazum z Združenimi narodi, nato pa skušal zapustiti konferenco, so ga aretirali (26. aprila). Sedmega maja je Bomboko sporočil, da bodo Čombeju sodili zaradi veleizdaje.

Na prvi pogled je videti nerazumljivo, da so Kasavubu, Ileo in Bomboko, ki so se marca sporazumeli s Čombejem glede programa, katerega uresničenje bi zapečatilo dejansko odcepitev Katange, aprila dali aretirati Čombeja, ker je vztrajal pri tem programu. (Bomboko se ni udeležil tananarivske konference, a je bil še naprej zunanji minister v Ileovi vladi. Ileov podpis »ministrski predsednik republike Kongo« stoji pod resolucijami tananrivske konference *pod* Čombejevim podpisom »predsednik katanške države«. Tudi Mobutu ni šel v Tananarivo, pač pa je še naprej podpiral Ileovo vlado.) Edina razlaga, ki jo imam za to spremembo politike, je ta, da so se ti gospodje v svoji politiki vztrajno prilagajali politiki Združenih držav. ZDA so se v svoji politiki premaknile proti »Afroazijski liniji« (»enotnost Konga«) in oddaljile od »anglo-francosko-belgijske linije« (»red v Katangi«). Kasavubu in njegovi prijatelji so po preudarku, eden hitreje, drugi pozneje, krenili v isto smer. To ne razloži vseh njihovih dejanj — upoštevati je treba tudi druge zahodne države — toda vsekakor bi zadostovalo kot razlaga splošne smeri njihove politike.

Ko sem prispel v Elizabethville, je bil Čombe še vedno ujetnik v Leopoldvillu. Vlado »katanške države«, ki so jo Združeni narodi imeli za pokrajinsko vlado Katange, je v njegovi odsotnosti vodil »collège«, v katerem so bili Jean-Baptiste Kibwe, minister za notranje zadeve Godefroid Munongo in minister za prosveto Joseph Kiwele.

Moja prva uradna dolžnost je bila, obiskati collège in ga povabiti k sodelovanju pri izvajanju resolucije, ki jo je sprejel varnostni svet 21. februarja.

OSNOVNA ŠOLA POLJANE NAD ŠK. LOKO

razpisuje

mesto

BIOLOGA

PRU ali P

Stanovanje zagotovljeno. Prometne zveze dobre.

7200

Novice

CELJE: **razstava »Pavlihovih« karikatur** — V Likovnem salonu v Celju bodo v potek odprli razstavo izbranih karikatur »Pavlihe«. Izbor karikatur tega lista so doslej pokazali že v več krajih in povsod vzbudili veliko zanimanja. Celjsko razstavo sta pripravila »Pavliha« in aktiv Društva novinarjev Slovenije v Celju.

BEOGRAD: **veliko tujih štipendij za naše državljane** — Komisija za kulturne stike s tujino je sporočila, da se bo v prihodnjem šolskem letu povečalo število štipendij za naše znanstvenike, profesorje in druge strokovnjake, ki se v tujini usposabljajo za svoje poklice. Dodeljenih bo nad 200 enoletnih in dveletnih štipendij ter štipendije za polletne jezikovne tečaje v raznih državah. Glede na letošnje število štipendij jih bo prihodnje leto za 10 odstotkov več. Štipendiranje so razširile predvsem Sovjetska zveza, DR Nemčija in Italija. Prihodnje leto bodo razdeljevali štipendije po novem načinu, to je z večjo angažiranostjo republik kot doslej. Te bodo dale predloge zvezni komisiji za razdeljevanje štipendij, ki bo določila število štipendij za posamezno republiko. Republike bodo nato razdeljevale štipendije najbolj ustreznim kandidatom. Komisija za kulturne stike s tujino je v zvezi s tem omenila, da se posebej poudarja skrb za mlade strokovnjake, ki naj se v tujini usposabljajo v svoji stroki. Prav tako pa je želja vseh, da si v tujini pridobi znanje čimveč naših predavateljev tujih jezikov. Naši strokovnjaki se danes izobražujejo v 35 državah na raznih krajih sveta. V zadnjih desetih letih so izkoristili naši državljani okrog 2.000 tujih štipendij.

BEOGRAD: **komercialno najuspešnejši puljski festival** — Po podatkih »Jugoslavija filma« je bil letošnji puljski festival s komercialnega vidika najuspešnejši doslej. Prodanih je 68 filmov v 15 držav na razne kraje sveta. Največ so jih kupili Poljaki in Bolgari — po osem, Sovjetska zveza in Madžarska sta jih odkupili po sedem, Francija in Indonezija po pet, Italija dva. Med ostalimi interesenti za odkup naših filmov so še Združene države Amerike, Španija in drugi. Najbolj iskani so filmi, ki so imeli v Pulju največ uspeha. Pridružuje se jim film »Pregledano, mini«, ki ima doslej največji komercialni uspeh — odkupilo ga je šest držav. Podjetje »Avala« je prodalo vse filme, ki jih je letos pokazalo v Pulju. Izjema je »Dekle«, za katerega še ni razjasnjeno, ali je film podjetja »Avala« ali kino kluba »Beograd«. »Prometej z otoka Viševice« Jadran filma se je znašel sredi komercialne lestvice. Film »Tri« potuje v pet držav, »Inšpektor« pa v štiri.

MOSKVA: **film o poletu »Vostoka«** — V Sovjetski zvezi bodo v kratkem začeli prikazovati dokumentarni film o poletu sovjetske vesoljske ladje »Vostok«. Kakor poroča sovjetska agencija TASS, bo film podrobno pokazal pristajanje »Vostoka« na obalah Volge, kakor tudi trenutek, ko je Leonov prvič v zgodovini človeštva stopil iz vesoljske ladje v vsemirje. Posebej zanimiv bo tudi tisti del filma, ki bo pokazal, kako je Leonov zlezel nazaj v ladjo. Najbolj zanimive pa bodo scene, ki prikazujejo posnetke, katere je napravil sam Leonov, v času ko je bil izven ladje. Takrat je bila ladja oddaljena okrog 500 km od Zemlje. Film bo pokazal tudi nekatere detajle iz življenja kozmonavtov in njihove posebne priprave na vesoljske polete.

TRST: **knjiga »Bazoviški spomeniki«** — V Trstu je izšla knjiga »Bazoviški spomeniki«. Avtor je Vekoslav Spanger. V knjigi je obširno opisano obdobje pred procesom, na katerem so bili obsojeni na smrt Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič. Trpka doživetja iz tistega časa boja proti fašizmu je opisal eden izmed sotrpinov in soobtožencev na bazoviškem procesu.

ZANIMIVA GLASBILA V PTUJSKEM MUZEJU — Zbrana so v dveh prostorih novourejenega drugega nadstropja v ptujskem gradu. V ličnih vitrinah so obiskovalcem na vpogled najrazličnejši instrumenti, zanimivi tako zaradi izvora kot zaradi svoje pestrosti in datumov izdelave. Foto: J. Peštaj

Ljubljanske poletne prireditve

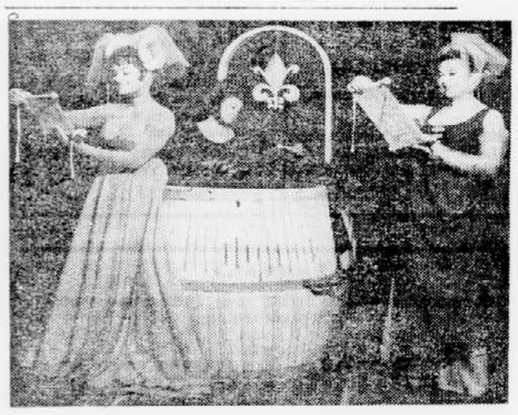

V okviru XIII. poletnih kulturnih prireditev v Ljubljani gostuje v petek, 20. avgusta ob 20.30 v letnem gledališču v Križankah opereta zagrebške »Komedije« s F. v. Suppéjevim »BOCCACCIOM«. Dirigent je Boris Papandopulo, režiser Vladan Švacov, v glavnih vlogah pa nastopajo Djani Šegina, Marijan Kunšt in znana zagrebška operna, operetna in televizijska igralka in pevka Nevenka Petković.

Pogled na platno

SLAVNE LJUBEZNI: **tipično francoski omnibus o ljubezni skozi čas** — Kako je ljubil Sončni kralj; kako mu je nagajal Jean-Paul Belmondo? Zakaj je Simone Signoret tako nesrečna in hkrati grozljivo kruta ženska? Ker hoče nasilno zadržati mladega ljubimca ali ker čas ne prenese ljubezni? Če postane Brigitte Bardot najprej brivčeva prelestna hčerka, potem pa kar žena bavarskega prestolonaslednika (in to je sam lepi Alain Delon) in gre z njim v smrt iz same večne ljubezni —, kaj lahko stori gledalec? Ko era sijajnih teatrov v teatrih naseli burne dogodke v dve gledališki garderobi in si obe primadoni s silno konverzacijo in tudi drugače skočita v lase, vse na ljubo igrivi resnici ljubezenske poze, ne preresno vzete, bognedaj — je sploh še čas za kaj dodatnega? Je, vmes ga je še drobec za pravi francoski kompliment in posmeh hkrati, za bliščnarejene in neresnične lepote, za pikanterijico in parado igralcev — ljubljencev. Morda še za kak interieur Bastille, za svečnike iz plastične mase, za duhoviti »gorje!«, ki ga vztrajno poklanja običnstvu Commedie française levi kavalir tragedinje Berenice. In to je vse — malce mora biti gledalec tudi zdolgočasen, predvsem poletno razpoložen, sposoben dodati in odvzeti, pa film in slavne ljubezni hitro minejo.

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV
»ILIRIJA«
LJUBLJANA-VIČ, Tržaška cesta 32
sprejme takoj
ali po dogovoru v delovno razmerje
VRATARJA – ČUVAJA
Interesenti naj se zglase v kadrovskem oddelku podjetja zaradi podrobnejših informacij.
Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.
Prednost imajo moški srednjih let, trezni, disciplinirani in vestni. 7194

PODJETJE ZA PTT PROMET KOPER
razpisuje
prosto delovno mesto
UPRAVNIKA
OSNOVNE PTT ENOTE SEŽANA
Poleg splošnih pogojev za vstop na delo mora kandidat imeti višjo šolo ekonomske ali sorodne smeri in najmanj 5 let delovne dobe v PTT.
Kandidati naj pošljejo ponudbe z življenjepisom upravnemu odboru podjetja do 26. 8. 1965. 7199

Dubrovnik

Dresdenski orkester in njegov dirigent

OD NAŠEGA POROČEVALCA

Takoj na začetku moram povedati, da se mi zdijo izrazi kot »Karajanova Deveta«, »Furtwänglerjeva Eroica« itd. čisto pretiravanje. To so izrazi, ki namenoma ali nenamenoma pretvarjajo umetniški akt v senzacijo, ki odnose kulturnega občevanja pretvarjajo v zakone tržišča, na katerem je treba ustvariti povpraševanje po tem in tem določenem delu. Takšni izrazi so tudi običajno vzrok, da potem mlajši in manjši dirigenti tako krčevito iščejo v delih nekaj »osebnega«, »originalnega«, »ekskluzivnega«, kar pa se seveda v najboljšem primeru izkaže kot zunanji efekt in prevara poslušalcev.

Vendar pa nas ta pojav ne sme ovirati, ko verjamemo v osnovno misel umetniškega poustvarjanja, da je namreč večnost velikih stvaritev prav v tem, da kažejo vsakemu času svoj obraz, da so adaptabilne, da vsaka doba in v končnj konsekvenci tudi vsak posameznik najdeta v njih tiste vrednote, ki so jima najbliže in zanju najbolj aktualne. Skoraj da lahko trdimo, da ima dirigent, posebej pa še mlad dirigent, med vsemi umetniškimi ustvarjalci pri tem najtežje delo. Če namreč vzamemo to, da je talentiran, da brezhibno obvlada partituro in da ima do dela oseben in časovno angažiran odnos kot dano dejstvo, stojita pred njim še vedno dve dovolj težki oviri. Prva od teh je orkester, ki ima, posebno če je dober orkester, do dela tudi svoj odnos, pogojen po eni strani z dolgoletno tradicijo, po drugi strani pa s konceptom svojega stalnega umetniškega vodje. Druga ovira pa je tehnična stran realizacije, ki od dirigenta, dokler nima za seboj dvajset ali trideset let prakse, zahteva skrajno mero pozornosti in tako v veliki meri ovira intenzivnost njegove umetniške izpovednosti.

Vse to se mi je zdelo potrebno povedati za karakterizacijo izvedbe Beethovnove Sedme sinfonije na torkovem večeru Dresdenskega državnega orkestra. Koncert je namesto umetniškega vodja ansambla Kurta Sanderlinga, ki ni mogel priti v Dubrovnik, vodil mladi dirigent Siegfried Kurz. O njem smo že pred koncertom zvedeli, da je talentiran, perspektiven in veziran glasbenik, vendar so vse to dosti relativni pojmi, s katerimi nikakor ni mogoče priti stvari do dna. Mislim celo, da so tudi bolj talentirani, bolj perspektivni in bolj verzirani mladi dirigenti, v tem smislu namreč, kakor se ti pojmi običajno uporabljajo v smislu šolske, standardne in predpisane realizacije. Vrednost Siegfrieda Kurza je drugje, v tem, da se zaveda, da ne izhaja in da ne more izhajati iz istih prirojenih in pridobljenih muzikalnih stališč, iz katerih so izhajali veliki dirigenti polpreteklega časa. To, da njegovo oblikovanje nima čiste mehkobe, zaokroženosti in čistosti, kot kakšna »Furtwänglerjeva Sedma«, vzame kot dano nujnost, iz katere gradi svojo vizijo dela. Ta vizija je bolj trda, okorna, bolj razrvana, kot smo vajeni. Ima pa polno entuziazma, je kot iztrgana iz naše sredine in zato za sodobnega poslušalca izredno komunikativna.

Seveda je v zvezi s tem treba spregovoriti tudi o orkestru, ki je glede na dejstvo, da je ansambel z veliko tradicijo, našel nenavadno velik skupen imenovalec z dirigentom. Poslušalci običajno pri orkestru hvalijo njegovo izredno zvočnost. Res ima ansambel veliko intonančno čistost in zaokroženost zvoka, ob tem pa veliko zasedbo (dvojno pri pihalih, 20 prvih violin, 10 kontrabasov), kar vse je dajalo tudi na manj akustični Držićevi poljani orkestru dovolj zvočnosti. Zato pa se mi zdi, da zvočnost ne bi bilo treba postavljati kot izključno kvaliteto orkestra, kot ideal, h kateremu stremi vsa igra. Ravno tako pomembni se mi namreč zdita ekspresivnost, intenziteta, s katero igra orkester brez strahu pred napačnimi notami (ki jih seveda kljub temu ali pa ravno zato ni), in pa čut za oblikovno gradnjo, kar vse daje ansamblu šele pravo vrednost.

Če sem doslej govoril le o interpretaciji Beethovnove simfonije, sem zato, ker ostali del sporeda ni dosegel te stvaritve. Na koncertu bi bil moral nastopiti violinist Leonid Kogan kot solist v Bachovem koncertu za dve violini (igrala bi še Elizabeta Gilels) in v Beethovnovem violinskem koncertu. To bi bilo dalo sporedu monolitnost. Zaradi Koganove bolezni pa je bil program spremenjen. Na začetku so dresdenski glasbeniki zaigrali Webrovo Uverturo k operi »Čarostrelec«, verjetno predvsem zato, ker je bil skladatelj vrsto let dirigent tega orkestra. — Ta nekoliko neumetniški razlog ni bil dovolj, da bi nas prepričal o smislu uvrstitve dela na spored. Osrednja točka sporeda pa je bila standardna, kvalitetna in solidna interpretacija Brahmsovega violinskega koncerta, v katerem je kot solist nastopil sovjetski violinist Grač.

KRISTIJAN UKMAR

Slovenski kinematografi „po novem"

Razprava o položaju kinematografov ob novih gospodarskih ukrepih

Včeraj dopoldne so se v mali predvajalnici ljubljanskega kinematografskega podjetja v kinu Union sešli direktorji slovenskih kinematografov, resda ne v stoodstotni udeležbi, zato pa na intenzivnem pogovoru o novih ukrepih, ki posredno in neposredno posegajo tudi na delovno področje kinematografske mreže v Sloveniji. Druga točka dnevnega reda so bile »Filmske novice«, ki jih nenadoma ni več, tretja pa priprava na sestanek v Vrnjački banji, kjer se bo (letos prvič) pojavila kompletna slovenska kinematografska delegacija z odločnimi zahtevami glede na distribucijo filmov, politiko filmskih hiš itd. Iniciator tega prepotrebnega srečanja je bil svet za grafično, založniško in knjigotrško ter filmsko dejavnost pri gospodarski zbornici SRS, njegov predsednik Ostoj Tuma je tudi uvodoma orientacijsko informiral navzoče o položaju v ljubljanskem kinematografskem podjetju, ki se je na novo situacijo temeljito pripravilo in bo izšlo iz nje — če omenimo zazdaj samo eno izmed poglavitnih dejstev — z novimi cenami vstopnic, ki predvidoma ne bodo višje več kot za okrog 25 odst. Ostali slovenski kinematografi bodo o novih cenah temeljito, vsak zase in glede na svoje specifične prilike odločali šele v bližnji prihodnosti. Direktor distribucijske hiše »Vesna film« (edine, ki zares misli tudi na filmsko kulturno politiko in na položaj malih kinematografov) Rado Šušteršič je — mimo poročila o novih materialnih dejstvih v hiši — zaključil, da »Vesna film« kot kaže, ne bo zvišal najemnine za filme več kot za 35 odst. (ostale distribucije za 30 — 45 odst.). Nove cene bodo uveljavili šele s prvim oktobrom, toda le-te veljajo samo za nove pogodbe, pri ostalih pa se bo cena zvišala samo v tolikšnem sorazmerju, kot so se povišali njihovi stroški poslovanja: konkretno gre v tem primeru za filme s programske liste iz leta 1964 in za tiste, katerih ocenitve v Pulju še niso bile dokončno zaključene; za nazaj, za stare pogodbe in filme, vezane nanje, ostane vse nespremenjeno. Rado Šušteršič je tudi predlagal spremembo strukture uvoza, medtem ko je tajnik sveta Bogomil Gerlanc poročal direktorjem kinematografov o tem, kaj je in kaj še bo ukrenila gospodarska zbornica v interesu slovenskih kinematografov. Kaže pa, da ji je ta vloga odmerjena samo še za kratek čas. Nujna potreba po samostojnem združenju, po temeljitih posegih v jugoslovanski distribucijski prostor, po takojšnjem in direktnem seznanjanju z domačimi in tujimi novimi filmi, po spremembi odloka o zaščiti domačega filma, po javni obravnavi učinkovitosti izjemne obremenitve — 20 odst. dajatev v republiški sklad, po dobrih in dobro prevedenih novicah itd. — vse to so bili zelo odločni naglasi včerajšnjega sestanka. O njih pa v prihodnjih dneh posebej.

MARINA GOLOUH

Vsak dan v dnevniku
DELO
AKTUALNI DOGODKI

Predlog za reformo srednjega šolstva

Iz članka J. Vipotnika „Naloge izobraževanja na drugi stopnji"

V zadnji številki revije »Teorija in praksa« je izšel članek »Naloge izobraževanja na drugi stopnji«, ki ga je napisal zvezni sekretar za prosveto in kulturo Janez Vipotnik. Ponatiskujemo poglavitne misli članka, zlasti pa predlog za reformo drugostopenjskega izobraževanja, ki ga že dlje časa pripravljajo pristojni zvezni organi za izobraževanje. Za ta predlog je pri številnih naših bralcih precej zanimanja.

Kadar govorimo o naši nadaljnji razvojni poti in njenih perspektivah, nam je nenehno pred očmi dejstvo, da je napredek družbenoekonomskih in demokratskih odnosov odvisen predvsem od rezultatov materialne proizvodnje. Čeprav s ponosom ocenjujemo uspehe graditve socializma, saj so bili na primer zadnjih deset let v rasti nacionalnega dohodka ter industrijski in kmetijski proizvodnji doseženi rezultati, ki štejejo v svetu med najvidnejše v tem obdobju, se vendar na drugi strani srečujemo še z veliko zaostalostjo in revščino. Poglejmo na primer tisto, kar nas posebej zanima — izobrazbeno strukturo zaposlenih:

	v Jugoslaviji	v Sloveniji
Izobrazba brez šole ali z 1 do 3 razredi osnovne šole	10,0	4,2
s 4 razredi osnovne šole	46,1	43,5
z 8 razredi osnovne šole	10,9	17,4
s šolo za kvalificirane delavce	18,3	22,5
s šolo za visoko kvalificirane delavce	0,5	0,7
z gimnazijo	2,0	1,5
s srednjo strokovno šolo	7,1	6,1
z višjo šolo	1,7	1,0
z visoko šolo in fakulteto	3,2	2,6
neugotovljivo	0,2	0,5

Pri prvem podatku moramo upoštevati, da je v Jugoslaviji med zaposlenimi 4,5 odstotka nepismenih in v Sloveniji 0,7 odstotka. To se pravi, da imamo v naši deželi 56 odstotkov zaposlenih, ki niso končali osnovne šole, in da je takšnih v Sloveniji 47,7 odstotka. V boju za večjo produktivnost pomenijo te vrste rezerve velike potencialne možnosti.

Na VIII. kongresu ZKJ je bilo povedano, da je povprečna stopnja nacionalnega dohodka v povojnem obdobju bila 7 odstotkov, lahko pa bi se po dosedanjih proučevanjih naših planerjev povzpela do 1970 leta na 8 do 10 odstotkov. Takšne cilje bi bilo moč doseči, če bi mobilizirali tiste rezerve, ki jih skrivajo modernizacija proizvodnje, dobra organizacija dela, maksimalno izkoriščanje sedanjih kapacitet, znižanje proizvodnih stroškov, boljša kvaliteta proizvodov, predvsem pa nenehno izboljševanje kvalifikacijske strukture delovnih ljudi, njihovo izobraževanje in kulturna rast.

Ena bistvenih značilnosti izobraževanja na drugi stopnji, pa ne samo pri nas, ampak tudi drugod, je bila prejšnje čase stroga delitev na splošno in strokovno izobraževanje. Tako po svojih splošnih namenih, kakor po vsebini in družbenem vrednotenju je splošno izobraževanje pomenilo osnovo, pot in način za dosego akademskega naziva in z njim tudi ustreznih družbenih položajev. Na drugi strani pa je strokovno izobraževanje pomenilo izobraževanje za delo, za prakso, kjer je ob ustrezni strokovni teoriji prihajala bolj do veljave ročna spretnost. Čeprav je med opisanim in sedanjim stanjem poteklo pri nas že četrt stoletja revolucionarnega obdobja, moramo, žal, priznati, da je za sedanjo strukturo druge stopnje še vedno značilno pripravljanje mladine na delavske in uslužbenske poklice. Tako seveda nikakor ne odmira nevzdržno staro pojmovanje o družbeni vrednosti fizičnega in umskega dela. Naš sistem izobraževanja ne sme poznati starega konflikta med fizičnim in umskim delom, naš sistem izobraževanja moramo preoblikovati v sestavni del naporov družbe za razvoj proizvajalnih sil in družbenega standarda delovnega človeka, v njegovo tako imenovano podaljšano delo. Čeprav statistika trdi, da obiskuje le 30 odstotkov učencev srednjih šol gimnazije, pred vojno pa je bilo ravno narobe, je vendar treba ugotoviti, da šole in druge izobrazbene institucije za delavske poklice stagnirajo, nekatere celo izgubljajo učence, medtem ko se na drugi strani povečuje število učencev in število šol, v katerih se formirajo uslužbenci. Seveda zahteva specialnost strokovnih šol marsikdaj zelo drago opremo in zamotano strukturo vzgojiteljev, kar je mogoče organizirati največkrat samo na področjih z razvitim gospodarstvom. Zato so nerazvita področja brez te vrste šol in ugotavljamo neprestan pritisk na šole v razvitih centrih. Hkrati pa favorizira takšno stanje v nerazvitih področjih, kjer je zaradi maloštevilnih industrijskih podjetij že samo po sebi več mladine, ustanavljanje gimnazij. Tako se do neke mere odpira tudi vprašanje provenience bodočih uslužbencev oziroma strokovnih delavcev.

Končno gre še za nekaj. Na dosedanji ravni druge stopnje izobraževanja je zelo izpostavljeno mesto gimnazije, ki zajema, kot je bilo rečeno, še vedno približno tretjino vseh dijakov druge stopnje. Nenehno je čutiti tudi težnje, da bi se število gimnazij in število njenih dijakov zvečalo Ne glede na nekatera druga vprašanja o gimnaziji, ki jo, mimogrede rečeno, vsi sentimentalno branimo, je treba vendarle reči, da kvaliteta in množičnost, s katero se vključuje gimnazija v strukturo druge stopnje, pomeni nesporno neskladje v notranji organizaciji izobraževalnega sistema, povečuje stroške šolanja, ker se mladina v njej pripravlja izključno na nadaljnje štiri do petletne študije in predstavlja s tem v praksi pogosto izvor privilegijev za nadaljnje šolanje.

Naša zakonodaja omogoča mladincu, ki je končal osnovno šolo, to se pravi izpolnil petnajst let, da stopi v delovno razmerje. To je nedvomno zelo pomembno in dopolnjuje vzgojno-izobraževalni sistem, saj se človek z delom tudi ustrezno strokovno izpopolnjuje. Vendar pa se po končani osnovni šoli velik del mladine ne vključi takoj v neposredno delo in v strokovno usposabljanje. Nasprotno, praksa je pokazala, da ravno gospodarske organizacije niso pripravljene vključevati mladih ljudi te starosti v delovno razmerje. Ali je treba naše gospodarske organizacije omajati v njihovem stališču in jim dokazati, da nimajo prav? Bržkone bi bilo zaman, ker izvira njihovo stališče iz prakse. Na drugi strani pa se delovnim kolektivom z njihovo nadaljnjo rastjo, z bojem za trg, za modernizacijo in večjo racionalizacijo glede delovne sile množijo novi argumenti za takšno stališče. Ob takšni praksi se nam odpira resno družbeno vprašanje, kam z mladino do sedemnajstega leta. V zadnjih petih letih je končalo osnovno šolo skupno 777.992 učencev. Učenje v srednjih šolah je takoj nadaljevalo 617.541 ali 79,3 odstotka. V teku omenjenih petih let se je vpisalo v srednje šole še 53.834 učencev, ki so nadaljevali šolanje po najmanj enoletnem presledku. Po teh podatkih je v zadnjih petih letih nadaljevalo pouk v srednjih šolah okrog 86 odstotkov vseh učencev, ki so končali osnovno šolo. Od preostalih 14 odstotkov se jih je nekaj vključilo v neposredno delo, drugi pa čakajo večidel na izpraznjeno mesto v srednjih šolah. Menda ni treba posebej opozarjati na škodljivost tega brezdelja.

V drugih deželah, posebno v razvitejših, prihaja čedalje pogosteje na dnevni red zvišanje ravni šolanja, ki naj zajame vso mladino. Analize kažejo, da se tamkaj — seveda z različno intenziteto, pač glede na stopnjo razvoja posamezne dežele — čedalje bolj uvaja praksa, da bi dvignili izobrazbeno in tehnično raven celega naroda na stopnjo, ki ustreza drugi stopnji izobrazbe. Prizadevajo si, da se izobrazbena raven vsega prebivalstva neprestano izboljšuje. Orjaška gibanja v modernizaciji proizvodnje vodijo k čedalje bolj dovršenim in kompliciranim proizvajalnim sredstvom, tisti pa, ki jih spravljajo v obratovanje in kontrolirajo, morajo imeti čedalje širšo in temeljitejšo izobrazbo, kakršna ima v naši družbeni praksi, v socialističnih družbenih odnosih in samoupravljanju še posebne naloge.

Po teh ugotovitvah gre še za nekaj. Sedanja struktura srednjih šol zahteva, da se mladi človek zelo zgodaj odloči za bodoči poklic. Te zgodnje odločitve o bodočnosti v letih, ko mladi ljudje še niso dovolj zreli za tako pomemben življenjski korak, imajo več neprijetnih posledic. Najnovejši rezultati tako psiholoških kot pedagoških raziskav trde, da so v nekoliko zrelejših letih te odločitve mnogo uspešnejše, da je manj tavanja in pozneje manj spreminjanja poklica, kar je v prid seveda tudi družbenim interesom. Tudi to je eden izmed argumentov, ki ga moramo upoštevati, ko bomo v prihodnje reševali vprašanje drugostopenjskega izobraževanja.

Ko čedalje močneje poudarjamo tehnično in profesionalno izobrazbo, pa seveda s tem nočemo zapostavljati splošne in humanistične izobrazbe. Nasprotno. Sodobna družba in njeni razvojni procesi zahtevajo vsestransko polivalentno osebnost, osebnost, ki bo imela aktiven odnos ne le do vprašanj tehnike in znanosti, marveč tudi in čedalje bolj do družbenih in političnih ved, ki v sistemu samoupravljanja in neposredne demokracije postajajo pomemben činitelj v razvijanju socialnih, ekonomskih, kulturnih, političnih in družbenih procesov našega časa. Zato nam seveda tehnično in poklicno izobraževanje ne sme pomeniti samo usposabljanje visoko kvalificiranih specialistov, tehnikov in druge vrste strokovnih tehničnih profilov, ne sme nam pomeniti (kakor tudi ne vsako drugo izobraževanje) samo pripravljanje človeka za delo, ki ga opravlja ali vodi, marveč tudi za samoupravljanje, za družbene odnose.

Zato je tudi s tega zornega kota gledano potrebna integracija družbenopolitičnega in poklicnega izobraževanja. Pa še nekaj: Ljudje z večjim vsestranskim znanjem v samoupravljanju, v razvoju družbenoekonomskih odnosov hitreje zmanjšujejo razlike med telesnim in umskim delo. Odvisnost in medsebojno prepletanje znanosti, tehnike in politike v najširšem pomenu besede zahteva resnih prizadevanj pri oblikovanju izobraževalnih institucij, pri utrjevanju njihovih delovnih metod, predvsem pa pri sprejemanju in izvedbi učnih načrtov in programov.

Če tega ne vidimo povsem jasno in ne rešujemo povsem odločno, bomo zadeli na tehtne kritike, kar zadeva tehnizacijo izobraževanja, zapostavljanja humanizma in podobno.

Našteli smo torej nekaj argumentov, ki so pokazali, kako potrebno je izpopolnjevati dosedanji sistem na drugi stopnji.

(Konec jutri)

Mandisodza:

MOJA ČRNA USODA

16. nadaljevanje

Kaj bi se zgodilo, ko bi bile špijonke ali saboterke ali pripadnice pete kolone ali kaj drugega razburljivega? Zalezovali smo jih, da bi v njihovem vedenju odkrili kaj čudnega ali sumljivega.

Ko smo zvedeli za vojno, smo začeli peti bojevite pesmi; mislim, da smo jih peli celo že poprej, ne da bi razumeli njihov pravi smisel. Ko se nam je pojasnil, smo zlasti pazili, da smo jih peli v prisotnosti nun.

Zbrali smo se v hihitav zbor v kotu na dvorišču in zažvrgoleli, da si bomo razobesili perilo na Sigfriedovi liniji, potem smo zatrobentali: »Teci, Adolf, teci!« Sprva se nadzornica ni zmenila za nas. Celo prizadevala si je, da bi nas preslišala, zato smo še bolj napeli glasove. Pesmi so bile vse glasnejše in drznejše, dokler ni sestra nekega dne bruhnila v jok, njena pomočnica pa je priletela nad nas: »Bodite tiho!«

Imela sem debel zvezek, v katerega sem pisala besedila vseh popularnih vojnih napevov. Posodila sem ga svoji najbližji prijateljici Syilviji. Ta pa ga je pozabila odprtega na šolski klopi in razredničarka ga je našla.

»Kaj pa je to?«

»Zvezek pesmi, sestra.«

Z indignacijo je pogledala prvo stran. Na nesrečo sem si za prvo pesem izbrala tole:

S hribov bo prišla, ko pride,
v spalni srajčici, ko pride . .

To so zelo grde pesmi.«

»Ne, sestra. Vsi jih pojo.«

»Če že na vsak način hočeš zbirati pesmi, jih imej v glavi. Ne piši jih v zvezek.«

Zvezek je bil sežgan, naš zbor pa je spet zastavil otroške in latinske pesmi.

Ko se je bližal dan zmage, se je raznesel glas, da bo tedaj pol dneva prosto, naslednji dan pa sploh praznik. Goreli smo v pričakovanju, ali bodo tudi nune zvedele to važno novico. Tisti dan smo bile kot na žerjavici in po opoldanskem odmoru smo se vračale v razred ogorčeno mrmrajoč in prepričane, da je treba nekaj ukreniti, če nam ne dajo prosto. Od ust do ust je šlo šepetanje: »Saj je polovičen praznik, saj je polovičen praznik.«

V takih kritičnih situacijah sem čutila, da moram sama kaj storiti in rešiti našo stvar, če že nobena druga nič ne ukrene. Ta podjetnost me je zmeraj spravljala v kašo.

Sestra je ignorirala šepetanje, dokler se je dalo; potem je potrkala s palico po mizi.

Jaz sem vstala.

»Danes je polovičen praznik, sestra.«

»Tako? To je zame novo.« Od jeze ali od zadrege je zardela. »Odprite stran štiriinštirideset.«

»Ampak sestra, povsod praznujejo. Vojna je končana.«

Sunkovito je vzdignila glavo in se zastrmela v steno za nami; za trenutek je izgubila oblast nad seboj: »Vojna končana? In . . .?«

»Mi smo zmagali.«

»Mi . . .?«

»Angleži.«

Oči so se ji zasolzile in rekla je: »Samo bog lahko sodi.« Nato je dejala, da lahko gremo.

Odšle smo na dvorišče in si tam dale duška v besedah in smehu. Vendar so druge menile, naj grem nazaj v razred potolažit sestro.

»Si videla, kako je jokala?«

Togo in negotovo sem se odpravila nazaj in tiho potrkala na vrata razreda. Sestra je silovito brisala tablo in jaz sem rekla:

»Nikar si tako ne ženite k srcu. Ena stran mora zmagati.«

»Hvala,« je rekla, ne da bi se okrenila.

SESTO POGLAVJE

Robertova silovita reakcija na njegove udarce je strica Johna zelo razburila. Bil je divji, da se je lahko zgodilo kaj takega v njegovi hiši, in poslal je svojega neugnanega nečaka v šolo v Umtali.

To je bila za oba zadovoljiva rešitev. Stricu Johnu je odleglo, da se je znebil Roberta, Robert pa se je tudi bolje počutil v mestu. Tam je bilo vsaj nekaj življenja: tam so bile trgovine in tja so prihajali ljudje iz panhalonških bakrovih rudnikov. Seveda Umtalija ni bilo mogoče primerjati s Capetownom, vendar pa je pomenil korak naprej. S fanti in dekleti se je lahko hodil kopat v leno, blatno reko.

Robert je ostal na šoli v Umtaliju nekaj let in je končal tretji razred. Potem je bil šole sit.

Nekega jutra je zavezal svojo culico in se odpravil Salisbury, kjer ga je najel neki angleški naseljenec za stanovanje, hrano in še za pet šilingov na mesec.

Stric John je od časa do časa dobival pisma od očka, ampak Robert, ki je bil samo otrok, ni imel nikoli vpogleda v tako važne dokumente. Rad pa bi bil pisal mami in očku, ker je imel domotožje po Capetownu in ker je moral ugotoviti, da mu pet šilingov na mesec ne zadošča niti za cigarete. Vendar je svet barvastih majhen in čez čas je naletel na nekega Ezro Motonda, ki je vedel za mamim naslov. Robert ji je napisal pretresljivo pismo, v katerem ji je razodel, da namerava mesečnih pet šilingov shranjevati, dokler ne bo imel dovolj denarja, da se vrne v Capetown.

Mama je bila ganjena in se je takoj lotila potov, da spravi Roberta nazaj v Unijo. To pa je bilo teže kot tedaj, ko ga je pošiljala v Rodezijo. Preden je zapustil Unijo, je bil zapisan kot rodezijski domačin, in v uradu za priseljence so se na vse načine trudili, da bi zajezili priliv rodezijskih beguncev v velika mesta Unije. Mama je morala velikokrat iti z Robertovim rojstnim listom k uradniku v Salt River. Zelo se je trudila in nazadnje so Robertu dovolili vrnitev. Potem je mama dala denar policaju-domačinu, da bi spremljal njenega sina na dolgi poti domov; po vsem kar se mu je že bilo zgodilo, ni verjela, da bi lahko prebil celo potovanje brez pripetljajev.

Ko je Robert prispel v Capetown, je premogel neverjetno umazane kratke hlače in kaki srajco, čez katero je nosil športni jopič, ki mu ga je bila mama poklonila, ko je odhajal na pot, in katerega rokavi so mu zdaj segali le še do komolcev.

Jaz sem medtem služila kot pomožna učiteljica in nerada sem odrinila zaslužek dveh mesecev, da se je Robert lahko na novo oblekel. Mama je vzela denar s seboj, ko je šla Roberta čakat na postajo.

Motorni vlak v „fiat 1300”

V torek se je v Sloveniji pripetilo še 22 nesreč

LJUBLJANA, 18. avgusta. Na nezavarovanem železniškem prehodu v Preserju pri Domžalah se je včeraj ob 17.33 pripetila huda prometna nesreča. V osebni avtomobil kranjske registracije, znamke »fiat 1300«, s katerim se je peljala Jožica Andolšek, se je zaletel motorni potniški vlak, ki ga je upravljal Marjan Ilovar. Avtomobilistka je pripeljala iz Mengša in je vozila čez progo v trenutku, ko je iz Kamnika proti Domžalam vozil motorni vlak.

Pri trčenju se je voznica osebnega avtomobila ranila po glavi in dobila pretres možganov, huje poškodovan je bil tudi sopotnik 56-letni Hubert Korošec, vtem ko je bil Andrej Andolšek le laže ranjen. Vse tri so odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Škode na avtomobilu je za približno 800 tisoč din.

Na cestah Slovenije se je včeraj pripetilo še 22 prometnih nezgod. Vsega skupaj je bilo 26 ljudi ranjenih, od teh 12 huje. Škodo na vozilih so ocenili na nekaj manj kot 6 milijonov dinarjev.

Na križišču Kidričeve ceste in Ceste JLA v Kranju pa sta se sinoči ob 20.50 ponesrečila 25-letni Kranjčan Slavko Hani in njegova enoletna hčerka Alenka. Po Kidričevi cesti od vodovodnega stolpa proti zdravstvenemu domu se je z osebnim avtom »zastava 750« peljal 33-letni Silvo Bolka. V križišče je pripeljal s parkirnimi lučmi, potem pa je prižgal zasenčene. Ko je pripeljal do sredine križišča, je pred seboj opazil pešca, ki je v naročju nesel otroka in je šel pred njim v isto smer po sredini križišča. Avtomobilist je zaviral in zavijal v levo, pri tem pa je desni del odbijača zadel Slavka Hanija in ga podrl. Pešec je padel in izpustil deklico, ki se je pri nesreči udarila v glavo in dobila pretres možganov, Hani pa si je od udarca zlomil nogo.

Na cesti I. reda v Mednem je včeraj nekaj po 12. uri neznan tovornjak oplazil tovorni avto zagrebške registracije, ki ga je vozil Ivica Novačič. Ta je peljal proti Ljubljani. Pod motelom je nasproti pripeljal tovornjak, na katerem so bili naloženi betonski stebri, ki so štrleli čez rob avtomobila, ker so bili naloženi počez. Pri srečavanju so stebri zadeli v vetrobransko steklo Novačičevega avtomobila. Po nesreči, pri kateri sta se Novačič in njegov sovoznik Valentin Gašparec huje ranila, je voznik neznanega avtomobila odpeljal naprej in ni počakal komisije.

Na koroški cesti v Šoštanju je včeraj nekaj pred šesto uro zjutraj mopedist 38-letni Maks Pepelnik iz Šoštanja podrl 78-letnega pešca Jurija Kologranca iz Metlece pri Šoštanju. Ta je šel nepreviđno čez cesto in mopedistu zaprl pot. Pri padcu se je pešec huje poškodoval in so ga odpeljali v celjsko bolnišnico.

S Ceste dolomitskega odreda pa je sinoči ob 22.10 zapeljal osebni avtomobil znamke »zastava 750« in se zaletel v drog za električno napeljavo. Avtomobilist 21-letni Jernej Vidič je pripeljal iz Polhovega gradca v Ljubljano in zaradi velike hitrosti v ostrem ovinku zavozil s ceste. Avtomobil je zanesło v drog, od katerega se je odbil in prevrnil ter kotalil še 9 metrov, preden je obstal. Pri nesreči se je 18-letna sopotnica Marjana Heršelj huje poškodovala, dobila je pretres možganov in se ranila po nogi ter so jo nezavestno odpeljali v bolnišnico. Na avtomobilu je za približno milijon dinarjev škode.

Na Prešernovi cesti je včeraj zjutraj osebni avto »fiat 1100«, s katerim se je peljala 33-letna Frančiška Škof, trčil v dostavni avto mariborske registracije, s katerim se je vozil 23-letni Anton Kotar. Ta je vozil po Prešernovi cesti proti delavskemu domu. Ko je zapeljal na lužo razlite nafte, je avtomobil zaneslo in se je zasukal za 90 stopinj. Za njim je pripeljala Škofova, ki kljub zaviranju ni mogla ustaviti in se je zaletela v dostavni avto, potem pa je avtomobil odbilo na pločnik, kjer je zadel Ano Fatelo in jo laže ranil. Ponesrečenko so odpeljali v bolnišnico. Škodo na obeh avtomobilih cenijo na približno 700 tisoč din.

Avtobus ustavil tik jezera

Sila priseben šofer rešil potnike

TITOVO UŽICE, 18. avgusta. »Potniki avtobusa, ki ste ga upravljali 14. avgusta, vam v zahvalo za vašo prisebnost in požrtvovalnost pošiljajo to skromno darilo. Tovariš Ristić, hvala vam stokrat. Rešili ste nekaj deset življenj.« To pismo z več podpisi in s skromnim darilom, kupljenim na vožnji skozi Titove Užice, imajo shranjeno v pisarni »Rakete« v Titovem Užicu. Oboje so izročili šoferju Dušanu Ristiću.

Zakaj se potniki zahvaljujejo temu šoferju? Avtobus podjetja »Raketa« iz Titovega Užica, ki je v soboto ob 6,30 uri odpeljal iz Beograda proti Partizanskim vodam, je zadela nenavadna nesreča, ki pa spričo požrtvovalnosti šoferja in izredno srečnih okoliščin ni imela tragičnih posledic. Malo je manjkalo, pa bi se bil avtobus prevrnil in zavalil v jezero v Medjuvršju. Tako pa so razen šoferja nekoliko poškodovani samo štirje potniki.

Po pripovedovanju sprevodnika Radovana Vučkovića se je pripetila nasreča v Medjuvršju, ko je avtobus vozil mimo kamiona, natovorjenega s kamnitnimi bloki, težkimi več ton. Na tem kraju je zdaj veliko gradbišče, kjer grade cesto skozi Ovčarsko-Kablarsko sotesko, ki so jo zadnje poplave močno poškodovale. Nenadoma je dobri dve toni težka skala padla s kamiona in udarila ob konec avtobusa, hkrati pa je nekoliko manjša skala od druge strani udarila v kolesa. Oba udarca sta bila tako močna, da sta premaknila avtobus nekaj metrov proti jezeru.

Da avtobus ni prevozil te meje, na kateri se je ustavil, in da ni padel v jezero, se je treba zahvaliti pogumu in prisebnosti šoferja Ristića, čeprav je bil od zlomljenih vetrobranov avtobusa močno poškodovan po obrazu in rokah. Medtem ko je kamenje ranilo več potnikov, je ta izkušeni šofer naglo obrnil na levo in ustavil avtobus tik vode. Prizor je bil grozljiv. Mnoge potnike je hipoma prevzela panika. Sprevodnik Vučković je skočil iz avtobusa skozi razbito šipo pred šoferjem, potem pa je odprl vrata in pomagal potnikom poskakati z avtobusa.

Čeprav je bil šofer Ristić bolj poškodovan kakor potniki, je poskrbel, da so dobili zdravniško pomoč najprej oni. Kmalu potem je drug avtobus odpeljal potnike naprej. Kratko bivanje v Titovem Užicu so izkoristili, da so šoferju Ristiću kupili darilo in mu napisali zahvalno pismo.

A. DJURIĆ

Cigarete je prikril

NOVO MESTO, 18. avg. — Na občinskem sodišču v Novem mestu je bila včeraj obravnava proti skladiščniku zdravilišča Dolenjske Toplice Pavlu Dremlju, obtoženemu poskusa zlorabe uradnega položaja in pravic iz koristoljubja. Pavel Dremelj je ob popisu blaga 26. julija prikril na svojem stanovanju 450 zavojčkov cigaret znamke Opatija in Jadran, s čimer si je nameraval pridobiti 24.500 din protipravne koristi. Senat občinskega sodišča Novo mesto je Dremlja spoznal krivega po obtožbi in ga obsodil na 3 mesece zapora.

R

Podražili kruh pred občinskim odlokom

MARIBOR, 18. avg. — Okrožno javno tožilstvo v Mariboru je danes obtožilo pekarski podjetji, ki sta prodajali kruh po novih (višjih) cenah, še preden sta občinski skupščini sprejeli ustrezna odloka.

Tako je murskosoboško podjetje Mlinopet že 29. jul. zvišalo ceno za kruh v svojih obratih v Murski Soboti in Petrovcih, čeprav se občinska skupščina še ni sešla.

Pekarna v Ormožu pa je prodajala kruh po višjih cenah od vštevši 26. do vštevši 31. julija, čeravno je občinska skupščina sprejela ustrezen odlok 31. julija in so nove cene začele veljati 1. avgusta.

Razen podjetij je tožilstvo obtožilo tudi direktorja.

Ž.

240 000 din za prekršek

Nepravilnosti v mesnici v Črnem kalu

KOPER, 18. avgusta. Pred senatom okrožnega gospodarskega sodišča je bila včeraj obravnava proti poslovodji mesnice KZ Koper v Črnem kalu Silvu Cepaku in KZ Koper zaradi gospodarskih prekrškov.

Ko je tržna inšpekcija prve dni po uveljavitvi predpisov gospodarske reforme naredila v Črnem kalu preizkus med desetimi kupci te mesnice, je pri enem ugotovila, da je plačal 4050 namesto 3042 din, pri drugem pa, da mu je dal mesar k 77 dkg zadnjega dela še 15 dkg prednjega dela, vse skupaj pa zaračunal po ceni za zadnji del.

Glede prve obtožbe se je Cepak izgovarjal na pomoto (sodišče mu tega ni verjelo), glede druge pa je priznal, da tako dela večkrat, češ tako mu je laže obračunati s KZ Koper, ki da ga prekomerno obremenjuje. Predstavnik zadruge je odločno zavrnil tak zagovor obtoženega, češ prevzem mesa je po vrstah tak, da se poslovodjem njenih mesnic in mesarjem zaradi obračuna z zadrugo prav nič ni treba posluževati kakršnihkoli manipulacij.

Silva Cepaka je sodišče obsodilo na plačilo 40.000 din kazni, KZ Koper pa na 200 tisoč din. Pri izreku kazni je sodišče upoštevalo dosedanjo neoporečnost obtoženega Cepaka.

Preko javnega tožilstva v Kopru so vložene še nekare prijave, tako zoper Vino Koper (obrat KZ Koper) in »Delikateso« v Piranu.

F. M.

»Novoteks« obsojen zaradi špekulacij

Višje gospodarsko sodišče je obsodilo tudi dve zadrugi

LJUBLJANA, 18. avgusta. Danes je senat višjega gospodarskega sodišča, ki ga je vodil predsednik Jože Pernuš, obsodil zaradi špekulacije novomeško tekstilno tovarno »Novoteks«, kmetijski zadrugi Pesnica pri Mariboru in Selnica ob Dravi ter odgovorne osebe v njih na različne denarne kazni.

»Novoteks« so obsodili zaradi špekulacije, ker je zadrževal za več kot 306 milijonov dinarjev blaga, na 6 milijonov dinarjev denarne kazni, direktorja Mirana Simiča pa s 150 tisoč dinarji denarne kazni, razen tega so Simiču prepovedali eno leto opravljati direktorske posle. Kmetijski zadrugi Pesnica pri Mariboru in Selnica ob Dravi sta bili obsojeni tudi zaradi špekulacije, ker sta posamezni živini zaračunavali pretirano maržo, na denarne kazni po en milijon dinarjev. Odgovorna komercialista Ludvik Repolusk in Franc Terčak pa sta bila obsojena s po 100.000 dinarji denarne kazni. Obema so tudi eno leto prepovedali opravljati samostojne komercialne posle.

Predstavnik »Novoteksa« in obtoženi direktor sta se, v kratkem povedano, branila, da so blago po 25. juliju zato zadrževali, ker še niso dobili pismenega dovoljenja zveznega zavoda za cene, katerega so že pred meseci prosili za odobritev novih cen. Miran Simič je povedal, da jim je zvezni zavod za cene na njihove prošnje in intervencije le odgovoril, naj predlagane cene za svoje izdelke uskladijo s cenami podobnih izdelkov, za katere so cene odobrene. Kljub temu so si še nadalje prizadevali, da bi dobili pismeno odobritev za cene, ki so jih predlagali. V prvi polovici julija jim je referentka zveznega zavoda za cene, ko so ji razložili, da imajo težave zaradi čakanja na dovoljenje z obratnimi sredstvi, odgovorila, da lahko prodajajo po predlaganih cenah in jim bo kasneje poslala pismeno dovoljenje. Petindvajsetega julija pa naj bi prenehali prodajati blago, ker niso želeli, da bi jim kdo očital kake nepravilnosti v zvezi z gospodarsko reformo.

Namestnik republiškega javnega tožilca Stane Furlani pa je zavrnil zagovor predstavnika »Novoteksa« in obtoženega direktorja ter med drugim dejal, da so med pregledom zadrževali najmanj za 306 milijonov dinarjev blaga. Nadalje, da so 25. julija imeli na zalogi za 180 milijonov dinarjev sintetičnih tkanin in da so zadnje blago prodali 23. julija. Poudaril je, da so začeli zadrževati blago šele tedaj, ko je izšla uredba o oblikovanju cen, ki je znižala cene njihovim izdelkom za 5 oziroma 8 odstotkov, medtem ko je tekstilna tovarna pričakovala, da se bodo cene zvišale. Potlej je poudaril, da je ustno dovoljenje, ki so ga dobili z zveznega zavoda za cene, kakor tudi napotilo, naj uskladijo svoje cene s cenami podobnih izdelkov, popolnoma zadostovalo in jim ni bilo treba čakati na pismeno dovoljenje.

Predstavnika in oba odgovorna komercialista obtoženih kmetijskih zadrug pa so predvsem povedali, da so marže zaračunavali po navodilih, ki so jih dobivali na konferencah poslovnega združenja, na katerih so sodelovali predstavniki gospodarske zbornice in občinskih skupščin.

Skratka, na teh dveh obravnavah se je predvsem pokazalo, da organi, ki naj bi pomagali urejati odkup živine, niso v redu opravili svojih nalog in so bili vsi ti zagovori pravzaprav huda obtožba na račun odgovornosti tistih ljudi, ki kmetijskim zadrugam niso znali pokazati, kako naj bi se uveljavile z ekonomskim poslovanjem, ne pa le s pobiranjem pretiranih marž pri odkupu živine.

F. ŠUŠTERČIČ

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO PODJETJE DELO, LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 1 — TELEFONI 23-522 DO 23-526 — OGLASNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 1, TELEFON 21-896 — PODRUŽNICA LJUBLJANA, TITOVA 1, ODDELEK ZA LJUBLJANSKE NAROČNIKE 21-832, ZA ZUNANJE NAROČNIKE 20-463, POŠTNI PREDAL 29 — BRZOJAVNI NASLOV: »DELO« LJUBLJANA, ŽIRO RAČUN PRI NARODNI BANKI LJUBLJANA 600-11-1-167 — MESEČNA NAROČNINA 1400 DINARJEV — ROKOPISOV NE VRAČAMO

Telefon dežurnega urednika: 20-646

FESTIVAL
Poletne kulturne prireditve LJUBLJANA

V petek, 20. avgusta ob 20.30 gostuje v letnem gledališču v Križankah zagrebška KOMEDIJA s Suppéjevo opereto BOCCACCIO.
Rezervacije in informacije po tel. 21-768. Predprodaja vstopnic danes od 10. do 12. in od 15. do 18. ure pri blagajni v Križankah.

Kino

SPORED ZA ČETRTEK

KINO UNION: amer. barvni zabavni CS film GARSONJERA ZA ŠTIRI. Igrata Kim Novak in James Garner. Predstave ob 17, 19 in 21. uri. Ob 10. uri matineja amer. barv. filma RAZKOŠJE V TRAVI. Samo danes.
KINO KOMUNA: amer. barvni film ČAS ŽIVLJENJA IN ČAS SMRTI. Predstave ob 17, 19 in 21. uri. Zadnje predvajanje v Ljubljani, ker filmu poteče licenca.
KINO SLOGA: amer. barvna krim. SEVER SEVEROZAHOD. Režija Alfred Hitchcock. Igrata Cary Grant in Eva Marie Saint. Predstavi ob 17.30 in 20. uri. Cene vstopnic zvišane!
KINO VIČ: ob 16 in 18. uri ital. barvni pustol. film KAPETAN OGENJ. — Ob 20. uri ital. barvni CS spektakl HERKUL OSVAJA ATLANTIDO.
KINO ŠIŠKA: franc. barvni omnibus CS film SLAVNE LJUBEZNI. Igrajo Dany Robin, Brigitte Bardot, Jean Paul Belmondo in Alain Delon. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30.
PRODAJA VSTOPNIC v vsakem kinematografu dve uri pred začetkom prve predstave.
LETNI KINO BEŽIGRAD: amer. barvni film RAZKOŠJE V TRAVI. Igrata Nathalie Wood in Warren Beatty. Predstava ob 20. uri. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave. Zadnjič!
LETNI KINO TIVOLI: amer. barvni western ALAMO, I. del. Igra John Wayne. Predstava ob 20. uri. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave. Zadnjič!
MLADINSKI KINO polj. film KO BI BILA LJUBLJENA, ob 10, 17 in 19.30.
KINO PIONIR sovj. film TI NISI SIROTA, ob 10, 17 in 19.30.
LETNI KINO, DOM JLA, LJUBLJANA: franc. barvni film KAPETAN FRAKAS, ob 20. uri. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.
KINO TRIGLAV: franc. film KRAVA IN UJETNIK, ob 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.
KINO VEVČE: poljski film MORILEC IN GOSPODIČNA, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.
KINO ZADOBROVA: nem film ZAKONSKA POSREDOVALNICA AURODA, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.
KINO SVOBODA, ČRNUČE: jugosl. film DOBRA USODA, ob 20. uri.
KINO SVOBODA, ŠENTVID: zahodnonem.-ital. film MARINA, ob 18 in 20. uri.
KINO DRAVLJE: franc. film RACIJA NA MAMILA, ob 20. uri.
KINO CANKARJEV DOM, VRHNIKA: madž. CS film LAŽNI DIPLOMAT, ob 17. uri. Amer. barvni CS film MARILYN MONROE, ob 20.15.
KINO DOMŽALE: amer. abrvni CS film MARILYN MONROE, ob 18 in 20. uri.
KINO RADOMLJE: bolg. film ZLATA PRAPROT, ob 20. uri.
KINO MENGEŠ: amer. film V SVETU KOMEDIJE, ob 20. uri.
POTUJOČI DOMŽALE: ital.-franc. barvni CS film PREGANJANI LJUBIMCI, gostovanje v Ihanu, ob 20. uri.
KINO DOM, KAMNIK: nem. črno-beli film ROMAN GINEKOLOGA, ob 17.15.
KINO BLED: amer. film UPOR NA LADJI BOUNTY, ob 18 in 21. uri.
KINO SORA, ŠKOFJA LOKA: jugosl. film V SPORU, ob 20.30.
KINO RADOVLJICA: amer. film NAJDALJŠI DAN, ob 19. uri.
KINO CENTER, KRANJ: amer. film SRCE ARIZONE, ob 16, 18 in 20. uri.
KINO STORŽIČ, KRANJ: amer. barvni CS film KRVAVI KAPETAN, ob 16, 18 in 20. uri.
KINO RADIO, JESENICE: amer. barvni CS film OVČAR, ob 17 in 19. uri.
KINO PLAVŽ, JESENICE: franc. film ZADNJIH 15 MINUT, ob 20. uri.
KINO DOVJE: franc.-ital. CS film MEČ IN PRAVICA.
KINO KRANJSKA GORA: franc. CS film MELODIJE V KLETI.
KINO KRKA, NOVO MESTO: ital.-franc. film TOVARIŠI, ob 18 in 20. uri.
KINO SVOBODA, KRŠKO: franc. CS film MEČ IN PRAVICA, ob 19.30.
KINO SVOBODA II, HRASTNIK: češki krim. film STRAŽA NA MEJI, ob 19. uri.
KINO SOČA, NOVA GORICA: amer. film DIVJI JEZDEC, ob 18.30 in 20.45.
KINO SVOBODA, ŠEMPETER PRI GORICI: amer. film SEVERNA ZVEZDA, ob 20.30.
KINO TARTINI IN LETNI KINO RIVIERA, PIRAN: amer. avant. barvni film TARZANOVA BORBA.
LETNI KINO, PORTOROŽ: amer. barvni CS film NAVARONSKA TOPOVA.

Z AVIONOM
BEOGRAD — PHNOM PENH
za obračunske dolarje
ČSA
čehoslovaške aerolinije
Beograd, Prizrenska 2, telefon 27-141

RTV Ljubljana

SPORED ZA ČETRTEK

4.30—7.00 Dobro jutro! 7.15 Igramo za razvedrilo; 8.05 Dopoldanski domači pêle-mêle; 8.25 Lahka glasba; 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — Ille Otter: Limončki iz ulice morskega psa — VIII; 9.15 Petnajst minut za najmlajše; 9.30 Zabavni zvoki; 10.15 Spored znamenitih arij z ljubljanskimi opernimi pevci; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Nimaš prednosti! 12.05 J. Haydn: Simfonija št. 7 v C-duru; 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Mirko Peternel: Kako kaže trgovina s klavno živino in mesom; 12.40 Čez zelene trate; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Priporočajo vam ...; 14.05 Kratke koncertne skladbe; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.20 Zabavni intermezzo; 15.30 Igra pihalna godba LM; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert od 17.05 — Simfonični koncert; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.15 Turistična oddaja; 19.00 Obvestila; 19.05 Glasbene razglednice; 19.30 Večerni radijski dnevnik; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 21.00 Lirika skozi čas — Goethejeva lirika; 21.40 Glasbeni nokturno; 22.10 Nočni Akordi; 23.05 Iz sodobne glasbe; 23.30—23.35 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

TELEVIZIJA

18.40 POROČILA (Ljubljana)
18.45 »VELIKE DRUŽINE«, »MLADI PRIJATELJI« — dve reportaži — (Ljubljana)
19.15 PROMENADNI KONCERT — (Beograd)
19.45 TV POŠTA — odgovori na nekatere dopise in informacije o bodočih šolskih urah (Ljubljana)
20.00 TV DNEVNIK (Beograd)
20.30 ODDAJA NARODNE GLASBE (Beograd)
20.40 STUDIO 13 — kulturne aktualnosti (Zagreb)
21.40 TV OBZORNIK (Ljubljana)
Na kanalu 9 — Sljeme
18.30 VČERAJ, DANES, JUTRI — (Zagreb)
19.45 ZANIMIVOSTI (Zagreb)
21.40 TURISTIČNA ODDAJA — (Zagreb)
22.10 VČERAJ, DANES, JUTRI — (Zagreb)

KOMPAS OBVEŠČA

— DUNAJSKI VELESEJEM, prijave do 21. avgusta.
— RADIOLOGI — kongres v RIMU septembra, prijave sprejemamo še danes.
— Kompasov RALLY v DOLOMITE, prijave do 28. avgusta.
— CARIGRAD — SOFIJA v začetku novembra, prijave do 28. avgusta.
— »SICOB« PARIZ, 16. mednarodni salon pisarniške opreme od 14. do 23. 10. Prijave do 28. avgusta.
— NICA — MONACO — CANNES — TORINO — GENOVA — MILANO, 6 dni v oktobru. Prijave do 21. avgusta.
— PARIZ, 12. mednarodni salon hotelske in gostinske opreme od 14. do 25. oktobra. Prijave do 28. avgusta.
— Italijanski DOLOMITI, severnoitalijanska in južnošvicarska JEZERA, 6-dnevno avtobusno potovanje od 5. do 10. oktobra Prijave do 6. septembra.
— 6-dnevno avtobusno potovanje na DUNAJ — PRAGO — DRESDEN — MÜNCHEN. Prijave do 20. septembra.
— RIM V OKTOBRU z ogledom najlepših italijanskih mest Neapelj, Pompeji, Firenze, Piso, San Marino, Ravenno in Rimini. Prijave do 5. septembra.
— Sobota in nedelja v BUDIMPEŠTI. Prijave mesec dni pred zaželenim potovanjem.
— Stalni izleti za zaključek tedna, potovanje v AVSTRIJO, MORAVSKO in SLOVAŠKO. — Prijave mesec dni pred zaželenim potovanjem.
— 6 dni po alpskih prelazih ITALIJE in ŠVICE od 1. do 6. 10. Prijave do 4. septembra.
— RENNICI — 4 dni, TREVISO — PADOVA (Visco-Gonars) ogled italijanskih taborišč, potovanje v oktobru.
— Od 7. do 13. 10. potovanje v PARIZ na nogometno tekmo za svetovno prvenstvo med Francijo in Jugoslavijo. Prijave do 28. avgusta.
Zahtevajte programe vseh izletov v naših poslovalnicah.

O

Obvestila

SLOVENSKO KEMIJSKO DRUŠTVO v Ljubljani, Hajdrihova 19, vabi interesente, da se prijavijo do 5. septembra 1965 za tečaj o kemijskih analitskih metodah, ki bo od 20. do 25. septembra 1965 v Ljubljani. O

PROTI sladkorni bolezni, protinu in tolščavosti (bolezenskemu debeljenju) pomaga rogaški »Donat« vrelec. Dobite ga v Ljubljani pri »Prehrani« in »Mercatorju«. O

POZIV brivsko-frizerskim mojstrom v Ljubljani! V prostorih studia NARTA, Dolenjska cesta, bo v petek, 20. t. m. ob 20. uri strokovni sestanek glede formiranja novih cen. Hkrati predavanje tov. Podržaja o lasni kozmetiki. P

Mali oglasi

VINKO KLANČNIK — čiščenje vozil — Ljubljana, Vilharjeva 25 — podmazanje, čiščenje vozil, menjava olja, zaščita pred rjo, spodnji premazi. Dela opravimo najhitreje! 1631-3

FIAT 1300, prevoženih 5500 km, prodam za 2,550.000 din. Informacije: Celje, tel. 26-94. 1434-3

AVTOMOBIL NM kombi 1964, prevoženih 15.000 km prodam, vzamem v račun renault 4 L. Pačnik, Resnik 21, Zreče. 1433-3

ZASTAVO 750, prevoženih 31.000 km, prodam. Ogled vsak dan od 15. ure dalje. Milan Batistič, Celje, Otok 7. 1432-3

PRALNI STROJ zoppas prodam. Kranj, Pševska 2 F (Stražišče). 1427-4

MOŠKO ali žensko kolo kupim. Ponudbe pod »Dobro ohranjeno«. 16436-5

R 4 L, francoska izdelava, tovarniško nov, modre barve, prodam. Dobava 21. 8. 1965. Cena 2.320.000 din. Meglič, Ljubljana, Stari trg 17. 16453-3

PRAKTIČEN šotor za štiri osebe, skoraj nov, ugodno prodam. — Pogačar, Kranj, Kidričeva 36. 1423-4

EKA PRALNI STROJ in centrifugo himo, vse skoraj novo, poceni prodam. Vrhunec, Malgajeva 20. 16441-4

IZIDI NAGRADNE ANKETE TOVARNE POHIŠTVA
MEBLO
NOVO GORICA

NA GORENJSKEM SEJMU V KRANJU SMO TESTIRALI:
1. garnituro CORTINA, v sestavi: kavč, dva fotelja, miza
2. garnituro OLIMPIJA, v sestavi: klop, dva fotelja, miza

Izidi ankete so pokazali, da razstavljeni izdelki po kakovosti, praktičnosti in estetskemu izgledu, predvsem pa zaradi svojih tehničnih novosti, zelo ustrezajo potrošnikom!
Zaradi ugodne ocene anketirancev, se je tovarna odločila za takojšnjo proizvodnjo navedenih izdelkov, tako da bodo že septembra v prodaji!

IZIDI ŽREBANJA:
1. nagrado — kavč CORTINA extra — prejme: FORTIĆ MARA, Ljubljana, Lavričeva II
2. nagrado — vložek JOGI — prejme: NOVAK CVETA, Kranj, Mrakova 1
3. nagrado — fotelj BOBI — prejme: KOTAR MIRJANA, Kranj, Maistrov trg 5

Prva nagrada: kavč CORTINA extra

MEBLO tovarna pohištva
Nova Gorica

TUJI DRŽAVLJAN išče za svojce vseljivo, dvosobno stanovanje s pritiklinami. Plača z gotovino. takoj. Samo resne ponudbe pod »Ljubljana — širši center«. 16345-6

VW, 120 ccm, letnik 65, nov, 80 km, krem barve zaradi nujnosti ugodno prodam. Ogled: Anton Zupet, Škocjan 20 pri Novem mestu. 16411-3

TRIDELNO, kombinirano omaro prodam po zmerni ceni. Marjan Uran, Titova 263, Ljubljana. 16433-4

VW, svetle barve, letnik 57, odlično ohranjen, ugodno prodam. Ogled v četrtek in petek od 16. ure dalje. Naslov: Kodrova 14. 16438-3

MLAJŠO upokojenko iščemo za varstvo 3-letne deklice. Damo hrano in dobro plačilo. Cerovšek, Langusova 7 — Vič. 16424-1

PROSIM in bogato nagrajujem najditelja dokumentov na ime Marušič ing. Jože, izgubljenih v kinu Tivoli, če me poiščete dopoldne v Zavodu za avtomatizacijo, Tržaška 2. 16444-8

DALJNOGLED, poljski, 8 x 30, nov, poceni prodam. — Kovač, Dolenjska 136, Ljubljana. 16445-4

MLAJŠO upokojenko sprejmem na dom, da bi negovala štiri mesece staro punčko. Interesentke naj se zglasijo v Triglavski št. 13 — Hlebš. 16432-1

OPREMLJENO sobo oddam najboljšemu ponudniku. Ponudbe pod »1. september«. 16478-6

MOPED colibri VS 50 K na zaganjač, zelo dobro ohranjen — prodamo. Vodnikova 96 — dvorišče. 16465-3

IŠČEM dijakinjo, ki bi pomagala pri inštruiranju 10-letne deklice, nudim stanovanje. Ponudbe pod »Dijakinja osemletke«. 16463-8

FOTOAPARAT znamke »EXA« 24 x 36 mm, nov, prodam. Ponudbe pod »75.000«. 16420-4

ENO- in dvosobno stanovanje prodam v Ljubljani, nevseljivo. — Ponudbe pod »Dogovor«. 16419-7

FILMSKO KAMERO 8 mm cinemax — prodam. Informacije po tel. 313-405. 16343-4

NOV PRALNI STROJ rex ali relax (4 do 5 kg) prodam. — Ponudbe pod »280 — 370«. 16454-4

PREKLICUJEM žaljive besede, ki sem jih izrekla Jožetu Curku. Joža Kranjc, Ajdovščina. 7209-8

SUPERAVTOMATIČNI pralni stroj castor — 5 kg prodam. Ponudbe pod »Tovarniško nov«. 16461-4

SOBO iščeta zakonca brez otrok, ki pomagata ali plačata. Ponudbe pod »Avtoličar«. 16483-6

SOBO dobi ženska za varstvo otroka izmenično. Sretan Stanković, Celovška 99 c/III. nadst. 16497-6

Vsem duhovnim sobratom sporočamo, da je umrl gospod zlatomašnik in dekan

JAKOB BOHAK

Pogreb bo v petek, ob 10. uri, v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah.
Dekanijska duhovščina.

Maribor

DEŽURNA LEKARNA

Četrtek, 19. avgusta: lekarna »Pri gradu«, Partizanska 1.

KINO:

UNION: franc. barvni CS film GROF MONTE CHRISTO, II. del.
PARTIZAN: nem. krim. film PONAREJEVALEC IZ LONDONA.
UDARNIK: ital.-špan. barvni VV film POLKOVNIKOVE PUSTOLOVŠČINE.

VIŠJA ŠOLA ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE V LJUBLJANI
razpisuje prosta delovna mesta za:
1. inštruktorja za praktični pouk
2. dve administrativni moči
Za nastop službe morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:
1. višja medicinska sestra s 5-letno pedagoško prakso;
2. končana srednja ekonomska šola.
Ponudbe sprejema tajništvo šole, Ljubljana, Veselova 2. — Razpis velja 15 dni od dneva objave. 7208

K SODELOVANJU VABIMO
VODJO AVTOMEHANIČNE DELAVNICE
AVTOMOTO DRUŠTVO MOSTE
OB LJUBLJANICI 36 7202

KOMERCIALIST
z zunanjetrgovinsko registracijo in znanjem angleškega jezika
se želi zaposliti pri proizvodnem ali trgovskem podjetju v Ljubljani..
Cenjene ponudbe pošljite pod »UVOZ-IZVOZ«. 16496

Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani
razpisuje delovno mesto
SKLADIŠČNIKA
POGOJ: kvalificiran delavec mizarske stroke.
Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Nastop službe s 1. oktobrom 1965.
Ponudbo s kratkim življenjepisom in kolkom za 50 din naj kandidati vlože osebno v tajništvu šole. 7195

BBC LONDON
razpisuje mesto
NAPOVEDOVALCA
v svoji slovenski sekciji
Interesenti naj se obrnejo za pogoje natečaja na Britanski generalni konzulat, Zagreb, pošt. pred. 2. 7167

ZAVAROVALNICA TRBOVLJE
posreduje prodajo
POŠKODOVANEGA VOZILA «ZASTAVA« 750
prevoženih 4908 km.
Licitacija bo 24. avgusta 1965, ob 15. uri v prostoru Zavarovalnice — Trbovlje, Leninov trg 10.
Ogled vozila je mogoč prav tam vsak dan od 7. do 14. ure. 7204

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše ljube žene, mame in stare mame

Gabriele Florjančič

rojene ZUPANČIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje in darovali vence ter cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Nadalje se zahvaljujemo zdravnikom primariju dr. Kuncu, dr. Kukecu v voj. bolnici in dr. Intiharju sobnemu zdravniku na Onkološkem inštitutu za vso skrb in pomoč med njeno boleznijo. Hvaležni smo tudi ostalemu zdravstvenemu osebju, ki so se trudili, da bi ji olajšali njene zadnje ure.

Žalujoči:

mož Stane, hčerka Stana, vnuk Mitja in vnukinja Cvetka

Ljubljana, 17. avgusta 1965

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgotrajni in mučni bolezni za vedno zapustila naša dobra in preskrbna mama, stara mama, pramama, sestra, tašča, teta in svakinja

Marija Razpotnik

ptt uslužbenka v pokoju

Pogreb pokojne bo v petek, 20. avgusta 1965 ob 17. uri izpred hiše v Hinjah.

Žalujoči:

sin Jože z družino, hčerki Ani por. Mavsar z možem in Minka por. Habe z družino, sestre, vnuki, vnukinje, pravnuka, nečaki, nečakinje in ostalo sorodstvo.

Hinje, Novo mesto, Ljubljana, Domžale, Cleveland, 18. avgusta 1965.

V neizmerni bolečini in globoko pretresena sporočam, da me je nenadoma zapustil moj zlati nadvse ljubljeni mož, brat in stric

primarij dr. MARIJAN SVETLIČ

ravnatelj dečje bolnice v Velem Lošinju

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 20. avgusta 1965, ob 17. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Neutolažljiva žena Marta, brat Artur z družino, družine Vrančič in ostalo sorodstvo

Veli Lošinj, Ljubljana, 18. avgusta 1965

Sporočamo, da nas je po dolgi in hudi bolezni zapustil naš dragi mož, brat, stric in svak

FRANC ROTAR

kapetan JA v pokoju
kapelnik vojaške godbe v Postojni

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 20. avgusta 1965, ob 16.30 iz mrliške vežice na pokopališče v Trbovljah.

Žalujoči:

žena Jelka, sestri Ivanka in Pavla z družinama, brata Jože z družino in Nande ter ostalo sorodstvo

Trbovlje, Prijedor, Zagreb, Pula, Ljubljana, 18. avgusta 1965

BIMBO

Piše Mile Mirnik – Riše Marjan Bregar

59. Bimbo spet doma

V živalskem vrtu so Janeza sprva sprejeli z začudenjem, ko jim je pa razložil vso zgodbo, so mu takoj napisali denarno nakaznico z obljubljeno nagrado. »Kam pa boš s tem denarjem? Gotovo si že kaj mislil o tem,« so ga vprašali.

»Seveda sem,« je rekel Janez. »Kupil bom šotor. In napisal bom nanj Janezov super šotor!«

Hudo mu je bilo, ko so Bimba odvedli v njegovo kletko. »Saj mu ni nič hudega,« so ga potolažili, »brez skrbi živi tu, hrane ima, kolikor hoče, veliko in prostorno kletko ima, še drevje je v njej, da pleza po njem in se igra s svojimi tovariši!«

Pa vendar je bil Janez žalosten: »Do smrti bo živel v tej kletki,« je rekel, »pa tako je užival na prostosti! Saj mi je marsikatero hudo zagodel, ampak take kazni mu pa ne privoščim!«

»Hja, če bi tako rekli za vse živali, ki jih imamo tu, potem bi morali živalski vrt sploh zapreti! In sto tisoč otrok in odraslih ljudi, ki tu gledajo živali, ki jih sicer nikoli ne bi videli, se ne bi strinjali s tem! Saj gledamo, da ima vsaka žival čim več prostora in táko okolje, kakor ga ima v naravi . . .«

»To je res,« je rekel Janez in se potolažil. Lepo se je poslovil od Bimba in od prijaznih uslužbencev v živalskem vrtu, še enkrat pomahal svojemu novemu prijatelju in mu zaklical: »Obiskal te bom vsako nedeljo, veš!« Nato je sedel na kolo in se odpeljal proti domu.

In kar malo čudno se mu je zdelo, da je zabojček na prtljažniku prazen, da v njem ni nikogar, ki bo že naslednji hip spet začel kako norčijo . .

F. R. LOCKRIDGE

Hiša fosilov

(59. nadaljevanje)

»Jaz si nisem mislil ničesar,« je rekel Bil. »Ravnokar sem prišel. Stopimo noter. Saj mi lahko pojasnite. Naprej, Mullins!«

»Dobro, poročnik,« je dejal Mullins. »*Sijajno!*«

Mullins je stopil naprej; Steck, ki se je malce obotavljal, se mu je moral umakniti.

»Prav,« je rekel Bill. »Kar nadaljujte, doktor. Kaj je z naočniki?«

»Gledal sem pred nekaj dnevi,« je rekel Steck. »V Presonovi pisalni mizi ni bilo naočnikov. Pogledal sem še nocoj. Pa so bili naočniki tam.« Pomolčal je. »Po naključju je bila tam tudi gospa North,« je dejal »Ne v pisalni mizi. V kabinetu.«

»Ja, ja,« je rekel Mullins. »In kje je zdaj?«

»Izginila je,« je rekel Steck. »Hotel sem ji ravno pojasniti, kaj ima najbrž za bregom Agee, pa je izginila. Bojazljiva gospa.« Zavzdihnil je. »Nocoj imam sploh veliko preglavic z bojazljivimi ženskami. Saj res! Poiskati moramo Emily Preson. Prej je bila tu z Ageejem.«

»Prav,« je rekel Bill. »Poiskali jo bomo. Vi ste šli po naočnike. Čemu?«

»Poslušajte,« je rekel Steck. »V Presonovi vlogi je nastopil nekdo drug, kajne? To mislite vsaj vi, mar ne?«

»Dobro,« je rekel Bill. »To najbrž drži.«

»Ste kaj mislili na Ageeja?«

»Jaz sem mislil na nekaj ljudi,« je dejal Bill Weigand.

»Takih, ki naj bi ustvarjali videz, da je nor? Preson, hočem reči?«

»Verjetno,« je rekel Bill. »Kaj pa naočniki?«

»Preson je imel ene naočnike tu,« je rekel Steck. »To sem vedel. To je najbrž vedel tudi Agee, čeprav zdaj trdi, da ni. Trižariščne leče, veste?«

»Drži,« je rekel Bill.

»Morda si jih je Agee izposodil,« je rekel Steck. »In si jih nataknil. Potem pa pozabil, da jih mora vrniti tja, kjer jih je vzel. Tega se je domislil šele pozneje. Hotel sem jih preiskati pred Ageejem. Natakniti sem mu jih hotel.«

»Preiskati ste jih hoteli?« je rekel Bill.

»Prsti odtisi,« je rekel Steck. »Kaj pa ste mislili?«

»Jaz si nisem mislil ničesar,« je rekel Bill. »Jih imate zdaj pri sebi?«

Steck jih je imel. Vzel si jih je iz žepa. Bili so skrbno zaviti v snažno žepno rutico. Zaviti so bili tako skrbno, da so verjetno vsi prstni odtisi, ki so ostali na njih, zdaj zabrisani, je pomislil Bil. No da, je menil pri sebi, tale možakar je strokovnjak za mamalogijo, o tem ni dvoma. Bill je vzel naočnike in si jih vtaknil v žep. Res je kajpada, da se laiki ne spoznajo na prstne odtise. To je včasih zelo koristno.

»Zakaj pa sumite ravno Ageeja?« je ljubeznivo vprašal Bill.

»Preson je bil vendar umorjen, mar ne?« je rekel Steck. »S fenobarbitolom na nalepkah.«

»Da,« je rekel Bill.

»Preklemanski cepec, zakaj jih ni močil raje z gobo,« je rekel Steck.

»To drži,« je dejal Bill. »Ampak od kod veste, da je bil strup na nalepkah, dr. Steck?«

»Moj bog,« je odvrnil Steck, »saj vendar nisem še čisto ob pamet. Vaši ljudje so jemali kosti in jih preiskovali. Iskali so uporabljene nalepke. Kdo ne bi uganil?« Bill je samo pokimal. »Iznajdljiv prijem,« je menil Steck. »Resda malce naokrog, a vendar iznajdljivo. Strupa ni bilo mogoče okusiti, veste. Zaradi lepila.«

»Vem,« je rekel Bill. To mu zdaj dopoveduje že vsak cepec.

»Fenobarbitol nima izrazitega okusa,« je nadaljeval Steck. »Malce grenak je, a ne preveč. Agee je to vedel. Moral je vedeti. Saj ga je použil dovolj za to. Čakal je, kaj bo rekel Bill; ta je le vzdignil obrvi. »No, človek bi kaj takega vsaj pričakoval,« je rekel Steck. »Predpisal sem mu ga dovolj.« Spet je pomolčal. »Jasno,« je dejal. »Ne morem reči, če ga je res pospravil sam ali ne. Morda si ga je pa spravljal.«

»Nadaljujte,« je rekel Bill Weigand.

»Srčna aritmija,« je rekel Steck. »Veste, kaj je to?«

»Ne,« je rekel Bill.

»Neenakomeren srčni utrip,« mu je razložil Steck. »V starejših letih je to obolenje kaj pogosto. Vzrokov je več, nekaj jih je tudi resnih. Toda navadno ni nič hudega. Kakor na primer pri Ageeju. Živčna okvara; motnje v delovanju. Zadeva je seveda vznemirljiva — srce se na vsem lepem ustavi, ti pa prisluškuješ: ali bo pričelo utripati ali ne? Fenobarbitol živce pomiri ravno do pravšne mere. Ritem utripa se uravnovesi.« Pomolčal je. »To se doseže sicer tudi s hitro hojo, a Agee je imel raje fenobarbitol. To ni nič hudega. Pravilno odmerjena doza ne more povzročiti nikakršne škode. Vse skupaj je bilo zapisano v kartoteki na moji mizi. Zdaj ima svoj listič iz kartoteke on sam.«

»Hm,« je zategnil Bill. To se ne ujema z drugimi rečmi. Je pa zanimivo, to drži.

»Ste morda pregledali računovodstvo inštituta?« ga je vprašal Steck. »Veste, pokojni Preson je prispeval kar precejšnje vsote. Vsaj nameraval jih je.«

»Mislili smo še na marsikaj drugega, doktor,« je rekel Bill. »In zdaj . . .«

»Ne,« je odsekal Steck. »Vi počnite, kar hočete. Jaz pa grem iskat dekle.«

Odpravil se je proti vratom. Tam pa je trčil ob Jerryja Northa.

»Bill!« je rekel Jerry. »Pam se je nekaj primerilo.« Pogledal je Mullinsa. »Kam ste pa izginili, za hudiča! Saj bi morali vendar nadzirati hodnik!«

»Jezus Kristus,« je dejal narednik Mullins. »Na koliko mestih hkrati pa naj bom?«

»Poiskali . . .« je rekel Bill Weigand, potem pa: »Hej!«

Bilo je že prepozno. Jerry North jih je zmedel. Dr. Albert James Steck je medtem izginil. Verjetno je šel iskat Emily Preson. To lahko vsaj domnevam, je pomislil Bill. In upam, da imam prav.

Navzlic temu je poslal za njim Mullinsa. Toda Steck je žal že izginil nekam v inštitutski labirint.

x x x

»Predvsem vas ni nihče prosil, da pridite sem, gospodična Preson,« je izjavil dr. Paul Agee. »Kje je zdaj to prekleto dvigalo?«

Vrtimo globus

SARATOV — Pri mestu Saratov so izročili prometu tri kilometre dolg most preko Volge, ki povezuje mestno središče in industrijo z novimi naselji na levem bregu reke.

BUKARESTA — LR Romunija izvaža v šestintrideset držav zdravilne rastline in iz teh rastlin pridobljena eterična olja. Zdravilna zelišča goje v Romuniji na plantažah, izkoriščajo pa tudi svojo v prosti naravi rastočo floro.

TOKIO — Na japonski univerzi Nagoya preizkušajo raketno železnico. Namesto tirov vozi vlak po valjih, ki leže drug ob drugem. Na poskusni progi, dolgi tristo petdeset kilometrov, je dosegel model hitrost devetsto osemdeset kilometrov na uro.

NEW YORK — V ZDA so izdelali novo vrsto stekla, ki prepušča polovico manj hrupa kot običajno steklo.

NEW DELHI — V bližini indijske prestolnice so vlaki obstali, ker je bila proga zaradi prometne nesreče zaprta. Policisti so tedaj pregledali vozovnice in našli v enem samem vlaku dvesto enajst potnikov brez njih. Polovica teh slepih potnikov je bila v prvem razredu.

WARMINSTER — Petdeset levov se bo prosto sprehajalo v Angliji. Markiz iz Batha jim je na svojem posestvu odkazal 40 hektarjev.

NEW YORK — Tu so imeli prvo izvedbo simfonije 10-1-08-02-62 po partituri mojstra Yannisa Xenakisa. Glavno delo je pravzaprav opravil elektronski računalnik, tak, s kakršnim kontrolirajo let raket.

ANKARA — Kolera se čedalje bolj širi na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Sprico tega je Turčija zaprla meje z Irakom in Sirijo.

KOPENHAGEN — Danci so lani popili povprečno dva litra žganja. Potrošnja žganih pijač je leta 1964 znašala na Danskem 9,7 milijona litrov. To je več ko dvakrat toliko kot pred desetimi leti. V zadnjih letih je narasla tudi potrošnja vina od 8,7 na 14,9 milijona litrov.

BUDIMPEŠTA — Do konca julija je Madžarsko obiskalo 600.000 tujih turistov. Največ je bilo Avstrijcev: 56.157.

CANNES — Gostje v neki kavarni v Cannesu so linčali enega izmed treh roparjev, Korzičana Jeroma Santonellija. Dva sta ušla, Santonellija pa so linčali. Umrl je v rešilnem avtu.

LAS VEGAS — Francoski filmski režiser, 36-letni Roger Vadim, bivši mož Brigitte Bardot in Anette Stroyberg se je v Las Vegasu poročil s 27-letno filmsko igralko Jane Fondo.

NEWARK — Okoli 62 kil zlata so odnesli tatovi, ki so vlomili v rafinerijo zlata v Newarku v ZDA.

MELUN — V nedeljo sta v zraku trčili dve športni letali. Vseh šest ljudi v letalih je izgubilo življenje.

PARIZ — Širi smrtne žrtve je terjal padec nizozemskega zasebnega letala nedaleč od letoviškega mesta Audresselles v Rokavskem prelivu.

MOSKVA — Kozmonavt German Titov, ki je leta 1961 17-krat obkrožil Zemljo, je postal vnovič oče; tudi tokrat hčerka.

Beton se je spremenil v paro

Kdaj bodo kirurgi operirali s curki razbeljenega plina?

NEW YORK — V enem izmed laboratorijev Columbijske univerze v New Yorku imajo plazemski generator, nekakšno grozljivo pošast iz stekla, vodov in kovine. Tam visi tudi opozorilo »Danger — High Voltage« (Pozor — visoka napetost). V ta laboratorij sme vstopiti vsak samo z dovoljenjem. Natakniti si mora temna očala, tako temna, da sploh ničesar ne vidi.

Dr. Charles Sheer je ljudem, ki jih je povabil k demonstraciji poskusa s plazemskim generatorjem, naročil, naj stopijo čisto k steni. Ker niso ničesar videli, jim je dal samo otipati betonski blok. Potem jim je naročil, naj zapro oči.

Svetlobo je bilo občutiti celo skozi črna očala in tesno zaprte oči. Razširil se je neprijeten duh po betonski pari. Vse je trajalo le prav kratek čas.

Zunaj na hodniku pri dnevni svetlobi je potem dr. Sheer pokazal novinarjem dva kosa betona. Ploskvi, ki sta na blokih nastali pri rezanju, sta bili neverjetno gladki. Znanstvenik je s plazemskim generatorjem prerezal beton v eni sami sekundi, ker je uporabil temperaturo 11.000 stopinj Celzija. To je bilo vek kot dovolj, da se je beton spremenil v paro.

Če pomislimo, da je na sončevi površini temperatura komaj 6.000 stopinj, je več kot verjetno, da ima skoraj dvakrat večja temperatura nepričakovan učinek. Vsako materijo spremeni v »četrto agregatno stanje«, ki ni niti trdno, niti tekoče, niti plinsko, ampak nekaj drugega.

Dr. Sheer in njegovi sodelavci nameravajo plazemski generator prilagoditi za potrebe kirurgije. Zavedajo se, da so od tega še zelo daleč, čeprav vedo, kakšen učinek mora tako prilagojen generator imeti.

Kirurg bo držal v svoji roki zelo lahek »rezalni gorilec«, iz katerega bo prihajal curek razžarjenega plina. Ta vroči curek (11.000 stopinj) bo ozek kot najtanjša igla. Ta curek imenujejo fiziki »plazma«, kar pa seveda ni plazma v medicinskem pomenu besede, ampak za zelo kratek čas v četrto agregatno stanje spremenjena materija.

Curek plazme bo rezal tkivo enako hitro kot običajen skalpel, toda mnogo bolj natančno. Toda prednosti operacije s plazemskim generatorjem bodo druge. Zelo visoke temperature bodo povzročile, da se bo tkivo na rezu takoj strdilo in rana ne bo krvavela.

Prav to je bistvena korist tega bodočega kirurškega aparata. Sedaj kirurgi velik del svojega časa med operacijo posvečajo zaustavljanju krvavenja, včasih celo do petinosemdeset odstotkov. Mnogokrat je prav to vzrok, da operacije trajajo zelo dolgo. Nekatere operacije so danes težko izvedljive prav zaradi take stiske s časom. Nekaterim operacijam pa se zdravniki navadno izognejo, ker je pri njih nevarnost, da ne bodo mogli ustaviti krvavenja, prevelika. To so predvsem operacije na jetrih.

Končno pa je važno tudi to, da visoka temperatura plazme zagotavlja rani pri operaciji popolno sterilnost.

Razumljivo pa je, da stoji pred novatorji in iznajditelji kirurškega plazemskega generatorja še zelo veliko težko rešljivih problemov. Tako bo treba ugotoviti, koliko časa mora in sme curek plazme ostati na istem mestu, da bo imel zaželen učinek glede na globino reza. Če bi se zgodilo, da se cevka zapre, koliko časa bi tedaj trajalo, da tako napako odstranijo? Samo aparaturo bo treba spremeniti v marsičem tudi glede na njen zunanji izgled. Svetloba plazemskega curka je zelo ostra, skoraj neznosna. Kirurga bo treba pred njo zaščititi, pri tem pa jim omogočiti tudi neovirano delo.

Po prepiru

Neka 26-letna mati je v Sanduskyju v ameriški državi Ohio v spanju ustrelila moža in pet otrok, starih od enega do sedem let. Potlej si je še sama vzela življenje. To dejanje je storila po prepiru z možem.

ZEBRASTI OSLIČEK — Nenavadna žival se je ondan rodila v živalskem vrtu v Jacksonvillu na Floridi. Gre za križanca med oslom mehiške pasme in zebro, ki so jo pripeljali iz Afrike »Nozeb«, kakor so imenovali križanca po začetnih zlogih imen za osla in zebro v angleščini, tehta 50 kg, ima noge in ušesa po materi, ostalo telo pa po očetu. Na sliki: »dozeb« z materjo.

Onassis contra Rainier

Kdo naj uživa v Monte Carlu? samo magnati, ali tudi »jedci salam«?

MONTE CARLO — Société des Bains, družba, v kateri ima grški magnat Aristotel Onassis 520.000 delnic in ki ima v svojih rokah znamenito igralnico, pet hotelov, igrišče za golf, tehniško igrišče in druge nepremičnine, je poslala pismo monaškemu »nacionalnemu svetu«. V njem protestira proti »političnemu vmešavanju« v zadeve družbe. Pismo pomeni odgovor na napad princa Rainierja, ki je junija rekel, da je Onassis »špekulant«.

Zakaj pa se sploh prepirata magnat in monaški princ? Onassis trdi, da bi bilo najbolje, ko bi v kneževini Monako živeli samo res najbolj bogati turisti, veliki hazarderji, voljni zafrečkati na kupe denarja. Princ Rainer pa bi rad privabil tudi »srednje« turiste. Zanje naj bi uredili tri kilometre obale. Onassis je proti, češ, takih turistov sploh ne maramo, to so samo »jedci salame«.

Prepirček se torej nadaljuje. Zaostriti se utegne spet prihodnji mesec, ko se bo sestal upravni odbor igralnice v Monte Carlu.

Potni listi brez fotografij

V ZDA bodo v nekaj letih zamenjali potne liste; novih ne bo tako lahko ponarejati kot sedanje. V potnem listu ne bo fotografije lastnika, ampak bo lastnikova slika vtisnjena v eno izmed strani potnega lista s pomočjo zelo mnogih drobnih luknjic. Morebitni ponarejevalec take slike ne bo mogel odstraniti iz potnega lista in je nadomestiti z drugo.

Za dobro voljo

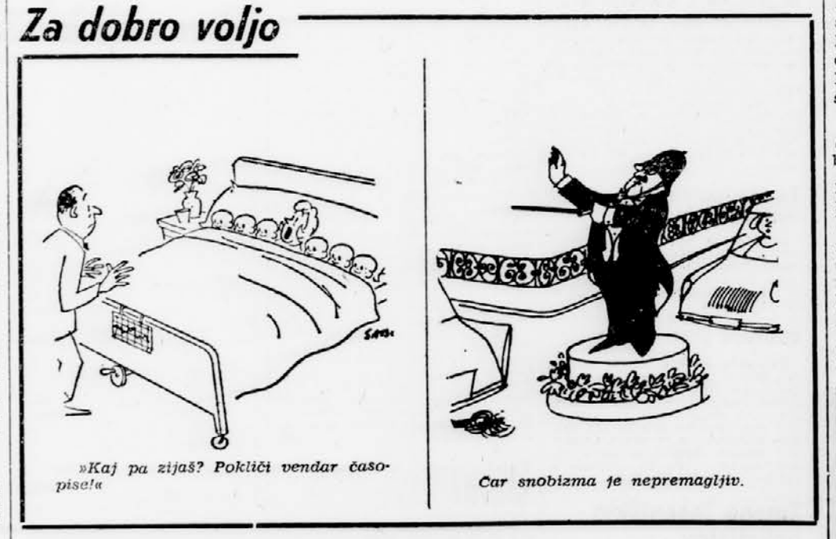

»Kaj pa zijaš? Pokliči vendar časopise!«

Car snobizma je nepremagljiv.

Križanka

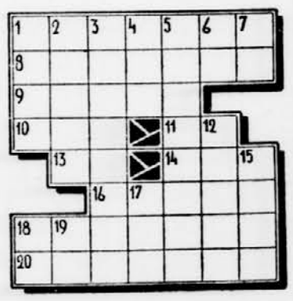

VODORAVNO: 1. **športna igra z žogo,** 8. **predlanskim umrli francoski skladatelj (Francis),** 9. **telesno krepko razvit človek,** 10. **gaj,** 11. **začetnici ameriške filmske igralke in pevke (»Rdeče podveze«),** 13. **avtomobilska oznaka Karlovca,** 14. **kratica herojskega obdobja naših narodov,** 16. **narodno žensko ime,** 18. **elektrotehniške naprave,** 20. **daljnogled, kukalo.**

NAVPIČNO: 1. **izpreminjast dragulj,** 2. **pritok,** 3. **ruski novinar in pisatelj, nasprotnik Puškina, Gogolja in Belinskega,** 4. **značilen klic pri bikoborbah,** 5. **vrsta mahu,** 6. **avtomobilska oznaka Krapine,** 7. **kemični znak za aktinij,** 12. **leseni čevlji,** 15. **božanstvo starih sirsko-feničanskih narodov,** 17. **pogojni veznik,** 18. **kemični znak za antimon,** 19. **osebni zaimek.**

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. **presto,** 7. **Lamarck, -a,** 9. **akter,** 10. **ho,** 12. **Rana,** 13. **Ossa,** 15. **AP,** 16. **start, -i,** 18. **terilen,** 20. **najada.**

FILIP RADULOVIĆ

Atentat na letališču

(28. nadaljevanje)

»Vedri, pohiti! Pripelji dva oborožena borca. Brž ko se vrneš, vstopite vsi štirje,« je stric Janko pokazal tudi na kurirja iz glavnega štaba, ki je Vedremu delal družbo.

Tik do strica Janka je stopil kurir Vedri in mu nekaj šepnil na uho. Stric Janko ga je začudeno pogledal in se nasmehnil. Potem je nekaj časa gledal za kurirjem, ki je hitel proti baraki.

Miodrag v akciji

Komisar enote se je zvečer vrnil v štab. Takoj je vprašal, kaj je z Miodragom Petrovićem. Povedali so, da so mu obvezali rano in da je zdaj v četi pri drugih borcih.

»Nekam slabe volje je, prav gotovo ga boli rana, je rekel komisarju borec, ki se mu je čudno zdelo kakor vsem drugim, ker ni nihče izmed starešin javno pohvalil Miodraga Petrovića za dejanje, ki je bilo ves dan vsakomur na jeziku, Miodrag ni bil posebno zgovoren. Sedel je, v glavnem molčal in razmišljal. »Mar je bila moja napaka tako huda, da mi je ne more nihče oprostiti?« se je vpraševal.

V enoti se nikomur niti sanjalo ni, da je Petrović osumljen vohunstva. Starešine so to skrivali pred borci, ker jih prav gotovo ne bi mogli zadržati, da ne bi v silnem ogorčenju sami obračunali z vohunom.

Borci so se zbirali okoli Petrovića in ga prosili, naj še in še pove, kako mu je uspelo presenetiti četnike v spanju. Tu in tam je kaj povedal, pa spet utihnil in se umaknil iz družbe.

Zvečer je komisar enote sklical sestanek borcev pri štabu. Opisal jim je Petrovićev napad na četnike. Proti koncu razgovora je prišel tudi komandant, ki se je tisti dan vrnil iz bolnice in se je bil že oglasil pri stricu Janku na letališču. Borci so ga navdušeno pozdravili, ko je sedel h komisarju, svojemu prijatelju iz otroških let in tovarišu iz šole. Pazljivo je poslušal opis načrta za napad na četnike, ki so slabo ravnali s prebivalstvom okoliških krajev v Sandžaku.

Vsi so poslušali z zanimanjem, samo eden se je nejevoljno in zamišljeno držal ob strani. Videli so, da je slabe volje, zdelo se je, da ga prav nič ne zanima, kaj govori komisar.

Ko je komisar povedal do konca, se je obrnil k vsem borcem:

»Žižić in Petrović ne bosta sodelovala pri tej akciji, ker sta ranjena.«

Tisti trenutek je Miodrag Petrović potrepljal partizana pred seboj po ramenu, češ naj se malo premakne, da bo mogel bolje videti komisarja. Namrščil je obrvi in rekel z glasom, ki ni skrival jeze:

»Komisar, če govoriš v mojem imenu, bi moral najprej tudi mene vprašati. Počutim se sposobnega za pet zaporednih bitk, ne samo za eno. Kadar ne bom mogel, tovariš, te bom obvestil o pravem času . . .«

Komisar je pogledal komandanta, ki je molčal.

»V redu,« je rekel komisar. »Kakšno vprašanje?«

»Da,« se je javil Miodrag. Vstal je, stopil korak naprej in rekel: »Prostovoljno se javljam za bombaša!«

»V tej akciji potrebujemo eno samo bombaško trojko. Prostovoljci so se že javili,« je pojasnil komisarjev pomočnik, ki je bil prav tako na konferenci, pa je dotlej molčal.

»Ne prijavljam se za to trojko, temveč sam. Četnikom želim osebno izročiti bombaške pozdrave,« je rekel Miodrag in nepremično gledal komisarja.

»O tem se bomo pogovorili med akcijo,« je rekel komisar in se nasmehnil Miodragu.

Potem so vsi borci legli. Kmalu so zaspali, samo Miodrag je bedel. Ni mogel spati niti ležati ne. Stopil je pred hišo in se sprehodil. Gledal je nekam daleč, vsake toliko se je ozrl po nočnem nebu. Ta navada mu je ostala še z letališča.

Ob svitu je enota šla na pot. Miodraga Petrovića ni nihče poklical, nihče ga ni vprašal ničesar. Pred odhodom so dobili borci vsak svojo nalogo, samo Miodrag je ostal brez nje. Tako je ukazal komisar.

Komandir čete, ki je šla v akcijo, je mislil, da hoče komisar prizanašati Miodragu zaradi rane, v resnici pa je komisar želel videti, kako se bo Miodrag vedel. Hotel je preveriti, ali bi Miodrag navsezadnje le mogel biti vohun, ali pa se komandir Pavle hudo moti.

Tak odnos je Miodraga prizadel in ga silno ujezil. Kljub temu se je postavil v vrsto in šel s četo. Stopil je na levi konec, da je bil bliže komisarja. Le-ta je nenehoma spremljal Miodragovo vedenje.

„Stotnik Fantom' spet za zapahi

Mehiškemu »kralju ubežnikov« so stopili na prste v Puebli

MEXICO CITY — V mestu Puebla je »stotnik Fantom« spet za rešetkami. Tako se je (vsaj za nekaj časa) končal dolgoletni lov na najslavnejšega mehiškega zločinca. Stotnik Fantom, ki mu je v resnici ime Santiago Reyes Quezada, ima tudi naziv »kralj ubežnikov«, ker se mu je že nekajkrat posrečilo pobegniti iz zapora.

Quezada ima težave s policijo že dvanajst let. Prvič je bil zaprt zaradi tatvine, ko mu je bilo komaj devet let. S petnajstimi leti je pobegnil iz slovitega zapora Lecumberri v Mexico Cityju. Leto kasneje so ga spet ujeli; bil je oblečen v uniformo vojaškega stotnika. Ker je zelo rad nosil tako uniformo in ker policija ni bila sposobna, da bi ga obdržala v rokah, je dobil Quezada ime »stotnik Fantom«.

Bil je v zaporu Guanajuato. Tam je povzročil kratek stik v alarmni napravi in potem pobegnil. V zaporu Torreon je simuliral težko bolezen in nato pobegnil iz bolnišnice skozi okno. Pred šestimi leti je Quezada pobegnil iz zapora Monterrey in je bil vse doslej na svobodi.

Stotnik Fantom se je specializiral za krajo avtomobilov in ropanje draguljarn, rad pa je tajno obiskoval tudi stanovanja bogatih ljudi. Računajo, da je njegov plen poslednjih štirih mesecev vreden okoli milijon ameriških dolarjev.

Ko je policija odkrila, da se Quezada zadržuje v Puebli, so se tam zbrali policisti iz vse Mehike. Razen tega pa upajo, da bodo mogli po aretaciji razvozlati še nekaj nepojasnjenih zločinov, ki jih je bržkone zagrešil stotnik Fantom.

Quezada je začel v zaporu gladovno stavko. Zavrača vsako hrano in pije samo mineralno vodo. »Mislim, da želi shujšati,« pravi upravnik zapora v Puebli. »Potem pa nam bo pobegnil skozi rešetke.«

UPRAVNI ODBOR TOVARNE

„AERO"

CELJE, KOCENOVA ULICA 4

razpisuje

ZA ŠOLSKO LETO 1965/66 NASLEDNJE ŠTIPENDIJE:

2 ŠTIPENDIJI na ekonomski fakulteti

ŠTIPENDIJO na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo – oddelek za kemično tehnologijo

Prednost imajo študenti višjih letnikov.

Kandidati naj k prošnji predložijo: življenjepis, prepis zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o opravljenih izpitih in potrdilo o mesečnih dohodkih staršev.

Kandidati naj vložijo prošnje do 15. septembra 1965, zaželeno je, da se osebno zglasijo.

7198

GUVERNER BROWN V WATTSU — Kalifornijski guverner Edmund G. Brown je v Los Angelesu ukinil policijsko uro, ker se je ozračje pomirilo. Na sliki: guvernerja Browna spremlja nacionalna garda, ko gre skozi uporniški Watts. Ustavil je za kratek čas vozilo, da bi spregovoril upornim črncem.

Foto: AP

PRED POLETOM V VESOLJE — Kozmonavta Charles Conrad (levo) in Gordon Cooper tik po treningu za osemdnevni polet z Gemini 5. Startala bosta danes in bosta po programu 121-krat obkrožila Zemljo. V vesolju naj bi prebila 194 ur ter letela v orbiti, oddaljeni od Zemlje od 160 do 350 kilometrov. Pristala naj bi na Atlantiku pri Bermudskem otočju.

Foto: AP

SESTANEK V VESOLJU, kakor si ga je zamislil risar, pri čemer je uporabil fotografije, ki so jih posneli z Gemini 4. Kozmonavta bosta izstrelila poseben 34 kg težak satelit že pri drugem krogu, potlej pa ga bosta lovila in fotografirala.

Foto: AP

Nadaljevanje s prve strani

Dopisovanje

skem oporišču v Pleikuju. Prav tako je doživela partizanski napad vladna postojanka v kraju, Phu Hu, komaj 13 km vzhodno od Saigona.

V zadnjih 24 urah so saigonska in ameriška letala močno bombardirala področja, kjer domnevajo, da se zbirajo osvobodilne sile. Pri tem je bilo uničenih ali poškodovanih več kot 200 hiš.

Danes se ponovno bombardirali ozemlje DR Vietnama. Tako so ameriška letala bombardirala neko skladišče komaj 60 km severno od Hanoia. Bombardirala so tudi več mostov.

Južnovietnamski premier Nguyen Cao Ky je danes izjavil, da se je s Čangkajškom pogovarjal o tem, da bi Čangkajšek poslal čete v Južni Vietnam.

V Los Angelesu

ljudi, med njimi 737 civilistov, 93 pripadnikov varnostnih sil, 43 gasilcev in 10 vojakov, aretiranih: 3598 ljudi, med njimi 3095 odraslih in 503 mladoletniki. Materialno škodo, povzročeno v razdejanjih, cenijo na 175 milijonov dolarjev. V Wattsu so zažgali 536 hiš in jih razdejali nad 200.

SZ hoče

veliko politično prihodnost. Njegov govor v Hamhinu pa je bil zelo zadržan. Ne na področju zunanje ne notranje politike ni povedal niti toliko, kot smo sicer ob podobnih priložnostih navajeni.

Druga delegacija se pod vodstvom namestnika premiera K. T. Mazurova mudi v Indoneziji, prav tako na proslavah 20- letnice razglasitve republike. Ta obisk je po pomenu nedvomno težji, kajti čeprav so odnosi med Džakarto in Moskvo dobri, je v indonezijski politiki vendar precej poudarkov, ki za sovjetska ušesa ne morejo zveneti najbolj prijetno.

Eden takih je na primer tudi včerajšnja izjava predsednika Sukarna o antiimperialistični fronti v Aziji, ki jo sestavljajo Kitajska, LDR Koreja, DR Vietnam, Kambodža, in Indonezija. Za sovjetska ušesa bi bilo nedvomno prijetnejše, če bi bil antiimperialistični seznam predsednika Sukarna nekoliko širši.

Ameriški delegat na razorožitvenih pogajanjih, Foster, je včeraj razglasil toliko reklamirani ameriški predlog o zajezitvi razširjenja jedrskega orožja. Predlagal je, naj se jedrske sile obvežejo, da ne bodo dajale tega orožja državam, ki ga še nimajo, niti pomagale pri njegovi proizvodnji. Vendar naj bi po njegovem takšen sporazum ne vplival na ustanovitev mul. tilaterarnih jedrskih sil NATO. S tem »vendar« je bila ameriškemu predlogu že vnaprej podpisana smrtna obsodba s strani Sovjetske zveze in Carapkinova odločna zavrnitev, češ da SZ ne bo podpisala nobenega dogovora, ki ne bi onemogočil ustanovitve multilaterarnih sil, ni bila zato prav nič nepričakovana. Ob tem se znova zastavlja vprašanje, koliko so prizadevanja jedrskih sil sploh odkritosrčna, kajti dajanja predlogov, za katere je vsakemu že vnaprej jasno. da nasprotna stran sploh ne bo hotela razpravljati o njih, ne kaže na odkritosrčnost.

V New Yorku je obnovil delo odbor triintridesterice, ki se ukvarja s problemi, povezanimi s mirovnimi operacijami OZN. Ameriški delegat Goldberg je dejal, da ZDA »priznavajo, da v sedanjem položaju generalna skupščina ni pripravljena uporabiti 19. člena in da si članice organizacije prizadevajo, da bi generalna skupščina normalno nadaljevala delo.« Tako so se torej ZDA morale odreči ideji, da bi SZ odvzeli pravico glasovanja, ker ni plačala deleža za mirovne operacije. Kriza s tem seveda ni rešena, kajti Američani si zaradi »nenačelnosti« večine, ki je proti takšnemu ukrepu, pridržujejo pravico, da se ne bodo podredili sklepom večine v OZN, če jim ne bodo pogodu, SZ je s svoje strani sprejela takoimenovani načrt azijsko-afriških držav, ki so 30. decembra lani predlagale rešitev finančne krize tako, da bi članice plačale prostovoljne prispevke. Vendar je tudi sovjetski delegat Morozov postavil pogoj: »Seveda ni treba pričakovati, da bo SZ plačala kakršenkoli znesek v blagajno OZN brez trdnega jamstva, da se vprašanje 19. člena ne bo znova pojavilo.« Finančna kriza je s tem vsaj toliko zadušena, da bo generalna skupščina lahko normalno delala, čeprav tako finančna kot splošna kriza OZN še vedno obstaja.

Morda kaže omeniti še to, da v Moskvi zelo pozorno pričakujejo izstrelitev satelita »Gemini V« z dvema kozmonavtoma, ki je napovedana za jutri. Po programu naj bi polet trajal celih 8 dni, kar bi bil prvi ameriški rekord na področju človekovih poletov v vesolje. Zanimanje seveda ni namenjeno samo napovedanemu ameriškemu dejanju, ampak reagiranju in morebitnemu sovjetskemu »odgovoru«. Zadnje dni vesolje spet prihaja v ospredje, malo po zaslugi uspeha sovjetskega Zonda, ki je poslal odlične posnetke druge strani Lune, in ta povečana pozornost po mnenju mnogih napoveduje nov sovjetski korak v vesoljski tekmi.

JANEZ STANIČ

Angolski borci na vaje v tujino

KAIRO, 18. avgusta (MEN) Zastopnik ljudskega gibanja za osvoboditev Angole Paolo Georgy je danes povedal, da je to gibanje sklenilo, da pošlje v kratkem precej svojih borcev v nekatere afriške države, kjer se bodo izurili za organiziranje gverilske vojne. Na jugovzhodni meji Angole pa se bosta hkrati začela pripravljati in uriti dva nova bataljona borcev.

Georgy je poudaril, da je angolsko ljudstvo pripravljeno sprejeti orožje in finančno pomoč za splošni boj proti portugalskim vojakom, ki jih je tam 60 tisoč. Osvobodilno gibanje je doseglo na severnih področjih Angole velike uspehe. Samo v majhnem območju Kabinde ima osvobodilno gibanje tri odlično izurjene in oborožene bataljone.

Poplave v Mehiki

CIUDAD MEXICO, 18. avg. (AFP) — V mehiški državi Nayaritu že več dni neprestano močno dežuje. Voda je poplavila na desettisoče hektarov obdelane zemlje. Ogroženih je okrog 40.000 prebivalcev. Glavno mesto države Nayarit, Santiago, je deloma poplavljeno. Večji del prebivalstva so evakuirali. Narasla reka Santiago je ogrozila že kakih 50 naselij v tej državi.

Niger poplavlja

BAMAKO, 18. avg. (Reuter). Reka Niger, ki teče skoz srednji Mali, je prestopila brege ve in poplavila širna žitna polja. Povodnji je povzročilo močno deževje, ki je trajalo nenehoma prejšnji teden. V povodnjih je izgubilo življenje več prebivalcev. Domove je moralo zapustiti več tisoč ljudi. Uničenih je 40 odst. kmetijskih pridelkov.

Na Finskem 4 stopinje pod ničlo

HELSINKI, 18. avgusta — (Reuter). V več pokrajinah južne Finske je ponoči padla slana. Zabeležili so nenavadno nizko temperaturo, 4 stopinje Celzija pod ničlo.

Lahko smo spet prijatelji

»Pravda« o novih odnosih med ZSSR in Turčijo

MOSKVA, 18. avgusta (Tanjug). Današnja »Pravda« posveča uvodnik sovjetsko-turškim odnosom in pravkaršnjemu obisku turškega premiera Ürgüplüja v Sovjetski zvezi. List poudarja, da pomeni ta obisk »nov, pomemben korak na poti do razširitve in okrepitve odnosov« med Sovjetsko zvezo in Turčijo.

»Naši državi, ki se ravnata po načelih neodvisnosti, ozemeljske integritete, enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja, razvijata resnično dobre sosedstvene odnose,« poudarja »Pravda« in ugotavlja, da so za to široke možnosti. »Dobri sosedstveni odnosi utrezajo koristim narodov Sovjetske zveze in Turčije in prispevajo k miru na južnih mejah ZSSR.«

»Pravda« nadalje podrobno piše o tradiciji teh odnosov, ki so bili ustvarjeni za časa Lenina in Atatürka. Omenja pa, da je »v odnosih med našima državama v neki etapi nastalo tudi obdobje napetosti«. »Zdaj lahko to obdobje smatramo za prehojeno etapo.« List ugotavlja, da so »vzroki, ki so ustvarjali napetost, odstranjeni«. Poglavitna naloga je, čimprej utrditi prijateljske stike, za kar se »v naših dneh zavzemajo tudi zdravo misleči turški politični voditelji«. »Kar zadeva Sovjetsko zvezo, je njena želja, da bi uredila s Turčijo dobre sosedske odnose in razvila vsestransko sodelovanje, docela v skladu z načeli njene zunanje politike. »Med Sovjetsko zvezo in Turčijo ni nobenih spornih problemov. »Torej ni vzroka, ki bi oviral obnovitev prijateljstva, ki že vlada med našimi narodi.«

Sestanek zastopnikov KPSZ in KPI

MOSKVA, 18. avg. (TASS) Kakor so uradno sporočili, so se včeraj tu sestali predstavniki komunističnih partij Sovjetske zveze in Italije. Pogovorov so se udeležili prvi sekretar in član prezidija CK KPSZ Leonid Brežnjev, sekretarja CK KPSZ Mihail Suslov in Boris Ponomarjov ter generalni sekretar KP Italije Luigi Longo, ki se mudi na oddihu v Sovjetski zvezi.

Bonn zavrnil predlog NDR

BONN, 18. avg. (AFP) — Zahodnonemška vlada je danes odklonila predlog NDR, naj bi sklenili nov sporazum o izmenjavi obiskov med zahodnim in vzhodnim Berlinom. Bonska vlad pravi, da je vzhodnonemški predlog »nezadovoljiv«, da pa bi se bila zvezna vlada in zahodnoberlinski senat pripravljena »nadalje pogovarjati, če bi dosegli zadovoljivo rešitev s humanitarnega vidika«.

Za dva milijona dolarjev izvoza

ŽELEZNIKI, 18. avg. — Danes popoldne so delavci tovarne »Iskra« v Železnikih prenehali z delom že ob 13. uri. V prostorni dvorani ob tekočem traku so se razen članov kolektiva dopoldanske izmene zbrali tudi generalni konzul ZDA v Zagrebu Karl Ewald Sommerlatle, predstavnik ameriške tovarne Empire Machine Aleksander Sharanow, generalni direktor podjetja Iskra Dušan Horjak, predstavniki skupščine občine Skofja Loka in drugi. Delovni kolektiv tovarne »Iskra« v Železnikih je namreč slavil pomembno delovno zmago, saj je prav te dni predal ameriškemu kupcu več kot milijonti mikromotor in tako je ta kolektiv ustvaril že za dva milijona dolarjev izvoza. Aleksander Sharanow je izrazil upanje, da se bo sodelovanje še razširilo.

V. S.

Konferenca krščanskih demokratov LA

Zahteva po reviziji OAD, »zveze za napredek«, odnosov z ZDA

CIUDAD MEXICO, 18. avg. (Tanjug) — Na pobudo krščanskih demokratov iz Cila in Venezuele so se v venezuelskem mestu Meridi zbrali delegati latinskoameriških krščanskodemokratskih strank in gibanj. Zborovanja se udeležujejo delegati iz skoraj vseh držav Latinske Amerike.

Pred to prvo kontinentalno konferenco krščanskih demokratov je predsednik organizacije krščanskih gibanj v Latinski Ameriki Rafael Caldera izjavil na tiskovni konferenci, da se krščanski demokrati v Latinski Ameriki predvsem zavzemajo za splošni gospodarski napredek, za emancipacijo in popolno neodvisnost vseh latinskoameriških držav. Zategadelj pa je treba nujno temeljito revidirati temeljno listino Organizacije ameriških držav, tako da bi preprečili ilegalne akcije, podobne sedanji intervenciji OAD v Dominikani. Krščanski demokrati razen tega menijo, da je treba revidirati tudi ameriški program »zveza za napredek«, ker ni pokazal ustreznih rezultatov. Kar zadeva tematiko, ki bo prevladovala na sedanji konferenci krščanskih demokratov, je Rafael Caldera dejal, da želijo krščanski demokrati v Latinski Ameriki predvsem ustvariti takšne nove odnose z ZDA, v katerih bi se morala ta dežela otresti svoje »imperialistične mentalitete«.

Manj administracije, boljše plače

Zmanjševanje administrativnega aparata na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 18. avgusta (Tanjug). Proces skrčevanja administrativnega aparata na Madžarskem se nadaljuje tudi v drugi polovici leta, v skladu s sklepom CK, ki je lani decembra zadal to nalogo za dolgoročno. Administrativni aparat tako v industrijskih podjetjih kot v ustanovah bodo zmanjšali za en do dva odstotka v okviru splošnih prizadevanj, da zagotovijo čimbolj uspešno in rentabilno gospodarjenje na vseh področjih. Ta naloga je neposredno povezana s problemom produktivnosti dela, pri čemer so že — po polletnih statističnih podatkih — dosegli napredek v primerjavi z lanskim letom.

Podjetja lahke industrije, za katera so pravkar objavili podatke, so zmanjšala število administrativnih uslužbencev za okrog 760, hkrati pa so proizvedla v prvih šestih mesecih tega leta za 4,7 odstotka več kot v ustreznem obdobju lanskega leta. Število delavcev v proizvodnji se je v tej panogi povečalo le za 1,5 odstotka.

V lahki industriji je na 100 delavcev prišlo 20,2 administrativnih uslužbencev, sedaj pa se je to razmerje zmanjšalo na 19,4.

Okrog tri četrtine prihrankov, ki so jih dosegli s skrčenjem administrativnega aparata, ostane podjetjem za samostojno razpolaganje,

Iz III. izdaje

Protestno zborovanje atenskih delavcev

ATENE, 17. avg. (Tanjug) Več kot 30.000 atenskih delavcev, članov konfederacije dela, si je udeležilo nocoj protestnega zborovanja na igrišču športnega društva »Panatinaikos« Več kot 2 uri so se slišala gesla: »Živel Papandreu«, »Živela demokracija«, »Spoštujte ustavo«.

Po končanem zborovanju so odšli delavci proti središču mesta. Ulice so bile polne meščanov, ki so skupno z manifestanti izražali podporo stališču unije centra.

Okoli igrišča je bilo veliko število policajev, ki pa niso posredovali in prav tako niso ovirali delavcev, ki so šli po ulicah, četudi je zjutraj policija prepovedala vsake manifestacije na odprtih prostorih.

Policija je nocoj ponovno blokirala dvor in grško skupščino.

Bivša voditelja unije centra Stefanopulos in Cirimok sta se nocoj razgovarjala s kraljem Konstantinom o možnosti za sestavo nove vlade. Po dveurnem razgovoru sta izjavila novinarjem, da sta kralju poročala o sedanjem položaju in izrazila upanje, da kriza ne bo več dolgo trajala.

V Atenah napovedujejo, da bo kralj mogoče že jutri poveril mandat za sestavo vlade novi osebnosti. V političnih krogih prevladuje mnenje, da bi to lahko bil Stefanopulos.

Jugoslovanski veleposlanik v Atenah Peko Dapčević je danes obiskal šefa unije centra Papandreua in se z njim zadržal v razgovoru.

Malraux poročal de Gaullu

PARIZ, 17. avg. (Tanjug). Predsednik de Gaulle je danes sprejel ministra za kulturo Andrea Malrauxa, ki je v dveurnem razgovoru poročal predsedniku o razgovorih, ki jih je imel v Pekingu in New Delhiju. Predsednik de Gaulle je danes prekinil svoj letni dopust v Colombey-Les-Deux Eglises, da bi poslušal poročilo.

Jutri popoldne bo sestanek francoskega ministrskega sveta. Na dnevnem redu bo tudi poročilo zunanjega ministra Couve de Murvilla o aktualnem mednarodnem položaju, ki ga bo minister Malraux dopolnil s poročilom o svojih razgovorih v Pekingu in New Delhiju.

Johnson o novem načrtu za razvoj LA

WASHINGTON, 17. avgusta. (AFP) V zvezi z 40-letnico dela organizacije »Zveze za progres« je predsednik Johnson danes govoril o novem načrtu za ekonomski razvoj Latinske Amerike. Predsednik je na prvem mestu svojega programa, ki ga je obrazložil južnoameriškim veleposlanikom v Washingtonu, obljubil, da se bodo ZDA zavzele za stabilizacijo cen surovin iz latinskoameriških področij. Johnson je dejal, da bo zahteval od kongresa, naj prekliče posebne takse na sladkor in je potrdil, da bodo ZDA ponovno priznale mednarodni sporazum o kavi.

Nadalje je predsednik Johnson predložil nekatere ukrepe za razvoj gospodarstva Latinske Amerike. To so pospešene integracije po zgledu na evropsko skupno tržišče, novi fondi za razne projekte, izgradnja novih cest, povečanje proizvodnje, ki bi omogočila državam Latinske Amerike, da bi prehranile lastno prebivalstvo, ustvarjenje širšega tržišča za industrijo kakor tudi drugi ukrepi na področju stanovanjske izgradnje, izobrazbe in zdravstva.

Johnson je nadalje dejal, da so ZDA dale v zadnjih 18 mesecih Latinski Ameriki več kot 847 milijonov dolarjev raznih posojil, kar je za 150 milijonov dolarjev več, kakor so dali v prejšnjih dveh letih.

Šport

Odločitev v zadnjem kolu

Danes zaključek šahovskega prvenstva SRS

LJUBLJANA, 18. avg. V predzadnjem, 14. kolu, so bili doseženi na slovenskem šahovskem prvenstvu naslednji rezultati:

Kržišnik — Guzel remi (18), Longer — Ivačič remi (16), Ristić — Bukovac 1:0 (38), Planinc — Penko remi (39), Furlan — Mali remi (55), Šiška — Cizelj remi (43), Podkrajšek — Strecher prek. Puc prost.

Razen dveh kratkih remijev so bili vsi ostali neodločeni rezultati doseženi šele po zanimivih in trdih bojih. Longer je v katalonki vzel Ivačiču kmeta, ko pa ga je črni vzel nazaj, sta podpisala premirje. Tudi Kržišnik in Guzel sta zgodaj sklenila remi v blokirani kraljevi indijki. Ristić je slavil prvo zmago na turnirju in v napadu premagal Bukovca. Planinc in Penko sta odigrala burno partijo, polno nevarnih napadov. Beli je v daminem gambitu rokiral na dolgo in sprožil nevaren napad. Penko se je aktivno branil in v končnici so bile izčrpane vse možnosti. Furlan in Mali sta v obrnjeni holandki vodila pozicijske boje za vse do končnice. Cizelj je proti Šiški odigral svojo varianto v sprejetem daminem gambitu. — Beli je bržčas zamudil priliko, da bi povečal prednost in je Cizelj razbremenil položaj. Podkrajšek poskuša igrati na zmago s Strecherjem v španski partiji.

Prekinjene partije iz prejšnjih kol: Planinc — Cizelj 1:0 (54), Streicher — Mali 1:0 (90), Planinc — Guzel remi s patom v 73. potezi, Penko — Podkrajšek remi (64).

V odloženi partiji 7. kola Šiška — Podkrajšek 0:1 (40) je imel beli v kraljevi indijki pobudo na daminem krilu. Podkrajšek je žrtvoval figuro za dva kmeta in v napadu na belega kralja lepo zmagal.

Partija iz 10. kola Puc — Guzel 1:0 (55). V francoski partiji je Puc napadal črno kraljevo krilo, Guzel pa je podvzel akcijo na belega kralja, ki je na dolgo rokiral. V zapletih se je mednarodni mojster odločil za žrtev dveh lahkih figur za trdnjavo in dva kmeta. V razgibanem in zapletenem položaju je Guzel v končnici prezrl vmesni šah in izgubil konja.

Stanje po XIV. kolu: Puc 9,5, Kržišnik 9, Ivačič 8,5, Podkrajšek 8 (1), Penko 8, Guzel 7,5, Planinc 7, Šiška 6,5, Mali, Longer 6, Strecher 5,5 (1), Bukovac, Furlan 5, Cizelj 4, Ristić 1,5.

V nadaljevanju je Podkrajšek premagal Streicherja.

V zadnjem kolu bodo odločilne partije: Puc — Furlan, Mali — Podkrajšek, Penko — Kržišnik ter Ivačič — Šiška.

Tretje kolo v Vrnjački banji

VRNJACKA BANJA, 18. avg. — Tretje kolo šahovskega prvenstva Jugoslavije za ženske se je končalo takole:

Ružica Jovanović : Katarina Jovanović remi, Mioković : Belamarić 0:1, Kržišnik : Jocić-Živković 0:1, Stadler : Konarkovska-Sokolov prek. tudi v nadaljevanju v dobljenem položaju za črno. Miličević : Karabegović 1:0, Vujnović : Praznik 1:0 v nadaljevanju. Nedeljković : Nagy ponovno prekinjeno v remi poziciji. Prosta je bila Gordana Jovanović.

Mladinsko svetovno prvenstvo v šahu

BARCELONA, 18 .avg. Tudi po tretjem kolu svetovnega šahovskega prvenstva za mladince vodi v drugi skupini Jugoslovan Kurajica, čeprav je bil prost. Izidi v tej skupini:

Platzak (Šved) : Suttles (Kanada) 1:0, Bromstein (Arg) : Halfdanarson (Island) 1:0. Stanje: Kurajica 2, Platzak 1,5, Haldanarson in Bromstein 1, Suttles 0,5.

Stanje v ostalih skupinah:

Prva skupina: Schöneberg 1,5 (1), Keen 1 (1), Tukmakov 1, Cordovil 0,5 (1), Bromman 0 (1). — Tretja skupina: Simon 1,5 (1), Hubner 1 (2), Capace in Tan 1 (1), Brent 0,5 (25, Eggman 0 (1). — Četrta skupina: Farago 2,5, Macles in Bleiman 2, Pedersen 1,5, Belistri in Boose 0. — Peta skupina: Hartoch 3, Jamieson 2, Zweig 1,5 (1), Weissbacher 0,5, Gonzales 0 (2), Aziz 0 (1).

Prvenstvo Jugoslavije v tenisu

ZAGREB, 18. avg. Po tretjem kolu teniškega prvenstva Jugoslavije je že videti favorite za osvoitev naslovov. V moški konkurenci bosta vprašanje najboljšega reševala Nikola Pilić in Boro Jovanović. Pri ženskah po vsej verjetnosti ne bo presenečenj, kolikor se ne bi pripetilo, da bi kakšna izmed mladih igralk odvzela naslov veteranki Genčićevi.

Rezultati — moški pari: Presečki-Nadali : Grmovšek-Vodeb 6:2, 7:5, Pilić-Jovanović : Pašić-Mulalić brez borbe, Spear-Balog : Breskvar-Skulj brez borbe.

Ženske: Urek : Jasnić 6:2, 5:7, 6:3, Kokeza : Barbulović 6:2, 6:2, Gunčar : Pipan 4:6, 6:3, 6:3. Četrtfinale: Skulj : Požega 6:3, 6:3, Genčić : Petrović 6:2, 9:7. V preostalih srečanjih bodo igrale Kokeza-Urek in Gunčar-Stojanović.

Sodnik glavni krivec

SARAJEVO, 18. avg. — Okrajni sodnik za prekrške v Sarajevu je izrekel prve kazni osebam, ki so sodelovale pri neredu po nogometni tekmi Sarajevo — Partizan, ki je bila preteklo nedeljo. — Osem oseb je kaznovanih z zaporom od 10 do 30 dni.

V uradnem poročilu o incidentih je rečeno, da je glavni krivec zanje sodnik Branko Cahun zaradi neobjektivnih odločitev.

Marko Račič: »Upam na 4. mesto«

Medtem ko se naši najboljši atleti pripravljajo za nastop v polfinalu atletskega evropskega pokala, ki bo v soboto in nedeljo v Zagrebu, bo naša ženska atletska reprezentanca jutri odpotovala na tekmovanje v ženski konkurenci za evropski pokal v Constanzo (Romunija).

Zvezni kapetan ženske reprezentance Marko Račič se je odločil, da bo nastopila Jugoslavija na tem tekmovanju okrnjena. Isti dan je namreč v Poznanju dvoboj mladink Jugoslavije, Romunije in Poljske, tako da v Constanzi ne bodo mogle sodelovati mladinke. Kljub temu pa se bodo naše atletinje potegovale v polfinalu evropskega pokala za četrto mesto. Prvo je itak že naprej rezervirano za sovjetske predstavnice, drugo za atletinje iz ZRN in tretje za Romunke. Precej huda pa bo borba za četrto mesto, za katerega se bodo potegovale tekmovalke Jugoslavije, Avstrije in Norveške. V Poznanju po mnenju zveznega ženskega kapetana nimamo nikakih možnosti za zmago nad Poljakinjami, pač pa precej upanja na uspeh z Romunkami. -sid

Ljubljana, Triglav, Slavija . . .«

LJUBLJANA, 18. avg. Na Koleziji se je končalo prvenstvo Slovenije v plavanju za člane in mladince. Zmagala je mladinska ekipa Ljubljane (člani so tekmovali le posamezno) z 18.689 točkami. Za njo so se zvrstili: Triglav (Kranj) 17.991, Slavija (Vevče) 12.630, Koper 12.428, Radovljica 10.016, Neptun (Celje) 5.968, Ilirija 3.902, Fužinar (Ravne) 2.818.

Rezultati zadnjega dne:

Clanice: 100 m hrbtno: Holec (L) 1:26,2, Siler (T) 1:27,3, Fischer (I) 1:27,5; mladinke: 100 m hrbtno: Holec, 2. Siler, 3. Brozović (K) 1:30,6, 4x100 m crawl — mladinke: Ljubljana 5:25,5, Triglav 5:26,3, Koper 5:28,3.

Člani: 200 m metuljček: Vošnjak (L) 2:38,7, Breskvar (L) 2:46,3, Peternel (T) 2:58,7; mladinci: Mohorič (T) 3:09,7, Mikuž (L) 3:10,4, Štromajer (T) 3:10,5; 4x200 m — člani: Ljubljana 10:00,1, Triglav 10:14,3, Slavija 10:41,2.

Argentina : Bolivija 4:1

BUENOS AIRES, 18. avg. Kvalifikacijska tekma za svetovno nogometno prvenstvo med Argentino in Bolivijo se je končala pred 70.000 gledalci z zmago argentinskih nogometašev 4:1 (3:0).

V tej skupini bosta še tekmi Bolivija : Paragvaj in Bolivija : Argentina. — Največ možnosti za plasma v finale svetovnega prvenstva ima Argentina, za njo pa Paragvaj.

Turnir mladinskih reprezentanc

SOFIJA, 18. avg. Zadnji teden tega meseca bo v Bolgariji nogometni turnir, na katerem bodo razen domače reprezentance igrale še ekipe Jugoslavije, Turčije, CSSR in Grčije.

Chuvalo proti Clayu

REGINA, 18. avg. Znani kanadski boksar jugoslovanskega porekla Gerge Chuvalo je premagal v Regini Američana Caughta Veazeya s k. o. v drugi rundi. Chuvalo si je s tem pridobil pravico do dvoboja s svetovnim prvakom Cassiusom Clayem. Slednji je izjavil, da upa, da bo prišlo do srečanja v najmanj devetdesetih dneh.

Zmaga jeseniških hokejistov

JESENICE, 18. avg. — V znanem zimskošportnem centru Oberstdorf v Zahodni Nemčiji, je bil od 13. do 16. avgusta mednarodni poletni turnir v hokeju na ledu. Na tem turnirju so se zbrala štiri moštva iz Švice, Nemčije in Jugoslavije. Jugoslavijo so zastopale Jesenice, ki so si z dvema zmagama že drugič priborile prvo mesto. K.

V Krškem najboljše Trbovlje

KRŠKO, 18. avg. — Na četveroboju severne skupine v Krškem so se klubi zvrstili takole: 1. Trbovlje I., 18.564, 2. Celulozar (Krško) 16.129, 3. Odred (Kikinda) 15.949, 4. Proleter (Zrenjanin) 14.891 tč.

Telegrami

BUTEFLIKA V ETIOPIJI — KARTUM. Alžirski zunanji minister Abdel Aziz Buteflika, ki je bil na obisku v Sudanu, je odpotoval iz Kartuma v Adis Abebo.

KOLERA V PAKISTANU — KARAČI. V pakistanskih pokrajinah Lahore in Pešavar je te dni zbolelo več ljudi za kolero. Oblasti so odredile cepitev prebivalstva in prepovedale prodajo sadja in sočivja.

VOJAŠKA DELEGACIJA ZAR V SZ — KAIRO. Delegacija egiptovskih oboroženih sil je odpotovala na uradni obisk v Sovjetsko zvezo.

SPORAZUM — WASHINGTON. Ameriški minister za delo Willard Witz je povedal, da so dosegli sporazum o vseh spornih vprašanjih, zaradi katerih je izbruhnila stavka pomorščakov v ZDA. Zaradi te stavke, ki se je začela pred dvema mesecema, je v atlantskih in drugih pristaniških obtičalo okrog sto trgovskih in več velikih potniških ladij.

TRANSATLANTSKI PROMET — LONDON. V prvi polovici tega leta je 18 letalskih družb, ki vzdržujejo promet čez Atlantik, prepeljalo skoraj 1,5 milijona potnikov, kar je za 20 % več kot v prvi polovici lanskega leta ali petkrat več kot pred desetimi leti.

ŽRTVE LETALSKE NESREČE — CHICAGO. Doslej so našli trupla šestih potnikov, ubitih pri katastrofi letala »Boeing 727«, ki je pred tremi dnevi strmoglavilo v Michigansko jezero. Reševalci iščejo še preostale žrtve. Sodijo, da je vseh 30 potnikov in članov posadke mrtvih.

SOVJETSKA LETALA V MEDNARODNEM PROMETU — MOSKVA. List »Sovjetskaja Rossija« piše, da več kot 1500 sovjetskih letal in helikopterjev uporabljajo zdaj v skoraj 40 evropskih, azijskih, afriških in latinskoameriških državah za civilni letalski promet

AMERIŠKA LETALA NAD INDONEZIJO — DŽAKARTA. Indonezijska letalska družba »Garuda« je kupila v ZDA štiri potniška letala na reaktivni pogon »DC 8« in rezervne dele v vrednosti okrog 25 milijonov dolarjev.

PREISKAVA O VZROKU POŽARA — ALŽIR. Preiskovalci še vedno raziskujejo vzrok požara, ki je predvčerajšnjim poškodoval del palače, v kateri bi morala biti bližnja afriško-azijska konferenca. Požar je divjal štiri ure. Uničen je bil rezervar za vodo poleg palače.

NIČ VEČ »87. POLICIJSKE POSTAJE« — LONDON. Uradni vladni organ, ki nadzoruje televizijski program, je zahteval od 14 britanskih komercialnih televizijskih družb, naj črtajo s programa ameriške kriminalne in kavbojske serijske filme. Med serijami, za katere zahtevajo prepoved, je tudi »87. policijska postaja«.

ANTIKOLONIALNI ODBOR — NEW YORK. V OZN je začel zasedati antikolonialni odbor, ki bo za generalno skupščino pripravil poročilo o svojem delu.

PODPREDSEDNIK ZAR V NDR — BERLIN. Na povabilo predsednika Walterja Ulbrichta je prišel na obisk v vzhodni Berlin podpredsednik ZAR Hasan Ibrahim s skupino egiptovskih funkcionarjev.

Pa še to:

REŠITEV ZA PETINSEDEMDESET DOLARJEV — Oglas neke newyorške trgovske hiše: »Če ne veste, kaj bi poklonili svojemu možu za rojstni dan, pridite k nam. Vizirje za bombnike iz druge svetovne vojne prodajamo po petinsedemdeset dolarjev.«

Vreme 18. AVGUSTA 1965

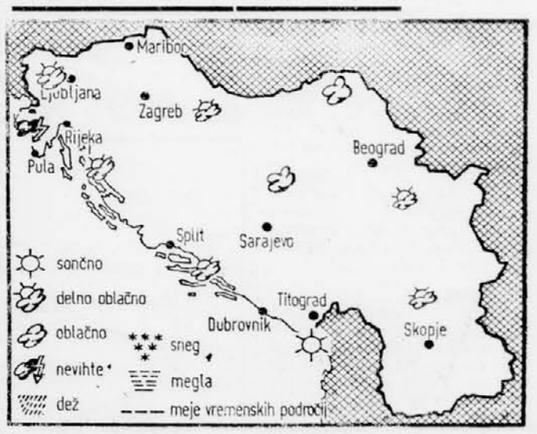

Temperature

	ob 07	13
Ljubljana	14	23
Planica	10	19
Brnik	14	21
Maribor	15	22
Slov. Gradec	14	22
Novo mesto	12	22
Koper	20	25
Kredarica	4	6
Reka	20	22
Pulj	19	25
Split	22	25
Dubrovnik	21	25
Zagreb	14	22
Beograd	18	27
Sarajevo	16	23
Titograd	23	29
Skopje	18	28
Celovec	14	21
Gradec	13	—
Dunaj	14	22
Milano	17	25
Genova	—	26
München	11	23
Zürich	12	22
Benetke	19	—

Prognoza

VREMENSKA SLIKA:

Oslabljena hladna fronta je dosegla naše kraje in ne bo povzročila večjega poslabšanja vremena. Preko zahodne Evrope se proti Alpam le počasi gradi greben visokega zračnega pritiska.

NAPOVED:

SLOVENIJA:

Ponoči še pretežno oblačno, jutri izboljšanje do precej sončnega vremena. Najnižje nočne temperature okoli 12, v Primorju 16, najvišje dnevne od 20 do 25 stopinj Celzija.

JUGOSLAVIJA:

Deloma sončno s spremenljivo oblačnostjo.

Pismo iz Zagreba

Trgovec ni zlorabil zaupanja

Tržnim inšpekcijam so marsikje pomagali tudi sami potrošniki

ZAGREB, 16. avgusta. V zadnjih treh tednih so bili najbrž redki Zagrebčani tako zaposleni kakor tržni inšpektor. V teh vročih avgustovskih dneh je neutrudljivo hodil od prodajalne do prodajalne, od skladišča do pulta in nasprotno z namenom, da preveri, s kolikšno resnostjo in zavestjo se je trgovec lotil dela v zvezi z uveljavljanjem novih cen v okviru izpolnjevanja gospodarske reforme.

Sodeč po zadnjem poročilu mestne tržne inšpekcije trgovec v celoti ni razočaral zaupanja potrošnikov, ker se ni v večji meri igral s cenami v škodo svojega sodržavljana.

To pa ne pomeni, da ni bilo odklonov od te ocene. V sto primerih je bil inšpektor primoran posredovati, toda samo toliko, da je trgovca opozoril, da se je odmaknil od pravega računa in da mora to napako takoj popraviti. V mnogo manjšem številu primerov je inšpektor naletel na trgovca, ki je zavestno zlorabil zaupanje potrošnikov. Takšnega trgovca, po informacijah iz sodnih pisarn, pa je takšnih 11, je inšpektor po najkrajšem postopku prijavil pristojnemu sodišču. Ti trgovci pridejo v kratkem pred sodišče, o čemer je bila javnost obveščena včeraj. Med temi 11 prodajalci je po ugotovitvah tržnega inšpektorja največjo sleparijo zakrivil prodajalec, ki je dokaj spretno opravil špekulacijo s cigaretami in v nekaj dneh »zaslužil« 340.000 dinarjev.

Zanimiv je tudi poskus sleparije, ki jo je zakrivil poslovodja neke prodajalne v trgovskem središču mesta Ilici. Pred uveljavljenjem novih cen, nekaj dni pred inventuro, je skril v skladišču več kilogramov kave, dva sodčka jedilnega olja in večje število škatlic cigaret. Njegov kolega iz Hercegovske ulice je začel svoje stanovanje spreminjati v skladišče, preden se je lotil inventure. Kaj sta nameravala oba doseči s takšnim ravnanjem, je bilo inšpektorju več ko jasno.

Tržni inšpektor je prijavil sodišču tudi dva prodajalca, ki sta hotela ribariti v kalnem, tem da sta prodajala moko po novih cenah, preden so bile uveljavljene. Tako sta dosegla nagel zaslužek, za katerega bosta morala pred sodiščem odgovarjati.

Treba je povedati, da so tržnemu inšpektorju pri opravljanju njegovega obsežnega dela pomagali tudi sami potrošniki. Po telefonu ali neposredno so se obračali nanj v mnogih primerih, na katere so zadeli v trgovinah in ki so se jim zdeli sumljivi.

Zadnje dva dni je bila dejavnost te službe po izjavi mestnega tržnega nadzorstva usmerjena v kontroliranje cen v tistih podjetjih, ki prosto določajo cene svojih proizvodov. Kaže, da bodo imeli inšpektorji v tem primeru mnogo dela. Že doslej so namreč ugotovili več primerov, ko sta proizvajalec, posebej pa gostinec zvišala cene svojih proizvodov nad realno predvidenimi. Nekatera podjetja, denimo tovarna Josip Kraš, pa so znižala cene takoj, ko so bila opozorjena, da so jih določila previsoko. Več pa je takšnih podjetij, ki se še sedaj vztrajno igrajo s cenami v škodo potrošnikov v prepričanju, da javnost takšne njihove igre ne bo opazila. Tako na primer prodaja gostinec, ki vodi restavracijo na avtobusni postaji, dunajski zrezek po 890 din, oziroma po ceni, ki je za 10 dinarjev višja od cene, po kateri gost enak zrezek plača v Mestni kleti, v znani zagrebški restavraciji.

V. TIČINA

Povečana jugoslovanska proizvodnja zlata

Jugoslovanska proizvodnja zlata je v okviru svetovne proizvodnje sicer skromna, vendar sodi Jugoslavija v Evropi med tri največje proizvajalce zlata. Največji del zlata pridobivamo kot postranski proizvod pri elektrolizi bakra v Boru, manjši del pa iz zlatonosnih rud. Vsa leta po osvoboditvi opažamo, da proizvodnja zlata narašča, zlasti hitro pa v zadnjih letih. V prvi dobi smo pridobivali letno okrog 600 kg zlata, leta 1962 pa je ta proizvodnja narasla že na 2.193 kg, predlanskim na 2.602 kg in lani na 3.321 kg. Lani pridobljeno zlato predstavlja po novi pariteti vrednost 4,67 milijarde din (1 kg zlata 1,406.595 din). Lani smo dosegli tudi doslej največjo proizvodnjo srebra. Srebro pridobivamo kot postranski proizvod predvsem v rudniku svinčeno cinkove rude v Trepči. Tako smo lani pridobili 126.000 kg srebra (prejšnje leto 118.000). Pretežni del tega pridobljenega srebra namreč 75.100 kg smo izvozili, zanj pa smo ob rastočih cenah dobili blizu 3,1 milijona dolarjev ali po novi pariteti 3,87 milijarde din.

Včeraj v koprski luki

V luki so domača ladja »Travnik«, nemška ladja »Luise Horn« ter panamski ladji »Feraxa« in »Adamas«. Pričakujejo domači ladji »Cavtat« in »Bozava« ter grško ladjo »Taurosa«.

BLED NA VIŠKU POLETNE SEZONE — Te dni je v največjem turističnem središču Gorenjske okrog 4000 turistov. Seveda so inozemski gostje v odločni večini. Foto: N. Isajevič

Po slovenski planinski transverzali

Nedelja na Čavnu

Reči moram, da je primorski del transverzale slabo označen; manjka predvsem smerokazov in napisnih tabel. Kdor je že prehodil Trnovski gozd, mu seveda pot na Čaven ne bo delala težav. Popoldne sem se znašel pred Bačerjevim planinskim domom. Okrog koče se je trlo avtomobilov z domačimi in tržaškimi oznakami, pa še motoristi in mopedisti so se poganjali po strmi kamionski cesti navzgor. Največ je bilo seveda izletnikov iz Ajdovščine. Med njimi pa sem videl samo dvoje deklet z nahrbtniki in brez okroglih gum pod seboj; odpravljali sta se peš po »drči« v dolino.

»Dve leti ne pridem peš na Čaven,« se je šalil Ajdovec, ki je že za tri leta preskočil sedemdeseto. Miško je sedel na svojem mopedu, kar je za sedemdesetletnika tudi dostojen podvig.

»Pa ve žena, kje ste?« sta se pošalili dekleti.

»Ne ve. Boljše da ne.«

Mlad študent geologije je razpravljal o možakovi biografiji. »Nekoč je že bil v časopisu, od mladih nog se ukvarja z motorji.«

»Hje, oštja, sem imel tisočkubičnega,« se pohvali možak.

Tako sedimo nekaj časa skupaj za mizo pred kočo. Njeno notranjost so napolnili lovci, ki so malo prej za poskušnjo pokali s svojimi puškami. Za slovo mi študent in dekleti podarijo svoja jabolka in breskve. Dobri so Vipavci, nič nočejo soldov. Dekleti sta odšli po drči, študent mi je pokazal kamen s koralij, počitnice uporablja za študij svojih domačih tal. Sedemdesetletni mopedist se je dal za slovo še fotografirati; potem si je popravil kapo in kot pravi motorist odbrzel med gozdove proti Predmeji.

Pred kočo so se še kar naprej valili avtomobili. Nedelja je. Čaven je torej le postal priljubljena izletniška točka Ajdovcev in Tržačanov. Kako ne bi — Vipavska dolina leži spodaj pod nogami; kar zvrha lahko popaziš, kako je doma pri hiši. Tja čez Kras do morja seže pogled.

* * *

Menda je bila nedelja, ko je vsa Italija pridrčala z avtomobili v Trnovski gozd. Venomer se ogibaš vozilom tudi na stranskih cestah. Jase in lazi so zasedeni; okrog improviziranih miz pod smrekami se je oglašal smeh izletnikov, za katere bi rekel, da znajo jesti in piti. Črni vipavec, pršut in teran — tutto per hospiti stranieri! Na zdravje, papa, dober tek nona! Vama ni treba več gledati na linijo; vrag po njej, naj se mladi mučijo s svojimi predsodki.

* * *

Mladi pa plešejo, da je kaj. V planinskem domu na Predmeji je glasno vreščal gramofon. Komaj se sporazumeš z natakarico, da imajo za večerjo še nekaj »pašte«. Plesalci se vrtijo med mizami, za njimi pa sedijo možaki pri svojem »deci«. Lepa navada in prebrisana kamuflaža; doma lahko rečeš, da si ga spil samo deci. Zmerom samo po deci — vendar ne štejmo kozarcev. Tako nagneš kozarec, udariš po mizi in treniraš natakarico v teku na kratke proge. Nič ne zavidam natakarjem po vipavskih oštarijah. Na Štajerskem se jim bolje godi, prinesejo štefan vina in za kakšno uro je mir.

»Gremo plasat?«

Nič ne bomo »plasali«; smo se že »naplasali« od Porezna do Lokev in ves dan skozi Trnovski gozd. Prav po planinsko, peš, kot se spodobi. Okrog štiristo kilometrov hoje je že v nogah. Ubogi transverzalci, ki preplezajo še vse triglavsko pogorje. Svojčas sem ga prehodil s Prešernovo brigado in bataljonom UDV — naj bo to v tolažbo, če jo primahaš s Kamniškega sedla kar na Črno prst.

* * *

Zunaj jara luna čez Vipavsko. Prav takšno je menda gledal Lukec s svojim škorcem. Pa vsi tisti Lukci, ki so se porazgubili po obrežjih Parane, v pragozdovih Misionesa in Eldorada. Trpka povest. Tam nekje pod Krasom je nekoč gorel Rihenberk. Mine so treskale po strehah kamnitih hiš, ki se stiskajo v Vipavi; fašisti iz Dornberka so jih vsak dan pošiljali naokrog po svobodnem partizanskem ozemlju. Pa borbe okrog Sempasa, požgani kamioni in tankete, pa ob večerih mitingi in recitacije in branje iz slovenskih partizanskih knjig in brošur. Po petindvajsetih letih — smo takrat govorili. In ples — tako kot nocoj. Samo drugi obrazi, drugačna mladost, opasana z bombami in brzostrelkami.

Samo mesec na jasnem večernem nebu je isti, stari potepuh. Leze semkaj na Čaven in kmalu se zasvetlika med krošnjami dreves, ko da prižiga stražni kres. Po serpentinah krmarijo v dolino motorizirani izletniki. Nedelja je minila. Oštirji preštevajo dinarje in devize. Sem in tja se še porazgubi med gozdovi in kamnitimi goličavami prešeren vrisk. Potem se noč prevesi proti jutru in samo mesec resnobno drči nad dolino, zamišljen in nem se ogleduje na tihi gladini Vipave.

Po vaseh so ugasnile luči. Jutri bo spet delovnik, pred transverzalcem pa zadnji del poti na vroči, kamniti Kras.

DRAGO VRESNIK

Naš dolg do poplavljencev

Vsakdo bo našel doma nekaj, kar jim bo lahko dal

Glavni odbor RK Slovenije je začel zbirati pomoč za ljudi, ki so jih prizadele povodnji. Mobilizirane so vse občinske organizacije RK, ki so že začele akcijo za zbiranje pomoči, tj. od denarnih prispevkov, obleke, obutve ipd., kar ljudje potrebujejo. V občinah Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona so ljudje najbolj prizadeti. Dokajšnja škoda pa je tudi v občinah Lenart in Ptuj. Samo v teh občinah so skupno škodo ocenili na 7 milijard dinarjev.

Če imamo pred očmi prizadete ljudi, bo gotovo vsakdo izmed nas našel doma nekaj, kar bo lahko pogrešil. Ni prav, da bi se sedaj, pa čeprav nas močno angažira gospodarska reforma, obrnili izključno k sebi, videli le svoje interese, pozabijali pa, da življenje teče naprej, in če bi spregledali položaj, v katerem so se znašli naši sorojaki na poplavljenih območjih.

Organizacije RK so marsikje iznajdljivo organizirale zbiranje raznih predmetov in kjer so pravilno predočevale ljudem, so naletele na odprto srce in dlan. Akcija je uspela. Podatki kažejo, da so ljudje v revnejših krajih hitro dali, nasprotno pa presenečajo nekatere bogate mestne občine, v kaerih je sicer mnogo zaposlenih, v tej akciji pa so domala odpovedale. Ob tem se vsiljuje misel, da je nekaterim vse preveč mar lastna eksistenca, čeprav na drugi strani ne moremo verjeti, da bi nenadoma zamrla že tolikokrat izpričana medsebojna človeška solidarnost. Za prvi neuspeh je nedvomno marsikje kriva tudi šepava in neprimerna organizacija zbiranja. To bo moči odpraviti, če bo vsak občan poskušal po svojih močeh podpreti prizadevanja RK, ki v imenu prizadetih prebivalcev apelira na razumevanje.

Rdeči križ je ob letošnji povodnji še posebej ugotovil, da se bomo morali v prihodnje drugače pripraviti na morebitne elementarne nesreče. Potrebna bodo ustrezna družbena sredstva, postaviti bomo morali trdno organizacijo, ki bo sposobna izvesti ustrezne priprave. Skratka, tako gmotno kakor glede ljudi se bomo morali pripraviti, da bomo imeli denar, tehnična sredstva — denimo čolne, če pride povodenj, izurjene ljudi za tehnično pomoč, specialno socialno delo in zdravstvene ekipe, razen tega pa bodo morale biti na zalogi tudi rezerve obleke, odej, zdravil in hrane. Letošnje povodnji so nas zatekle preveč nepripravljene.

M. R.

Linearna zvišanja dohodkov

Kako v novogoriški občini izvajajo reformo

NOVA GORICA, 18. avgusta. Na dopoldanskem posvetovanju predstavnikov političnih organizacij, strokovnih služb pri občinski skupščini ter direktorjev nekaterih podjetij v občini so dopoldne ocenili izvajanje gospodarske reforme in se soočili s problemi, ki se porajajo v delovnih kolektivih. V razpravi je sodeloval tudi predsednik republiškega zbora skupščine SRS Tine Remškar.

Osrednji poudarek je bil na dejstvu, da odpravljene anomalije v trgovini omogočajo in zahtevajo večje angažiranje vseh družbenih činiteljev pri spremljanju problemov, ki se pojavljajo v proizvodnih in drugih delovnih organizacijah, zlasti v družbenih službah. Ugotovljeno je bilo, da se je večina kolektivov vključila v izvajanje reformiranih intencij, da pa marsikje niso vsega razumeli, iz česar izvirajo tudi nekateri negativni pojavi. Tako so ocenili za negativno linearno povečanje osebnih dohodkov v nekaterih zdravstvenih ustanovah, v novogoriškem cestnem podjetju ter šempetrski Iskri. V vseh primerih je šlo za linearno določitev določenega zneska na račun povečanja življenjskih stroškov. Take rešitve utegnejo negativno vplivati na povečanje prizadevanj za delitev po delu. Sicer pa so poudarili, da so si posamezna podjetja zadnja leta izdelala dokaj dobre pravilnike o notranji delitvi, ki jih sedaj ne bi smeli opuščati, pač pa jih izpopolnjevati skladno z razvojem odnosov v kolektivih. Sedanje povprečje 55 tisoč dinarjev mesečnega dohodka na zaposlenega v proizvodnih organizacijah je dobra startna osnova za nadaljnje izboljšanje standarda, skladno z rastjo produktivnosti dela.

V posameznih organizacijah je že čutiti odločne premike k intenziviranju proizvodnje in iskanju notranjih rezerv. Tako so za zelo pozitivno ocenili prizadevanje novogoriške KZ za zmanjšanje administrativnega kadra v upravi. Samo v računovodstvu so v zadnjem času znižali število zaposlenih od 47 na 25. Podobna prizadevanja so tudi v novogoriški tovarni pohištva, kjer bodo v kratkem ukinili nad 20 delovnih mest za režijske delavce. V posameznih podjetjih uvajajo v zadnjem času tudi nove izmene. Tako sta v teh dneh stekli tretja izmena pri strojnih delih na gradbiščih novogoriškega gradbenega podjetja ter v mirenskem Jadranu.

Precejšen del razprave je bil posvečen razmeram v družbenih službah. Močno zmanjšanje proračuna občine bo zahtevalo določene omejitve v potrošnji teh služb, vendar so se na posvetovanju zavzeli za to, da ne bi ukinili posameznih ustanov, ki so si z delom v zadnjem letu pridobile dokajšen ugled, pač pa bo treba skrajno racionalno organizirati njihovo poslovanje.

L. K.

Šmarski gasilci so praznovali

Minulo soboto in nedeljo so šmarski gasilci slavili pomemben praznik. Pred osemdesetimi leti je šolski upravitelj Jurij Adlešič ustanovil gasilsko društvo, ki je med najstarejšimi v Zasavju. V soboto je bila v kinodvorani slavnostna seja društva, na kateri so podelili odlikovanja najzasluženejšim članom. Sledil je kulturni program, ki so ga izvajali učenci osemletke in godba na pihala iz Litije. V nedeljo je bil najprej slovesen prevzem novega orodnega voza, nakar je sledil mimohod gasilskih enot. V njem so poleg domačinov sodelovala še okoliška, ljubljanska in zasavska gasilska društva. Slavje je bilo zaključeno z gasilsko vajo.

-S

KOPALIŠČE V ŠMARJEŠKIH TOPLICAH — V vodi (32 stopinj C) je ob nedeljah tudi do tisoč gostov. Voda se menja, ob torkih in petkih pa bazen še posebej temeljito očistijo in razkužijo. Foto: E. Šelhaus

Kruha in iger

Rek, ki je zapisan v naslovu, so si baje izmislili stari Rimljani, ravnajo pa se po njem poznejši rodovi vse do današnjih dni. Da je tako, dokazuje zgled poslovalnice 19 Trgovskega podjetja Savica iz Bohinjske Bistrice, ki stoji blizu hotela Zlatorog v Ukancu.

V duhu načel iz gospodarske reforme, v duhu boja za turistični priliv, a zal ne v duhu, marveč zares, se zadnje dni dogaja, da v tej poslovalnici kruha sploh ni dobiti ali pa ga je premalo. Od tega kruha bolj ali manj zavisi dobro počutje precej tujih turistov iz ukanškega campinga, da o nedeviznih dopustnikih v weekend hišicah sploh ne govorimo. Hoteli ob Bohinjskem jezeru so v tej visoki sezoni vsi polni in je camping ta hip za deviznega turista edini kraj pod bohinjskim soncem, ki ga je zmožen spreleti (toda brez kruha).

Po pravilu, da je dobro vse, kar se dobro konča, torej poslovalnica 19 Savice ne nudi kruha, pač pa obilje svojevrstnih iger. Poslovodkinja te prodajalne pravi, da ima Trgovsko podjetje Savica s Kmetijsko zadrugo v Srednji vasi sklenjeno pogodbo, po kateri mora KZ dobavljati trgovskemu podjetju za sezonski čas dovolj svežega kruha. In tu se prično igre.

KZ Srednja vas ima dva peka. Delala sta družno v potu svojega obraza, le da je to sodelovanje pred kratkim pretrgala predvojaška vzgoja. Eden od njiju je moral na tečaj, drugi pa je ostal. Nastopijo: težave. Kampisti in drugi dopustniki hodijo v poslovalnico 19 po kruh tudi trikrat na dan (na primer 14. avgusta), a jasno, zaman. Osebje poslovalnice hodi po večkrat na dan temperamentno telefonirat v Bistrico in Srednjo vas, a jasno, zaman. Nekajkrat so kruh menda dobavili tudi z Bleda, a jasno, zanesljive zveze se jim tu doslej ni posrečilo upostaviti. Kruha tako ni, iger pa je bilo, in sicer z živci (deviznimi, da o nedeviznih niti ne govorimo).

Da ne bi postavljali na laž Prešernovega stiha »Bohinjsko jezero leži spokojno ...« predlagam, naj bo kriva samo in samo — predvojaška vzgoja.

DUŠAN DOLINAR

Šola za voznike motornih vozil Ljubljana-Ježica

razpisuje

JAVNO LICITACIJO za prodajo

OSEBNEGA AVTOMOBILA

mercedes 170 — diesel in

24-SEDEŽNEGA AVTOBUSA

znamke dodge

Vozili nista vozni.

Licitacija bo v šoli dne 20. avgusta 1965 ob 10. uri za družben sektor, ob 11. uri za zasebni sektor.

7205

Politično delo in pragmatizem

V zadnji številki revije »Teorija in praksa« (številka 7—8) je Stane Kranjc, višji predavatelj Visoke šole za politične vede v Ljubljani, objavil uvodni članek »Politično delo in pragmatizem«. Članek zaradi aktualnosti v celoti objavljamo tudi v »Delu«.

V razmerah socialistične demokracije politika ni oziroma ne sme biti sila nad družbo, ne sme biti oblika človeške odtujitve, monopol skupine ljudi, ki v imenu takšnih ali drugačnih interesov upravlja z drugimi ljudmi. Vse bolj mora postajati del vsakodnevnega življenja in delovanja svobodnih ljudi. Preraščanje ločenosti družbene in politične sfere, družbenih in političnih odnosov uresničujemo v naši družbi skozi prakso družbenega samoupravljanja. Dosežene uspehe in stanje ne idealiziramo. Težavam in objektivnim mejam, ki jih postavlja relativna ekonomska nerazvitost in nizka produktivnost dela, se pridružujejo še mnoge subjektivne slabosti in deformacije. Normativno-institucionalno je naš delovni človek že postal nosilec sleherne družbene akcije. Ali pa je tako vedno tudi že v družbeni praksi? Odgovor verjetno ni težak. Marsikje in marsikdaj še ne. Mnogo je še birokratskih spon, nezaupanja, omejevanja samoupravnih pravic, prazne politične deklarativnosti in raznovrstnega političnega pragmatizma in subjektivizma. O teh in podobnih težavah in subjektivnih slabostih pri razvijanju in utrjevanju samoupravljanja so zelo odprto spregovorili tudi kongresi Zveze komunistov.

V samoupravni družbi postaja politično delo vse bolj sinonim za družbeno delo. Vendar bi storili slabo uslugo tem procesom samim, če bi bili z doseženim stanjem zadovoljni. Družbena praksa je lahko resnično revolucionarna in socialistična le, kolikor je kritična. Ostrina kritike pa mora biti obrnjena predvsem k naši lastni aktivnosti z željo, da pogumno in odločno odpravljamo slabosti in deformacije.

Tudi politično delo mora pogumno premagovati in odpravljati takšne svoje prvine in delovne metode, ki pomenijo objektivno oviro in zavoro tem procesom. Mednje nedvomno sodijo tudi različne inačice političnega pragmatizma in subjektivizma, če ga opredelimo, bodisi kot svojevrsten politično prakso ali pa kot način mišljenja in ravnanja. Ne gre le za to, da spoznamo in opredelimo te in podobne pojave, ki so v globokem nasprotju z resnično demokratičnimi smotri — ta naloga niti ni najzahtevnejša — ampak da v družbeni praksi takšen način dela odpravljamo, bičamo in da gradimo ter razvijamo takšne delovne odnose, vsebino in metode, katerim bo sleherni moralni pragmatizem in subjektivizem močno tuj, da onemogočimo, da bi se določeni posebni ali posamični interes trajneje proglasil za obči interes.

Pragmatizem kot politična, idejna, ekonomska ali drugačna praksa ali kot filozofska smer, način mišljenja, kot svojevrsten duh, klije predvsem iz protislovij našega časa, ekonomske nerazvitosti, birokratizma, iz določene navidezne »avtonomnosti« posameznih sfer ali segmentov družbe itd. Tudi vpliva določene kulturne, politične in druge dediščine preteklosti ne gre podcenjevati. Birokratizem kot element družbeno-ekonomskih odnosov, kot specifičen odnos med družbenim in individualnim interesom ne le omogoča razraščanje in utemeljevanje pragmatizma, ampak ga tudi neposredno reproducira. Birokratizem kot negacija samoupravljanja in procesa osvobajanja človeka in njegovega dela ustvarja tisto in takšno družbeno klimo, takšne družbene odnose in oblikuje takšno moralno zavest, ki omogoča in dovoljuje različne oblike pragmatistične prakse.

Pragmatizmu je kriterij za takšno ali drugačno ravnanje, delovanje, stališče in akcijo predvsem neposredna korist. Fetišiziranje dane empirične prakse in neposrednega izkustva pomeni privoliti v to prakso, v doseženi razvoj, rezultate, a to je le drug izraz za družbeno stagnacijo. Takšno samozadovoljstvo pa ne kaže le na idejnopolitično pritlikavost njegovih zagovornikov, temveč je v nasprotju s sleherno resnično humanistično vizijo prihodnosti. Res ni vedno lahko v labirintu dolgoročnih in kratkoročnih nalog, protislovij in težav, ob včasih neposredno teže spoznavni ločnici med resnično naprednim, resnično demokratičnim in humanim ter nazadnjaškim poiskati najboljšo rešitev, najti trajnejšo skladnost med posameznimi in občimi interesi. To pa je še posebej težko ali pa postane celo nemogoče, če je oprto le na empirično izkustvo in instrumentalističen pristop. Kvantitativno kopičenje političnih nalog in pa dnevni prakticizem pri njihovem razreševanju sta najslabši izbiri.

Demokratizacija političnega življenja bo toliko hitrejša in uspešnejša, kolikor večje bodo možnost, sposobnost in zavestno hotenje osnovnega nosilca politične akcije, človeka samega, da čimbolj sodeluje v političnem življenju. Sodelovati pa mora v vseh fazah, od sprejemanja odločitev pa do njihovega zavestnega izpolnjevanja. Ni dovolj, da je človek le potencialni politični subjekt, marveč mora postati realni politični subjekt. Sodobno politično delo zahteva in vključuje dobro poznavanje družbenih pojavov. Trajnim in le trenutnim potrebam prilagojeno proučevanje družbenih pojavov, odkrivanje protislovij, deformacij, stranpoti, povezovanje prakse in teorije, je pomemben element pri premagovanju pragmatističnih določitev in delovnih metod. Za sodobno družbeno življenje je med drugim značilno tudi to, da je zdaj veliko pomembnejša vloga zavestnega usmerjanja družbenih odnosov in procesov. To ni posebnost le naše družbe, ampak je v tej ali drugačni obliki značilno za vse sodobne družbe. Da sta dnevni prakticizem in empirizem brez globljih in celotnejših spoznanj o potrebi po takšni ali drugačni družbeni akciji lahko v nasprotju s cilji akcije same, ne gre izgubljati besed. Trajnejši usedlini političnega dela lahko postaneta predvsem tam in takrat, če vidimo le delovne metode, če se ukvarjamo le z njimi. Tako pogosto organiziramo in reorganiziramo, integriramo in dezintegriramo, rišemo nove sheme, se prepiramo, kaj sme in kaj ne sme ta ali drugi organ, pri tem pa kaj radi pozabimo na bistveno.

Politično delo, ki je le na nivoju dnevnega empirizma, ne more dati trajnejših rezultatov. Njihovi zagovorniki običajno poudarjajo predvsem svoja izkustva in favorizirajo preteklo prakso, hitro se navdušujejo nad »empiričnimi proučevanji« najslabše vrste, pogosto operirajo z javnim mnenjem, še pogosteje pa z mnenji »vodilnejšega« foruma ali »odgovornih« tovarišev.

(Se nadaljuje)

Doslej dobro gospodarili

V novogoriški občini je zdaj nekaj več kot 13.000 delavcev

Kljub težavam je industrija v novogoriški občini dosegla uspehe v skladu s predvidevanji. Fizični obseg proizvodnje so v prvem polletju povečali za 26% in s tem celo presegli pričakovanja. Sicer so gospodarske organizacije v povprečju izpolnile 49% letnega plana, kar pa je dokaj ugoden pokazovalec ob upoštevanju, da je ponavadi večja proizvodnja v drugem polletju.

Celotno gospodarstvo zaposluje nekaj nad 13.000 delavcev. Letos se opaža zastoj pri zaposlovanju v prvih mesecih, v zadnjih dveh mesecih pa celo rahel padec zaposlenih. Prav tako beležijo večjo umirjenost v naraščanju osebnih dohodkov kot lani, saj se v zadnjih dveh mesecih dohodki skoraj niso povečevali. Osebni dohodki večine zaposlenih znašajo povprečno 40 do 60 tisoč, še vedno pa je 2.3% takih, katerih osebni dohodki ne dosegajo 30.000 din.

Kot je razveseljiv napredek v industriji, toliko manj je spodbuden v kmetijstvu zaradi hude toče in poplav. Tako je v Brdih in Spodnji Vipavski dolini za blizu 1.5 milijarde dinarjev škode. Samo v Brdih znaša škoda več ko 700 milijonov dinarjev ali 36% celotne vrednosti proizvodnje.

-JP

Razpisna komisija delavskega sveta

TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

razpisuje

po zakonu statuta podjetja mesto

TEHNIČNEGA DIREKTORJA

V skladu s statutom in sklepom delavskega sveta podjetja mora kandidat za prijavo na razpisano delovno mesto izpolnjevati naslednje pogoje:

— da kandidat ni bil obsojen za kaznivo dejanje zoper ljudstvo in državo, zoper narodno gospodarstvo, zoper uradno dolžnost, zoper družbeno in zasebno premoženje ali zaradi kršitve pravic samoupravljanja;

— da ima določene izkušnje in organizatorske sposobnosti, ki ustrezajo tako odgovorni funkciji;

— da ima visoko izobrazbo strojne stroke z večletno prakso v gospodarstvu, od tega vsaj 5 let na vodilnem mestu;

— da aktivno obvlada vsaj en svetovni jezik.

Prijavi mora kandidat priložiti glede na razpisane pogoje dokazila o strokovnosti in nekaznovanju ter kratek življenjepis.

Razpisna komisija bo v 8 dneh po sprejemu sklepa o izbiri kandidata obvestila vse prijavljene kandidate o izidu natečaja. Kandidati pa imajo pravico ugovora v smislu predpisov Zakona o delovnih razmerjih.

Prijave za razpisano delovno mesto morajo kandidati poslati do 30. 8. 1965 v zaprti ovojnici na naslov:

TITOVI ZAVODI LITOSTROJ —

kadrovski sektor z oznako »za razpisno komisijo«.

7207

Pismo iz Zagreba

Trgovec ni zlorabil zaupanja

Tržnim inšpekcijam so marsikje pomagali tudi sami potrošniki

ZAGREB, 18. avgusta. V zadnjih treh tednih so bili najbrž redki Zagrebčani tako zaposleni kakor tržni inšpektor. V teh vročih avgustovskih dneh je neutrudljivo hodil od prodajalne do prodajalne, od skladišča do pulta in nasprotno z namenom, da preveri, s kolikšno resnostjo in zavestjo se je trgovec lotil dela v zvezi z uveljavljanjem novih cen v okviru izpolnjevanja gospodarske reforme.

Sodeč po zadnjem poročilu mestne tržne inšpekcije trgovec v celoti ni razočaral zaupanja potrošnikov, ker se ni v večji meri igral s cenami v škodo svojega sodržavljana.

To pa ne pomeni, da ni bilo odklonov od te ocene. V sto primerih je bil inšpektor primoran posredovati, toda samo toliko, da je trgovca opozoril, da se je odmaknil od pravega računa in da mora to napako takoj popraviti. V mnogo manjšem številu primerov je inšpektor naletel na trgovca, ki je zavestno zlorabil zaupanje potrošnikov. Takšnega trgovca, po informacijah iz sodnih pisarn, pa je takšnih 11, je inšpektor po dolgotrajnem postopku prijavil pristojnemu sodišču. Ti trgovci pridejo v kratkem pred sodišče, o čemer je bila javnost obveščena včeraj. Med temi 11 prodajalci je po ugotovitvah tržnega inšpektorja največjo sleparijo zakrivil prodajalec, ki je dokaj spretno opravil špekulacijo s cigaretami in v nekaj dneh »zaslužil« 340.000 dinarjev.

Zanimiv je tudi poskus sleparije, ki jo je zakrivil poslovodja neke prodajalne v trgovskem središču mesta Ilici. Pred uveljavljenjem novih cen, nekaj dni pred inventuro, je skril v skladišču več kilogramov kave, dva sodčka jedilnega olja in večje število škatlic cigaret. Njegov kolega iz Hercegovske ulice je začel svoje stanovanje spreminjati v skladišče, preden se je lotil inventure. Kaj sta nameravala oba doseči s takšnim ravnanjem, je bilo inšpektorju več ko jasno.

Tržni inšpektor je prijavil sodišču tudi dva prodajalca, ki sta hotela ribariti v kalnem, tem da sta prodajala moko po novih cenah, preden so bile uveljavljene. Tako sta dosegla nagel zaslužek, za katerega bosta morala pred sodiščem odgovarjati.

Treba je povedati, da so tržnemu inšpektorju pri opravljanju njegovega obsežnega dela pomagali tudi sami potrošniki. Po telefonu ali neposredno so se obračali nanj v mnogih primerih, na katere so zadeli v trgovinah in ki so se jim zdeli sumljivi.

Zadnje dva dni je bila dejavnost te službe po izjavi mestnega tržnega nadzorstva usmerjena v kontroliranje cen v tistih podjetjih, ki prosto določajo cene svojih proizvodov. Kaže, da bodo imeli inšpektorji v tem primeru mnogo dela. Že doslej so namreč ugotovili več primerov, ko sta proizvajalec, posebej pa gostinec zvišala cene svojih proizvodov nad realno predvidenimi. Nekatera podjetja, denimo tovarna Josip Kraš, pa so znižala cene takoj, ko so bila opozorjena, da so jih določila previsoko. Več pa je takšnih podjetij, ki se še sedaj vztrajno igrajo s cenami v škodo potrošnikov v prepričanju, da javnost takšne njihove igre ne bo opazila. Tako na primer prodaja gostinec, ki vodi restavracijo na avtobusni postaji, dunajski zrezek po 890 din, oziroma po ceni, ki je za 10 dinarjev višja od cene, po kateri gost enak zrezek plača v Mestni kleti, v znani zagrebški restavraciji.

V. TIČINA

Povečana jugoslovanska proizvodnja zlata

Jugoslovanska proizvodnja zlata je v okviru svetovne proizvodnje sicer skromna, vendar sodi Jugoslavija v Evropi med tri največje proizvajalce zlata. Največji del zlata pridobivamo kot postranski proizvod pri elektrolizi bakra v Boru, manjši del pa iz zlatonosnih rud. Vsa leta po osvoboditvi opažamo, da proizvodnja zlata narašča, zlasti hitro pa v zadnjih letih. V prvi dobi smo pridobivali letno okrog 600 kg zlata, leta 1962 pa je ta proizvodnja narasla že na 2.193 kg, predlanskim na 2.602 kg in lani na 3.321 kg. Lani pridobljeno zlato predstavlja po novi pariteti vrednost 4,67 milijarde din (1 kg zlata 1,406.595 din). Lani smo dosegli tudi doslej največjo proizvodnjo srebra. Srebro pridobivamo kot postranski proizvod predvsem v rudniku svinčeno cinkove rude v Trepči. Tako smo lani pridobili 126.000 kg srebra (prejšnje leto 118.000). Pretežni del tega pridobljenega srebra namreč 75.100 kg smo izvozili, zanj pa smo ob rastočih cenah dobili blizu 3,1 milijona dolarjev ali po novi pariteti 3,87 milijarde din.

Včeraj v koprski luki

V luki so domača ladja »Travnik«, nemška ladja »Luise Horn« ter panamski ladji »Feraxa« in »Adamas«. Pričakujejo domači ladji »Cavtat« in »Bozava« ter grško ladjo »Tauros«.

BLED NA VIŠKU POLETNE SEZONE — Te dni je v največjem turističnem središču Gorenjske okrog 4000 turistov. Seveda so inozemski gostje v odločni večini. Foto: N. Isajevič

Po slovenski planinski transverzali

Nedelja na Čavnu

Reči moram, da je primorski del transverzale slabo označen; manjka predvsem smerokazov in napisnih tabel. Kdor je že prehodil Trnovski gozd, mu seveda pot na Čaven ne bo delala težav. Popoldne sem se znašel pred Bačerjevim planinskim domom. Okrog koče se je trlo avtomobilov z domačimi in tržaškimi oznakami, pa še motoristi in mopedisti so se poganjali po strmi kamionski cesti navzgor. Največ je bilo seveda izletnikov iz Ajdovščine. Med njimi pa sem videl samo dvoje deklet z nahrbtniki in brez okroglih gum pod seboj; odpravljali sta se peš po »drči« v dolino.

»Dve leti ne pridem peš na Čaven,« se je šalil Ajdovec, ki je že za tri leta preskočil sedemdeseto. Miško je sedel na svojem mopedu, kar je za sedemdesetletnika tudi dostojen podvig.

»Pa ve žena, kje ste?« sta se pošalili dekleti.

»Ne ve. Boljše da ne.«

Mlad študent geologije je razpravljal o možakovi biografiji. »Nekoč je že bil v časopisu, od mladih nog se ukvarja z motorji.«

»Hje, oštja, sem imel tisočkubičnega,« se pohvali možak.

Tako sedimo nekaj časa skupaj za mizo pred kočo. Njeno notranjost so napolnili lovci, ki so malo prej za poskušnjo pokali s svojimi puškami. Za slovo mi študent in dekleti podarijo svoja jabolka in breskve. Dobri so Vipavci, nič nočejo soldov. Dekleti sta odšli po drči, študent mi je pokazal kamen s koralij, počitnice uporablja za študij svojih domačih tal. Sedemdesetletni mopedist se je dal za slovo še fotografirati; potem si je popravil kapo in kot pravi motorist odbrzel med gozdove proti Predmeji.

Pred kočo so se še kar naprej valili avtomobili. Nedelja je. Čaven je torej le postal priljubljena izletniška točka Ajdovcev in Tržačanov. Kako ne bi — Vipavska dolina leži spodaj pod nogami; kar zvrha lahko popaziš, kako je doma pri hiši. Tja čez Kras do morja seže pogled.

* * *

Menda je bila nedelja, ko je vsa Italija pridrčala z avtomobili v Trnovski gozd. Venomer se ogibaš vozilom tudi na stranskih cestah. Jase in lazi so zasedeni; okrog improviziranih miz pod smrekami se je oglašal smeh izletnikov, za katere bi rekel, da znajo jesti in piti. Črni vipavec, pršut in teran — tutto per hospiti stranieri! Na zdravje, papa, dober tek nona! Vama ni treba več gledati na linijo; vrag po njej, naj se mladi mučijo s svojimi predsodki.

* * *

Mladi pa plešejo, da je kaj. V planinskem domu na Predmeji je glasno vreščal gramofon. Komaj se sporazumeš z natakarico, da imajo za večerjo še nekaj »paště«. Plesalci se vrtijo med mizami, za njimi pa sedijo možaki pri svojem »deci«. Lepa navada in prebrisana kamuflaža; doma lahko rečeš, da si ga spil samo deci. Zmerom samo po deci — vendar ne štejmo kozarcev. Tako nagneš kozarec, udariš po mizi in treniraš natakarico v teku na kratke proge. Nič ne zavidam natakarjem po vipavskih oštarijah. Na Štajerskem se jim bolje godi, prinesejo štefan vina in za kakšno uro je mir.

»Gremo plasat?«

Nič ne bomo »plasali«; smo se že »naplasali« od Porezna do Lokev in ves dan skozi Trnovski gozd. Prav po planinsko, peš, kot se spodobi. Okrog štiristo kilometrov hoje je že v nogah. Ubogi transverzalci, ki preplezajo še vse triglavsko pogorje. Svojčas sem ga prehodil s Prešernovo brigado in bataljonom UDV — naj bo to v tolažbo, če jo primahaš s Kamniškega sedla kar na Črno prst.

* * *

Zunaj jara luna čez Vipavsko. Prav takšno je menda gledal Lukec s svojim škorcem. Pa vsi tisti Lukci, ki so se porazgubili po obrežjih Parane, v pragozdovih Misionesa in Eldorada. Trpka povest. Tam nekje pod Krasom je nekoč gorel Rihenberk. Mine so treskale po strehah kamnitih hiš, ki se stiskajo v Vipavi; fašisti iz Dornberka so jih vsak dan pošiljali naokrog po svobodnem partizanskem ozemlju. Pa borbe okrog Šempasa, požgani kamioni in tankete, pa ob večerih mitingi in recitacije in branje iz slovenskih partizanskih knjig in brošur. Po petindvajsetih letih — smo takrat govorili. In ples — tako kot nocoj. Samo drugi obrazi, drugačna mladost, opasana z bombami in brzostrelkami.

Samo mesec na jasnem večernem nebu je isti, stari potepuh. Leze semkaj na Čaven in kmalu se zasvetlika med krošnjami dreves, ko da prižiga stražni kres. Po serpentinah krmarijo v dolino motorizirani izletniki. Nedelja je minila. Oštirji preštevajo dinarje in devize. Sem in tja se še porazgubi med gozdovi in kamnitimi goličavami prešeren vrisk. Potem se noč prevesi proti jutru in samo mesec resnobno drči nad dolino, zamišljen in nem se ogleduje na tihi gladini Vipave.

Po vaseh so ugasnile luči. Jutri bo spet delovnik, pred transverzalcem pa zadnji del poti na vroči, kamniti Kras.

DRAGO VRESNIK

Naš dolg do poplavljencev

Vsakdo bo našel doma nekaj, kar jim bo lahko dal

Glavni odbor RK Slovenije je začel zbirati pomoč za ljudi, ki so jih prizadele povodnji. Mobilizirane so vse občinske organizacije RK, ki so že začele akcijo za zbiranje pomoči, tj. od denarnih prispevkov, obleke, obutve ipd., kar ljudje potrebujejo. V občinah Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona so ljudje najbolj prizadeti. Dokajšnja škoda pa je tudi v občinah Lenart in Ptuj. Samo v teh občinah so skupno škodo ocenili na 7 milijard dinarjev.

Če imamo pred očmi prizadete ljudi, bo gotovo vsakdo izmed nas našel doma nekaj, kar bo lahko pogrešil. Ni prav, da bi se sedaj, pa čeprav nas močno angažira gospodarska reforma, obrnili izključno k sebi, videli le svoje interese, pozabijali pa, da življenje teče naprej, in če bi spregledali položaj, v katerem so se znašli naši sorojaki na poplavljenih območjih.

Organizacije RK so marsikje iznajdljivo organizirale zbiranje raznih predmetov in kjer so pravilno predočevale ljudem, so naletele na odprto srce in dlan. Akcija je uspela. Podatki kažejo, da so ljudje v revnejših krajih hitro dali, nasprotno pa presenečajo nekatere bogate mestne občine, v kaerih je sicer mnogo zaposlenih, v tej akciji pa so domala odpovedale. Ob tem se vsiljuje misel, da je nekaterim vse preveč mar lastna eksistenca, čeprav na drugi strani ne moremo verjeti, da bi nenadoma zamrla že tolikokrat izpričana medsebojna človeška solidarnost. Za prvi neuspeh je nedvomno marsikje kriva tudi šepava in neprimerna organizacija zbiranja. To bo moči odpraviti, če bo vsak občan poskušal po svojih močeh podpreti prizadevanja RK, ki v imenu prizadetih prebivalcev apelira na razumevanje.

Rdeči križ je ob letošnji povodnji še posebej ugotovil, da se bomo morali v prihodnje drugače pripraviti na morebitne elementarne nesreče. Potrebna bodo ustrezna družbena sredstva, postaviti bomo morali trdno organizacijo, ki bo sposobna izvesti ustrezne priprave. Skratka, tako gmotno kakor glede ljudi se bomo morali pripraviti, da bomo imeli denar, tehnična sredstva — denimo čolne, če pride povodenj, izurjene ljudi za tehnično pomoč, specialno socialno delo in zdravstvene ekipe, razen tega pa bodo morale biti na zalogi tudi rezerve obleke, odej, zdravil in hrane.

Letošnje povodnji so nas zatekle preveč nepripravljene.

M. R.

Šmarski gasilci so praznovali

Minulo soboto in nedeljo so šmarski gasilci slavili pomemben praznik. Pred osemdesetimi leti je šolski upravitelj Jurij Adlešič ustanovil gasilsko društvo, ki je med najstarejšimi v Zasavju. V soboto je bila v kino dvorani slavnostna seja društva, na kateri so podelili odlikovanja najzasluženejšim članom. Sledil je kulturni program, ki so ga izvajali učenci osemletke in godba na pihala iz Litije. V nedeljo je bil najprej slovesen prevzem novega orodnega voza, nakar je sledil mimohod gasilskih enot. V njem so poleg domačinov sodelovala še okoliška, ljubljanska in zasavska gasilska društva. Slavje je bilo zaključeno z gasilsko vajo.

-S

Pred referendumom na železnici

Železniški kolektivi v Sžp Ljubljana se bodo konec avgusta pomenili glede nove organizacijske oblike in novega načina poslovanja, hkrati pa bodo sklepali tudi o pripojitvi ZTP Nova Gorica in Novo mesto Ljubljani oziroma Postojni.

Dosedanje razprave v delovnih enotah in v organih samoupravljanja ter družbeno političnih organizacij so pokazale, da bodo v Sloveniji v prihodnje samo tri železniško transportna podjetja organizirana v združenem podjetju: železniško transportno podjetje Nova Gorica se bo pripojilo ZTP Postojna, ZTP Novo mesto pa ZTP Ljubljana. Omenjeni podjetji namreč nimata ustvarjenih zadostnih materialnih možnosti za normalno poslovanje, ker sta na nerentabilnih progah, zakon o organizaciji JŽ pa ne predvideva pokritja poslovnih izgub.

-DE-

Največ prodajo vrtnic

Skoraj v vseh ljubljanskih cvetličarnah prodajo te dni največ vrtnic. Razen teh rož prodajo tudi mnogo gladiol, nageljnov in drugega okrasnega cvetja. V cvetličarni »Suzana« (zraven tromostovja) imajo na zalogi največ gladiol in vrtnic. Tudi v cvetličarni »Herta« v Tavčarjevi ulici prodajo razen drobnega cvetja največ nageljnov, gladiol in vrtnic. Cene vrtnic se gibljejo med 80 in 120 dinarji, gladiole so od 100 do 150 (glede na velikost) in nageljni po 120 dinarjev.

—NIK

»POGLEJMO, KAJ PIŠE V VODNIKU!« Foto: Vlastja

Kruha in iger

Rek, ki je zapisan v naslovu, so si baje izmislili stari Rimljani, ravnajo pa se po njem poznejši rodovi vse do današnjih dni. Da je tako, dokazuje zgled poslovalnice 19 Trgovskega podjetja Savica iz Bohinjske Bistrice, ki stoji blizu hotela Zlatorog v Ukancu.

V duhu načel iz gospodarske reforme, v duhu boja za turistični priliv, a žal ne v duhu, marveč zares, se zadnje dni dogaja, da v tej poslovalnici kruha sploh ni dobiti ali pa ga je premalo. Od tega kruha bolj ali manj zavisi dobro počutje precej tujih turistov iz ukanškega campinga, da o nedeviznih dopustnikih v weekend hišicah sploh ne govorimo. Hoteli ob Bohinjskem jezeru so v tej visoki sezoni vsi polni in je camping ta hip za deviznega turista edini kraj pod bohinjskim soncem, ki ga je zmožen sprejeti (toda brez kruha).

Po pravilu, da je dobro vse, kar se dobro konča, torej poslovalnica 19 Savice ne nudi kruha, pač pa obilje svojevrstnih iger. Poslovodkinja te prodajalne pravi, da ima Trgovsko podjetje Savica s Kmetijsko zadrugo v Srednji vasi sklenjeno pogodbo, po kateri mora KZ dobavljati trgovskemu podjetju za sezonski čas dovolj svežega kruha. In tu se prično igre.

KZ Srednja vas ima dva peka. Delala sta družno v potu svojega obraza, le da je to sodelovanje pred kratkim pretrgala predvojaška vzgoja. Eden od njiju je moral na tečaj, drugi pa je ostal. Nastopijo: težave. Kampisti in drugi dopustniki hodijo v poslovalnico 19 po kruh tudi trikrat na dan (na primer 14. avgusta), a jasno, zaman. Osebje poslovalnice hodi po večkrat na dan temperamentno telefonirat v Bistrico in Srednjo vas, a jasno, zaman. Nekajkrat so kruh menda dobavili tudi z Bleda, a jasno, zanesljive zveze se jim tu doslej ni posrečilo upostaviti. Kruha tako ni, iger pa je obilo, in sicer z živci (deviznimi, da o nedeviznih niti ne govorimo).

Da ne bi postavljali na laž Prešernovega stiha »Bohinjsko jezero leži spokojno...« predlagam, naj bo kriva samo in samo — predvojaška vzgoja.

DUŠAN DOLINAR

Šola za voznike motornih vozil Ljubljana-Ježica

razpisuje

JAVNO LICITACIJO za prodajo

OSEBNEGA AVTOMOBILA

mercedes 170 — diesel in

24-SEDEŽNEGA AVTOBUSA

znamke dodge

Vozili nista vozni.

Licitacija bo v šoli dne 20. avgusta 1965 ob 10. uri za družben sektor, ob 11. uri za zasebni sektor

7205

Politično delo in pragmatizem

V zadnji številki revije »Teorija in praksa« (Številka 7—8) je Stane Kranjc, višji predavatelj Visoke šole za politične vede v Ljubljani, objavil uvodni članek »Politično delo in pragmatizem«. Članek zaradi aktualnosti v celoti objavljamo tudi v »Delu«.

V razmerah socialistične demokracije politika ni oziroma ne sme biti sila nad družbo, ne sme biti oblika človeške odtujitve, monopol skupine ljudi, ki v imenu takšnih ali drugačnih interesov upravlja z drugimi ljudmi. Vse bolj mora postajati del vsakodnevnega življenja in delovanja svobodnih ljudi. Preraščanje ločenosti družbene in politične sfere, družbenih in političnih odnosov uresničujemo v naši družbi skozi prakso družbenega samoupravljanja. Dosežene uspehe in stanje ne idealiziramo. Težavam in objektivnim mejam, ki jih postavlja relativna ekonomska nerazvitost in nizka produktivnost dela, se pridružujejo še mnoge subjektivne slabosti in deformacije. Normativno-institucionalno je naš delovni človek že postal nosilec sleherne družbene akcije. Ali pa je tako vedno tudi že v družbeni praksi? Odgovor verjetno ni težak. Marsikje in marsikdaj še ne. Mnogo je še birokratskih spon, nezaupanja, omejevanja samoupravnih pravic, prazne politične deklarativnosti in raznovrstnega političnega pragmatizma in subjektivizma. O teh in podobnih težavah in subjektivnih slabostih pri razvijanju in utrjevanju samoupravljanja so zelo odprto spregovorili tudi kongresi Zveze komunistov.

V samoupravni družbi postaja politično delo vse bolj sinonim za družbeno delo. Vendar bi storili slabo uslugo tem procesom samim, če bi bili z doseženim stanjem zadovoljni. Družbena praksa je lahko resnično revolucionarna in socialistična le, kolikor je kritična. Ostrina kritike pa mora biti obrnjena predvsem k naši lastni aktivnosti z željo, da pogumno in odločno odpravljamo slabosti in deformacije.

Tudi politično delo mora pogumno premagovati in odpravljati takšne svoje prvine in delovne metode, ki pomenijo objektivno oviro in zavoro tem procesom. Mednje nedvomno sodijo tudi različne inačice političnega pragmatizma in subjektivizma, če ga opredelimo, bodisi kot svojevrsten politično prakso ali pa kot način mišljenja in ravnanja. Ne gre le za to, da spoznamo in opredelimo te in podobne pojave, ki so v globokem nasprotju z resnično demokratičnimi smotri — ta naloga niti ni najzahtevnejša — ampak da v družbeni praksi takšen način dela odpravljamo, bičamo in da gradimo ter razvijamo takšne delovne odnose, vsebino in metode, katerim bo sleherni moralni pragmatizem in subjektivizem močno tuj, da onemogočimo, da bi se določen posebni al posamični interes trajneje proglasil za obči interes.

Pragmatizem kot politična, idejna, ekonomska ali drugačna praksa ali kot filozofska smer, način mišljenja, kot svojevrsten duh, klije pred vsem iz protislovij našega časa, ekonomske nerazvitosti, birokratizma, iz določene navidezne »avtonomnosti« posameznih sfer ali segmentov družbe itd. Tudi vpliva določene kulturne, politične in druge dediščine preteklosti ne gre podcenjevati. Birokratizem kot element družbeno ekonomskih odnosov, kot specifičen odnos med družbenim in individualnim interesom ne le omogoča razraščanje in utemeljevanje pragmatizma, ampak ga tudi neposredno reproducira. Birokratizem kot negacija samoupravljanja in procesa osvobajanja človeka in njegovega dela ustvarja tisto in takšno družbeno klimo, takšne družbene odnose in oblikuje takšno moralno zavest, ki omogoča in dovoljuje različne oblike pragmatistične prakse.

Pragmatizmu je kriterij za takšno ali drugačno ravnanje, delovanje, stališče in akcijo predvsem neposredna korist. Fetišiziranje dane empirične prakse in neposrednega izkustva pomeni privoliti v to prakso, v doseženi razvoj, rezultate, a to je le drug izraz za družbeno stagnacijo. Takšno samozadovoljstvo pa ne kaže le na idejnopolitično pritlikavost njegovih zagovornikov, temveč je v nasprotju s sleherno resnično humanistično vizijo prihodnosti. Res ni vedno lahko v labirintu dolgoročnih in kratkoročnih nalog, protislovij in težav, ob včasih neposredno težko spoznavni ločnici med resnično naprednim, resnično demokratičnim in humanim ter nazadnjaškim poiskati najboljšo rešitev, najti trajnejšo skladnost med posameznimi in občimi interesi. To pa je še posebej težko ali pa postane celo nemogoče, če je oprto le na empirično izkustvo in instrumentalističen pristop. Kvantitativno kopičenje političnih nalog in pa dnevni prakticizem pri njihovem razreševanju sta najslabši izbiri.

Demokratizacija političnega življenja bo toliko hitrejša in uspešnejša, kolikor večje bo do možnost, sposobnost in zavestno hotenje osnovnega nosilca politične akcije, človeka samega, da čimbolj sodeluje v političnem življenju. Sodelovati pa mora v vseh fazah, od sprejemanja odločitev pa do njihovega zavestnega izpolnjevanja. Ni dovolj, da je človek le potencialni politični subjekt, marveč mora postati realni politični subjekt. Sodobno politično delo zahteva in vključuje dobro poznavanje družbenih pojavov. Trajnim in le trenutnim potrebam prilagojeno proučevanje družbenih pojavov, odkrivanje protislovij, deformacij, stranpoti, povezovanje prakse in teorije, je pomemben element pri premagovanju pragmatističnih odločitev in delovnih metod. Za sodobno družbeno življenje je med drugim značilno tudi to, da je zdaj veliko pomembnejša vloga zavestnega usmerjanja družbenih odnosov in procesov. To ni posebnost le naše družbe, ampak je v tej ali drugačni obliki značilno za vse sodobne družbe. Da sta dnevni prakticizem in empirizem brez globljih in celotnejših spoznanj o potrebi po takšni ali drugačni družbeni akciji lahko v nasprotju s cilji akcije same, ne gre izgubljati besed. Trajnejši usedlini političnega dela lahko postaneta predvsem tam in takrat, če vidimo le delovne metode, če se ukvarjamo le z njimi. Tako pogosto organiziramo in reorganiziramo, integriramo in dezintegriramo, rišemo nove sheme, se prepiramo, kaj sme in kaj ne sme ta ali drugi organ, pri tem pa kaj radi pozabimo na bistveno.

Politično delo, ki je le na nivoju dnevnega empirizma, ne more dati trajnejših rezultatov. Njeni zagovorniki običajno poudarjajo predvsem svoja izkustva in favorizirajo preteklo prakso, hitro se navdušujejo nad »empiričnimi proučevanji« najslabše vrste, pogosto operirajo z javnim mnenjem, še pogosteje pa z mnenji »vodilnejšega« foruma ali »odgovornih« tovarišev.

(Se nadaljuje)

Vsi ljubljanski hoteli zasedeni

Za sedaj so vsi ljubljanski hoteli popolnoma zasedeni in v njih do konca tega meseca skorajda ne bo prostora. Med tujci prevladujejo Nemci in Italijani.

Hotel Bellevue je popolnoma zaseden in bo imel nekaj prostih postelj šele v četrtek. Domačih gostov v njem ni. V hotelu Ilirija je največ gostov iz Avstrije in Nemčije, pričakujejo pa še skupino 30 turistov z Dunaja in 19. tega meseca skupino iz Anglije. Hotel Lev je vsak večer zaseden. Med gosti je največ Italijanov, Nemcev, Francozov in Angležev. Sedaj v tem hotelu ni večjih skupin. Tudi hotel Slon je popolnoma zaseden in v njem ne bo kmalu prostih postelj.

V hotelu Turist ne bo prostora skoraj do konca meseca. V Unionu so celo prodane vse rezervne postelje. V tem hotelu je tudi skupina 24 turistov iz ZDA, v sredo pa pričakujejo skupino madžarskih turistov, dve skupini po 55 Nemcev, skupino Svedov in Francozov. S. D.

Vsak dan v dnevniku

DELO

AKTUALNI DOGODKI

Razpisna komisija delavskega sveta

TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

razpisuje

po zakonu statuta podjetja mesto

TEHNIČNEGA DIREKTORJA

V skladu s statutom in sklepom delavskega sveta podjetja mora kandidat za prijavo na razpisano delovno mesto izpolnjevati naslednje pogoje:

— da kandidat ni bil obsojen za kaznivo dejanje zoper ljudstvo in državo, zoper narodno gospodarstvo, zoper uradno dolžnost, zoper družbeno in zasebno premoženje ali zaradi kršitve pravic samoupravljanja;

— da ima določene izkušnje in organizatorske sposobnosti, ki ustrezajo tako odgovorni funkciji;

— da ima visoko izobrazbo strojne stroke z večletno prakso v gospodarstvu, od tega vsaj 5 let na vodilnem mestu;

— da aktivno obvlada vsaj en svetovni jezik.

Prijavi mora kandidat priložiti glede na razpisane pogoje dokazila o strokovnosti in nekaznovanju ter kratek življenjepis.

Razpisna komisija bo v 8 dneh po sprejemu sklepa o izbiri kandidata obvestila vse prijavljene kandidate o izidu natečaja. Kandidati pa imajo pravico ugovora v smislu predpisov Zakona o delovnih razmerjih.

Prijave za razpisano delovno mesto morajo kandidati poslati do 30. 8. 1965 v zaprti ovojnici na naslov:

TITOVI ZAVODI LITOSTROJ —

kadrovski sektor z oznako »za razpisno komisijo«.

7207

GUVERNER BROWN V WATTSU — Kalifornijski guverner Edmund G. Brown je v Los Angelesu ukinil policijsko uro, ker se je ozračje pomirilo. Na sliki: guvernerja Browna spremlja nacionalna garda, ko gre skozi uporniški Watts. Ustavil je za kratek čas vozilo, da bi spregovoril upornim črncem.

Foto: AP

PRED POLETOM V VESOLJE — Kozmonavta Charles Conrad (levo) in Gordon Cooper tik po treningu za osemdnevni polet z Gemini 5. Startala bosta danes in bosta po programu 121-krat obkrožila Zemljo. V vesolju naj bi prebila 194 ur ter letela v orbiti, oddaljeni od Zemlje od 160 do 350 kilometrov. Pristala naj bi na Atlantiku pri Bermudskem otočju.

Foto: AP

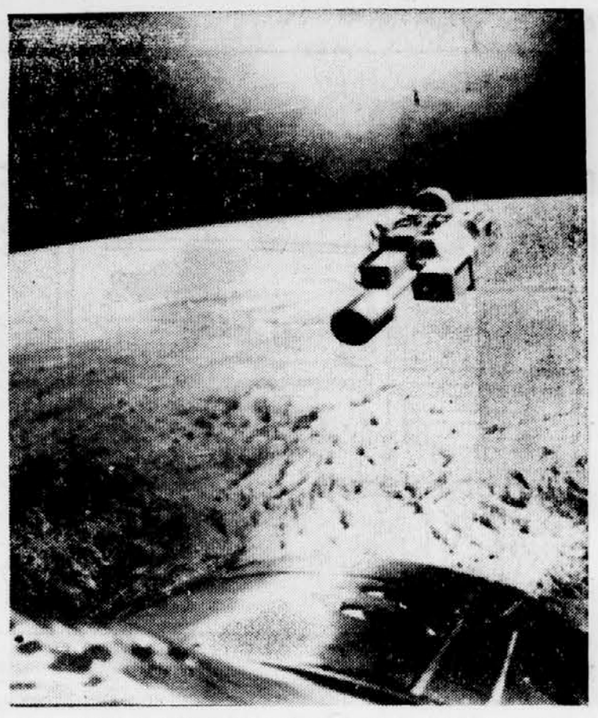

SESTANEK V VESOLJU, kakor si ga je zamislil risar, pri čemer je uporabil fotografije, ki so jih posneli z Gemini 4. Kozmonavta bosta izstrelila poseben 34 kg težak satelit že pri drugem krogu, potlej pa ga bosta lovila in fotografirala.

Foto: AP

Nadaljevanje s prve strani

Dopisovanje

skem oporišču v Pleikuju. Prav tako je doživela partizanski napad vladna postojanka v kraju, Phu Hu, komaj 13 km vzhodno od Saigona.

V zadnjih 24 urah so saigonska in ameriška letala močno bombardirala področja, kjer domnevajo, da se zbirajo osvobodilne sile. Pri tem je bilo uničenih ali poškodovanih več kot 200 hiš.

Danes se ponovno bombardirali ozemlje DR Vietnama. Tako so ameriška letala bombardirala neko skladišče komaj 60 km severno od Hanoia. Bombardirala so tudi več mostov.

Južnovietnamski premier Nguyen Cao Ky je danes izjavil, da se je s Čangkajškom pogovarjal o tem, da bi Čangkajšek poslal čete v Južni Vietnam.

V Los Angelesu

ljudi, med njimi 737 civilistov, 93 pripadnikov varnostnih sil, 43 gasilcev in 10 vojakov, aretiranih: 3598 ljudi, med njimi 3095 odraslih in 503 mladoletniki. Materialno škodo, povzročeno v razdejanjih, cenijo na 175 milijonov dolarjev. V Wattsu so zažgali 536 hiš in jih razdejali nad 200.

SZ hoče

veliko politično prihodnost. Njegov govor v Hamhinu pa je bil zelo zadržan. Ne na področju zunanje ne notranje politike ni povedal niti toliko, kot smo sicer ob podobnih priložnostih navajeni.

Druga delegacija se pod vodstvom namestnika premiera K. T. Mazurova mudi v Indoneziji, prav tako na proslavah 20- letnice razglasitve republike. Ta obisk je po pomenu nedvomno težji, kajti čeprav so odnosi med Džakarto in Moskvo dobri, je v indonezijski politiki vendar precej poudarkov, ki za sovjetska ušesa ne morejo zveneti najbolj prijetno.

Eden takih je na primer tudi včerajšnja izjava predsednika Sukarna o antiimperialistični fronti v Aziji, ki jo sestavljajo Kitajska, LDR Koreja, DR Vietnam, Kambodža, in Indonezija. Za sovjetska ušesa bi bilo nedvomno prijetnejše, če bi bil antiimperialistični seznam predsednika Sukarna nekoliko širši.

Ameriški delegat na razorožitvenih pogajanjih, Foster, je včeraj razglasil toliko reklamirani ameriški predlog o zajezitvi razširjenja jedrskega orožja. Predlagal je, naj se jedrske sile obvežejo, da ne bodo dajale tega orožja državam, ki ga še nimajo, niti pomagale pri njegovi proizvodnji. Vendar naj bi po njegovem takšen sporazum ne vplival na ustanovitev multilaterarnih jedrskih sil NATO. S tem »vendar« je bila ameriškemu predlogu že vnaprej podpisana smrtna obsodba s strani Sovjetske zveze in Carapkinova odločna zavrnitev, češ da SZ ne bo podpisala nobenega dogovora, ki ne bi onemogočil ustanovitve multilaterarnih sil, ni bila zato prav nič nepričakovana. Ob tem se znova zastavlja vprašanje, koliko so prizadevanja jedrskih sil sploh odkritosrčna, kajti dajanja predlogov, za katere je vsakemu že vnaprej jasno, da nasprotna stran sploh ne bo hotela razpravljati o njih, ne kaže na odkritosrčnost.

V New Yorku je obnovil delo odbor triintridesterice, ki se ukvarja s problemi, povezanimi z mirovnimi operacijami OZN. Ameriški delegat Goldberg je dejal, da ZDA »priznavajo, da v sedanjem položaju generalna skupščina ni pripravljena uporabiti 19. člena in da si članice organizacije prizadevajo, da bi generalna skupščina normalno nadaljevala delo.« Tako so se torej ZDA morale odreči ideji, da bi SZ odvzeli pravico glasovanja, ker ni plačala deleža za mirovne operacije. Kriza s tem seveda ni rešena, kajti Američani si zaradi »nenačelnosti« večine, ki je proti takšnemu ukrepu, pridržujejo pravico, da se ne bodo podredili sklepom večine v OZN, če jim ne bodo pogodu. SZ je s svoje strani sprejela takoimenovani načrt azijsko-afriških držav, ki so 30. decembra lani predlagale rešitev finančne krize tako, da bi članice plačale prostovoljne prispevke. Vendar je tudi sovjetski delegat Morozov postavil pogoj: »Seveda ni treba pričakovati, da bo SZ plačala kakršenkoli znesek v blagajno OZN brez trdnega jamstva, da se vprašanje 19. člena ne bo znova pojavilo.« Finančna kriza je s tem vsaj toliko zadušena, da bo generalna skupščina lahko normalno delala, čeprav tako finančna kot splošna kriza OZN še vedno obstaja.

Morda kaže omenitj še to, da v Moskvi zelo pozorno pričakujejo izstrelitev satelita »Gemini V« z dvema kozmonavtoma, ki je napovedana za jutri. Po programu naj bi polet trajal celih 8 dni, kar bi bil prvi ameriški rekord na področju človekovih poletov v vesolje. Zanimanje seveda ni namenjeno samo napovedanemu ameriškemu dejanju, ampak reagiranju in morebitnemu sovjetskemu »odgovoru«. Zadnje dni vesolje spet prihaja v ospredje, malo po zaslugi uspeha sovjetskega Zonda, ki je poslal odlične posnetke druge strani Lune, in ta povečana pozornost po mnenju mnogih napoveduje nov sovjetski korak v vesoljski tekmi.

JANEZ STANIČ

Tito sprejel maršala Jerjomenka

BRIONI, 18. avg. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo je sprejel danes opoldne na otoku Vangi maršala Sovjetske zveze Andreja Ivanoviča Jerjomenka, ki sta kot gosta predsednika Tita na oddihu v Jugoslaviji.

Okoli 16. ure so se gostje vkrcali na jahto »Pdgorka« in odpluli ob zahodni obali Istre proti Poreču, kamor so dospeli ob 18. uri. Predsednika Tita in goste so toplo pozdravili prebivalci Poreča in domači ter tuji turisti. Približno ob 20. uri so se gostje vrnili s »Podgorko« iz Poreča na Brione.

Poplave v Mehiki

CIUDAD MEXICO, 18. avg. (AFP) — V mehiški državi Nayaritu že več dni neprestano močno dežuje. Voda je poplavila na desettisoče hektarov obdelane zemlje. Ogroženih je okrog 40.000 prebivalcev. Glavno mesto države Nayarit, Santiago, je deloma poplavljeno. Večji del prebivalstva so evakuirali. Narasla reka Santiago je ogrozila že kakih 50 naselij v tej državi.

Na Finskem 4 stopinje pod ničlo

HELSINKI, 18. avgusta — (Reuter). V več pokrajinah južne Finske je ponoči padla slana. Zabeležili so nenavadno nizko temperaturo, 4 stopinje Celzija pod ničlo.

Smrt pešca

LJUBLANA, 18. avg. Mirko Čulek je danes na Titovi cesti pri hiši št. 107 podrl s kombijem 49-letnega Ivana Moharja iz Ljubljane. Mohar je čez eno uro v bolnišnici podlegel poškodbam. Čulek je vozil iz Ježice proti mestu. Pri omenjeni hiši je prečkal cesto izven prehoda za pešce Mohar in zaprl pot vozniku, ka ga je kljub zaviranju podrl.

Lahko smo spet prijatelji

»Pravda« o novih odnosih med ZSSR in Turčijo

MOSKVA, 18. avgusta (Tanjug). Današnja »Pravda« posveča uvodnik sovjetsko-turškim odnosom in pravkaršnjemu obisku turškega premiera Ürgüplüja v Sovjetski zvezi. List poudarja, da pomeni ta obisk »nov, pomemben korak na poti do razširitve in okrepitve odnosov« med Sovjetsko zvezo in Turčijo.

»Naši državi, ki se ravnata po načelih neodvisnosti, ozemeljske integritete, enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja, razvijata resnično dobre sosedstvene odnose,« poudarja »Pravda« in ugotavlja, da so za to široke možnosti. »Dobri sosedstveni odnosi utrezajo koristim narodov Sovjetske zveze in Turčije in prispevajo k miru na južnih mejah ZSSR.«

»Pravda« nadalje podrobno piše o tradiciji teh odnosov, ki so bili ustvarjeni za časa Lenina in Atatürka. Omenja pa, da je »v odnosih med našima državama v neki etapi nastalo tudi obdobje napetosti«. »Zdaj lahko to obdobje smatramo za prehojeno etapo.« List ugotavlja, da so »vzroki, ki so ustvarjali napetost, odstranjeni«. Poglavitna naloga je, čimprej utrditi prijateljske stike, za kar se »v naših dneh zavzemajo tudi zdravo misleči turški politični voditelji«. »Kar zadeva Sovjetsko zvezo, je njena želja, da bi uredila s Turčijo dobre sosedske odnose in razvila vsestransko sodelovanje, docela v skladu z načeli njene zunanje politike. »Med Sovjetsko zvezo in Turčijo ni nobenih spornih problemov. »Torej ni vzroka, ki bi oviral obnovitev prijateljstva, ki že vlada med našimi narodi.«

Sestanek zastopnikov KPSZ in KPI

MOSKVA, 18. avg. (TASS) Kakor so uradno sporočili, so se včeraj tu sestali predstavniki komunističnih partij Sovjetske zveze in Italije. Pogovorov so se udeležili prvi sekretar in član prezidija CK KPSZ Leonid Brežnjev, sekretarja CK KPSZ Mihail Suslov in Boris Ponomarjov ter generalni sekretar KP Italije Luigi Longo, ki se mudi na oddihu v Sovjetski zvezi.

Bonn zavrnil predlog NDR

BONN, 18. avg. (AFP) — Zahodnonemška vlada je danes odklonila predlog NDR, naj bi sklenili nov sporazum o izmenjavi obiskov med zahodnim in vzhodnim Berlinom. Bonska vlad pravi, da je vzhodnonemški predlog »nezadovoljiv«, da pa bi se bila zvezna vlada in zahodnoberlinski senat pripravljena »nadalje pogovarjati, če bi dosegli zadovoljivo rešitev s humanitarnega vidika«.

Za dva milijona dolarjev izvoza

ŽELEZNIKI, 18. avg. — Danes popoldne so delavci tovarne »Iskra« v Železnikih prenehali z delom že ob 13. uri. V prostorni dvorani ob tekočem traku so se razen članov kolektiva dopoldanske izmene zbrali tudi generalni konzul ZDA v Zagrebu Karl Ewald Sommerlatle, predstavnik ameriške tovarne Empire Machine Aleksander Sharanow, generalni direktor podjetja Iskra Dušan Horjak, predstavniki skupščine občine Škofja Loka in drugi. Delovni kolektiv tovarne »Iskra« v Železnikih je namreč slavil pomembno delovno zmago, saj je prav te dni predal ameriškemu kupcu več kot milijonti mikromotor in tako je ta kolektiv ustvaril že za dva milijona dolarjev izvoza. Aleksander Sharanow je izrazil upanje, da se bo sodelovanje še razširilo.

V. S.

Konferenca krščanskih demokratov LA

Zahteva po reviziji OAD, »zveze za napredek«, odnosov z ZDA

CIUDAD MEXICO, 18. avg. (Tanjug) — Na pobudo krščanskih demokratov iz Čila in Venezuele so se v venezuelskem mestu Meridi zbrali delegati latinskoameriških krščanskodemokratskih strank in gibanj. Zborovanja se udeležujejo delegati iz skoraj vseh držav Latinske Amerike.

Pred to prvo kontinentalno konferenco krščanskih demokratov je predsednik organizacije krščanskih gibanj v Latinski Ameriki Rafael Caldera izjavil na tiskovni konferenci, da se kršćanski demokrati v Latinski Ameriki predvsem zavzemajo za splošni gospodarski napredek, za emancipacijo in popolno neodvisnost vseh latinskoameriških držav. Zategadelj pa je treba nujno temeljito revidirati temeljno listino Organizacije ameriških držav, tako da bi preprečili ilegalne akcije, podobne sedanji intervenciji OAD v Dominikani. Krščanski demokrati razen tega menijo, da je treba revidirati tudi ameriški program »zveza za napredek«, ker ni pokazal ustreznih rezultatov. Kar zadeva tematiko, ki bo prevladovala na sedanji konferenci krščanskih demokratov, je Rafael Caldera dejal, da želijo krščanski demokrati v Latinski Ameriki predvsem ustvariti takšne nove odnose z ZDA, v katerih bi se morala ta dežela otresti svoje »imperialistične mentalitete«.

Manj administracije, boliše plače

Zmanjševanje administrativnega aparata na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 18. avgusta (Tanjug). Proces skrčevanja administrativnega aparata na Madžarskem se nadaljuje tudi v drugi polovici leta, v skladu s sklepom CK, ki je lani decembra zadal to nalogo za dolgoročno. Administrativni aparat tako v industrijskih podjetjih kot v ustanovah bodo zmanjšali za en do dva odstotka v okviru splošnih prizadevanj, da zagotovijo čimbolj uspešno in rentabilno gospodarjenje na vseh področjih. Ta naloga je neposredno povezana s problemom produktivnosti dela, pri čemer so že — po polletnih statističnih podatkih — dosegli napredek v primerjavi z lanskim letom.

Podjetja lahke industrije, za katera so pravkar objavili podatke, so zmanjšala število administrativnih uslužbencev za okrog 760, hkrati pa so proizvedla v prvih šestih mesecih tega leta za 4,7 odstotka več kot v ustreznem obdobju lanskega leta. Število delavcev v proizvodnji se je v tej panogi povečalo le za 1,5 odstotka.

V lahki industriji je na 100 delavcev prišlo 20,2 administrativnih uslužbencev, sedaj pa se je to razmerje zmanjšalo na 19,4.

Okrog tri četrtine prihrankov, ki so jih dosegli s skrčenjem administrativnega aparata, ostane podjetjem za samostojno razpolaganje,

Zadnje vesti

Grški kralj zaupal mandat Cirimoku

ATENE, 18. avg. (Tanjug). Grški kralj Konstantin je zaupal mandat za sestavo nove grške vlade Eliasu Cirimoku, bivšemu voditelju unije centra in ministru za notranje zadeve Papandreuove vlade. V triurnem razgovoru z bivšima voditeljima unije centra Cirimokom in Stefanopulosom je kralj zaupal mandat Cirimoku. Stefanopolus je pred koncem razgovora z grškim kraljem Konstantinom odšel s sestanka in izjavil, da ne bo sodeloval v novi grški vladi.

Ponoven napad na strateški most

SRINAGAR, 18. avg. (Reuter). V Kašmiru so gverilci danes ponovno poskušali zavzeti strateški most približno 30 km severno od Sringara. Preko tega mosta pelje pot v Leh, glavno mesto v indijskem področju Ladaka, ki meji s Kitajsko.

Indijski predstavnik je ocenil, da so se napadalci na tem sektorju umaknili, da bi se morda prerupirali za nov napad. Indijske sile so zavzele položaje 26 km južno od Srinagara, kjer so odkrili oborožene civiliste.

Novi pakistanski minister za kašmirske zadeve Akbar Kan je odklonil indijske obtožbe, da so sedanje boje v indijskem delu Kašmira povzročili »pakistanski vsiljivci«. Po njegovih besedah so Kašmirci zgrabili za orožje, da bi zrušili indijsko vladavino.

V spopadu, ki je trajal vso noč med ponedeljkom in torkom, so indijske policijske sile odbile močan napad približno 300 pakistanskih »vtihotapljencev«, ki so poskušali zavzeti policijsko postojanko približno 45 km od Srinagara. Dopisnik »Hindustan Timesa« poroča iz Kašmira, da so napadalci bili oboroženi s strojnicami. Menijo, da so v tem spopadu imeli Pakitanci precejšnje izgube.

Kašmirska vlada je razpisala nagrado 500 rupij za poročila, na podlagi katerih bodo lahko lovili pakistanske »vtihotapljence«. Prav tako bodo dali kolektivne nagrade tistim vasem, ki bodo pomagale, da bodo prišli na sled diverzantskim skupinam.

Senat odobril 1,7 milijarde dolarjev

WASHINGTON, 18. avg. — Proračunski odbor ameriškega senata je danes odobril izredni prispevek 1,7 milijarde dolarjev za stroške v vietnamski vojni. Kakor poroča AP, je to vsoto zahteval 4. avgusta obrambni minister McNamara. Senator John Stennis je dejal, da je ta vsota le majhen prispevek za »stalno naraščajoče stroške naših operacij v Vietnamu«. Dejal je, da bo potrebno letno najmanj 7 do 10 milijard izrednih prispevkov za ameriške stroške v vietnamski vojni.

Sedaj je skupna vsota letnega obrambnega proračuna ZDA 46.756,319.000 dolarjev.

Sestreljeni ameriški letali

HANOI, 18. avg. — Kakor poroča VNA, je protiletalska obramba vietnamske ljudske armade sestrelila nad mestom Vin I dve ameriški letali.

Od 5. avgusta 1964 pa do danes so nad ozemljem DR Vietnama sestrelili skupno 474 ameriških letal.

Funada v Moskvi

MOSKVA, 18. avg. (TASS). Na povabilo vrhovnega sovjeta ZSSR je danes dopotoval v Moskvo predsednik predstavniškega doma japonskega parlamenta Naka Funada.

Šport

Odločitev v zadnjem kolu

Danes zaključek šahovskega prvenstva SRS

LJUBLJANA, 18. avg. V predzadnjem, 14. kolu, so bili doseženi na slovenskem šahovskem prvenstvu naslednji rezultati:

Kržišnik — Guzel remi (18), Longer — Ivačič remi (16), Ristić — Bukovac 1:0 (38), Planinc — Penko remi (39), Furlan — Mali remi (55), Siška — Cizelj remi (43), Podkrajšek — Strecher prek. Puc prost.

Razen dveh kratkih remijev so bili vsi ostali neodločeni rezultati doseženi šele po zanimivih in trdih bojih. Longer je v katalonki vzel Ivačiču kmeta, ko pa ga je črni vzel nazaj, sta podpisala premirje. Tudi Kržišnik in Guzel sta zgodaj sklenila remi v blokirani kraljevi indijki. Ristić je slavil prvo zmago na turnirju in v napadu premagal Bukovca. Planinc in Penko sta odigrala burno partijo, polno nevarnih napadov. Beli je v daminem gambitu rokiral na dolgo in sprožil nevaren napad. Penko se je aktivno branil in v končnici so bile izčrpane vse možnosti. Furlan in Mali sta v obrnjeni holandki vodila pozicijske boje za vse do končnice. Cizelj je proti Siški odigral svojo varianto v sprejetem daminem gambitu. — Beli je brž čas zamudil priliko, da bi povečal prednost in je Cizelj razbremenil položaj. Podkrajšek poskuša igrati na zmago s Streicherjem v španski partiji.

Prekinjene partije iz prejšnjih kol: Planinc — Cizelj 1:0 (54), Streicher — Mali 1:0 (90), Planinc — Guzel remi s patom v 73. potezi, Penko — Podkrajšek remi (64).

V odloženi partiji 7. kola Šiška — Podkrajšek 0:1 (40) je imel beli v kraljevi indijki pobudo na daminem krilu. Podkrajšek je žrtvoval figuro za dva kmeta in v napadu na belega kralja lepo zmagal.

Partija iz 10. kola Puc — Guzel 1:0 (55). V francoski partiji je Puc napadal črno kraljevo krilo, Guzel pa je podvzel akcijo na belega kralja, ki je na dolgo rokiral. V zapletih se je mednarodni mojster odločil za žrtev dveh lahkih figur za trdnjavo in dva kmeta. V razgibanem in zapletenem položaju je Guzel v končnici prezrl vmesni šah in izgubil konja.

Stanje po XIV. kolu: Puc 9,5, Kržišnik 9, Ivačič 8,5, Podkrajšek 8 (1), Penko 8, Guzel 7,5, Planinc 7, Siška 6,5, Mali, Longer 6, Streicher 5,5 (1), Bukovac, Furlan 5, Cizelj 4, Ristić 1,5.

V nadaljevanju je Podkrajšek premagal Streicherja.

V zadnjem kolu bodo odločilne partije: Puc — Furlan, Mali — Podkrajšek, Penko — Kržišnik ter Ivačič — Siška.

Tretje kolo v Vrnjački banji

VRNJAČKA BANJA, 18. avg. — Tretje kolo šahovskega prvenstva Jugoslavije za ženske se je končalo takole:

Ružica Jovanović : Katarina Jovanović remi, Mioković : Belamarić 0:1, Kržišnik : Jocić-Živković 0:1, Stadler : Konarkovska-Sokolov prek. tudi v nadaljevanju v dobljenem položaju za črno. Miličević : Karabegović 1:0, Vujnović : Praznik 1:0 v nadaljevanju. Nedeljković : Nagy ponovno prekinjeno v remi poziciji. Prosta je bila Gordana Jovanović.

Argentina : Bolivija 4:1

BUENOS AIRES, 18. avg. Kvalifikacijska tekma za svetovno nogometno prvenstvo med Argentino in Bolivijo se je končala pred 70.000 gledalci z zmago argentinskih nogometašev 4:1 (3:0).

V tej skupini bosta še tekmi Bolivija : Paragvaj in Bolivija : Argentina. — Največ možnosti za plasma v finale svetovnega prvenstva ima Argentina, za njo pa Paragvaj.

Turnir mladinskih reprezentanc

SOFIJA, 18. avg. Zadnji teden tega meseca bo v Bolgariji nogometni turnir, na katerem bodo razen domače reprezentance igrale še ekipe Jugoslavije, Turčije, CSSR in Grčije.

Chuvalo proti Clayu

REGINA, 18. avg. Znani kanadski boksar jugoslovanskega porekla Gerge Chuvalo je premagal v Regini Američana Caughta Veazeya s k. o. v drugi rundi. Chuvalo si je s tem pridobil pravico do dvoboja s svetovnim prvakom Cassiusom Clayem. Slednji je izjavil, da upa, da bo prišlo do srečanja v najmanj devetdesetih dneh.

Španija : ZDA 3:0!

BARCELONA, 18. avg. V medconskem finalu letošnjega tekmovanja za Davisov pokal vodi Španija proti ZDA 3:0. Španska ekipa se je s tem že kvalificirala za srečanje z zmagovalcem vzhodne cone — Japonsko ali Indijo. Zmagovalec tega srečanja bo nato igral v »challendge roundu« z Avstralijo.

Danes sta Santana in Arilla premagala Rallstona in Graebnerja s 4:6, 3:6, 6:3, 6:4, 11:9.

Mladinsko svetovno prvenstvo v šahu

BARCELONA, 18 .avg. Tudi po tretjem kolu svetovnega šahovskega prvenstva za mladince vodi v drugi skupini Jugoslovan Kurajica, čeprav je bil prost. Izidi v tej skupini:

Platzak (Šved) : Suttles (Kanada) 1:0, Bromstein (Arg) : Haldanarson (Island) 1:0. Stanje: Kurajica 2, Platzak 1,5, Haldanarson in Bromstein 1, Suttles 0,5.

Stanje v ostalih skupinah:

Prva skupina: Schöneberg 1,5 (1), Keen 1 (1), Tukmakov 1, Cordovil 0,5 (1), Bromman 0 (1). — Tretja skupina: Simon 1,5 (1), Hubner 1 (2), Capace in Tan 1 (1), Brent 0,5 (2), Eggman 0 (1). — Četrta skupina: Farago 2,5, Macles in Bleiman 2, Pedersen 1,5, Belistri in Roose 0. — Peta skupina: Hartoch 3, Jamieson 2, Zweig 1,5 (1), Weissbacher 0,5, Gonzales 0 (2), Aziz 0 (1).

Prvenstvo Jugoslavije v tenisu

ZAGREB, 18. avg. Po tretjem kolu teniškega prvenstva Jugoslavije je že videti favorite za osvojitev naslovov. V moški konkurenci bosta vprašanje najboljšega rešenja Nikola Pilić in Bora Jovanović. Pri ženskah po vsej verjetnosti ne bo presenečenj, kolikor se ne bi pripetilo, da bi kakšna izmed mladih igralk odvzela naslov veteranki Genčićevi.

Rezultati — moški pari: Presečki-Nadali · Grmovšek-Vodeb 6:2, 7:5, Pilić-Jovanović : Pašić-Mulalić brez borbe, Spear-Balog : Breskvar-Skulj brez borbe.

Ženske: Urek : Jasnić 6:2, 5:7, 6:3, Kokeza : Barbulović 6:2, 6:2, Gunčar : Pipan 4:6, 6:3, 6:3. Četrtfinale: Skulj : Požega 6:3, 6:3, Genčić : Petrović 6:2, 9:7.

V popoldanskem nadaljevanju so se srečanja končala takole: Pilić : Nikolić 6:0, 6:2, Presečki : Franulović 9:7, 6:4, Minček : Balog 6:1, 6:3, Jovanović : Nemarnik 6:0, 6:1.

Polfinale moških parov: Pilić-Jovanović : Spear-Balog 6:2, 6:3, Mešani pari Lončarić-Panov : Lovrenčić-Apostolov 2:6, 6:1, 6:2, Barbulović-Rančević : Miseka-Padjen 6:4, 7:5, Pipan-Grmovšek : Lončarić-Mihajlov brez borbe. Četrtfinale Franulović-Kokeza : Pipan-Grmovšek 6:1, 6:0.

Ženske — četrtfinale: Kokeza : Urek 6:0, 6:0, Gunčar : Stojanović 7:5, 6:2.

Sodnik glavni krivec

SARAJEVO, 18. avg. — Okrajni sodnik za prekrške v Sarajevu je izrekel prve kazni osebam, ki so sodelovale pri neredu po nogometni tekmi Sarajevo — Partizan, ki je bila preteklo nedeljo. — Osem oseb je kaznovanih z zaporom od 10 do 30 dni.

V uradnem poročilu o incidentih je rečeno, da je glavni krivec zanje sodnik Branko Cahun zaradi neobjektivnih odločitev.

Marko Račič: »Upam na 4. mesto«

Medtem ko se naši najboljši atleti pripravljajo za nastop v polfinalu atletskega evropskega pokala, ki bo v soboto in nedeljo v Zagrebu, bo naša ženska atletska reprezentanca jutri odpotovala na tekmovanje v ženski konkurenci za evropski pokal v Constanzo (Romunija).

Zvezni kapetan ženske reprezentance Marko Račič se je odločil, da bo nastopila Jugoslavija na tem tekmovanju okrnjena. Isti dan je namreč v Poznanju dvoboj mladink Jugoslavije, Romunije in Poljske, tako da v Constanzi ne bodo mogle sodelovati mladinke. Klub temu pa se bodo naše atletinje potegovale v polfinalu evropskega pokala za četrto mesto. Prvo je itak že naprej rezervirano za sovjetske predstavnice, drugo za atletinje iz ZRN in tretje za Romunke. Precej huda pa bo borba za četrto mesto, za katerega se bodo potegovale tekmovalke Jugoslavije, Avstrije in Norveške. V Poznanju po mnenju zveznega ženskega kapetana nimamo nikakih možnosti za zmago nad Poljakinjami, pač pa precej upanja na uspeh z Romunkami. -sid

Ljubljana, Triglav, Slavija . . .«

LJUBLJANA, 18. avg. Na Koleziji se je končalo prvenstvo Slovenije v plavanju za člane in mladince. Zmagala je mladinska ekipa Ljubljane (člani so tekmovali le posamezno) z 18.689 točkami. Za njo so se zvrstili: Triglav (Kranj) 17.991, Slavija (Vevče) 12.630, Koper 12.428, Radovljica 10.016, Neptun (Celje) 5.968, Ilirija 3.902, Fužinar (Ravne) 2.818.

Rezultati zadnjega dne:

Članice: 100 m hrbtno: Holec (L) 1:26,2, Šiler (T) 1:27,3, Fischer (I) 1:27,5; mladinke: 100 m hrbtno: Holec, 2. Šiler, 3. Brozović (K) 1:30,6, 4x100 m crawl — mladinke: Ljubljana 5:25,5, Triglav 5:26,3, Koper 5:28,3.

Člani: 200 m metuljček: Vošnjak (L) 2:38,7, Breskvar (L) 2:46,3, Peternel (T) 2:58,7; mladinci: Mohorič (T) 3:09,7, Mikuž (L) 3:10,4, Štromajer (T) 3:10,5; 4x200 m — člani: Ljubljana 10:00,1, Triglav 10:14,3, Slavija 10:41,2.

Telegrami

BUTEFLIKA V ETIOPIJI — KARTUM. Alžirski zunanji minister Abdel Aziz Buteflika, ki je bil na obisku v Sudanu, je odpotoval iz Kartuma v Adis Abebo.

KOLERA V PAKISTANU — KARAČI. V pakistanskih pokrajinah Lahore in Pešavar je te dni zbolelo več ljudi za kolero. Oblasti so odredile cepitev prebivalstva in prepovedale prodajo sadja in sočivja.

VOJAŠKA DELEGACIJA ZAR V SZ — KAIRO. Delegacija egiptovskih oboroženih sil je odpotovala na uradni obisk v Sovjetsko zvezo.

SPORAZUM — WASHINGTON. Ameriški minister za delo Willard Witz je povedal, da so dosegli sporazum o vseh spornih vprašanjih, zaradi katerih je izbruhnila stavka pomorščakov v ZDA. Zaradi te stavke, ki se je začela pred dvema mesecema, je v atlantskih in drugih pristaniščih obtičalo okrog sto trgovskih in več velikih potniških ladij.

TRANSATLANTSKI PROMET — LONDON. V prvi polovici tega leta je 18 letalskih družb, ki vzdržujejo promet čez Atlantik, prepeljalo skoraj 1,5 milijona potnikov, kar je za 20 % več kot v prvi polovici lanskega leta ali petkrat več kot pred desetimi leti.

ŽRTVE LETALSKE NESREČE — CHICAGO. Doslej so našli trupla šestih potnikov, ubitih pri katastrofi letala »Boeing 727«, ki je pred tremi dnevi strmoglavilo v Michigansko jezero. Reševalci iščejo še preostale žrtve. Sodijo, da je vseh 30 potnikov in članov posadke mrtvih.

SOVJETSKA LETALA V MEDNARODNEM PROMETU — MOSKVA. List »Sovjetskaja Rossija« piše, da več kot 1500 sovjetskih letal in helikopterjev uporabljajo zdaj v skoraj 40 evropskih, azijskih, afriških in latinskoameriških državah za civilni letalski promet.

AMERIŠKA LETALA NAD INDONEZIJO — DŽAKARTA. Indonezijska letalska družba »Garuda« je kupila v ZDA štiri potniška letala na reaktivni pogon »DC 8« in rezervne dele v vrednosti okrog 25 milijonov dolarjev.

PREISKAVA O VZROKU POŽARA — ALŽIR. Preiskovalci še vedno raziskujejo vzrok požara, ki je predvčerajšnjim poškodoval del palače, v kateri bi morala biti bližnja afriško-azijska konferenca. Požar je divjal štiri ure. Uničen je bil rezervar za vodo poleg palače.

NIČ VEČ »87. POLICIJSKE POSTAJE« — LONDON. Uradni vladni organ, ki nadzoruje televizijski program, je zahteval od 14 britanskih komercialnih televizijskih družb, naj črtajo s programa ameriške kriminalne in kavbojske serijske filme. Med serijami, za katere zahtevajo prepoved, je tudi »87. policijska postaja«.

ANTIKOLONIALNI ODBOR — NEW YORK. V OZN je začel zasedati antikolonialni odbor, ki bo za generalno skupščino pripravil poročilo o svojem delu.

PODPREDSEDNIK ZAR V NDR — BERLIN. Na povabilo predsednika Walterja Ulbrichta je prišel na obisk v vzhodni Berlin podpredsednik ZAR Hasan Ibrahim s skupino egiptovskih funkcionarjev.

Pa še to

REŠITEV ZA PETINSEDEMDESET DOLARJEV — Oglas neke newyorške trgovske hiše: »Če ne veste, kaj bi poklonili svojemu možu za rojstni dan, pridite k nam. Vizirje za bombnike iz druge svetovne vojne prodajamo po petinsedemdeset dolarjev.«

Vreme 18. AVGUSTA 1965

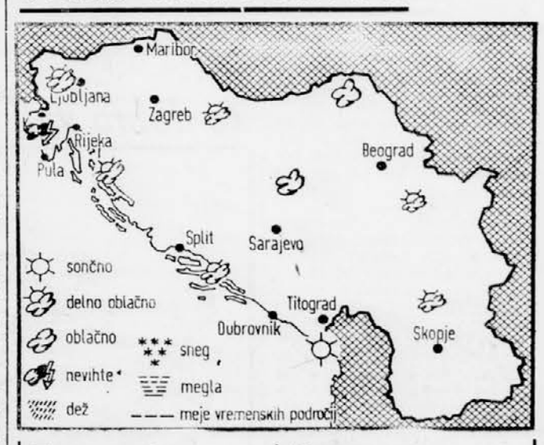

Temperature

	ob 07	13
Ljubljana	14	23
Planica	10	19
Brnik	14	21
Maribor	15	22
Slov. Gradec	14	22
Novo mesto	12	22
Koper	20	25
Kredarica	4	6
Reka	20	22
Pulj	19	25
Split	22	25
Dubrovnik	21	25
Zagreb	14	22
Beograd	18	27
Sarajevo	16	23
Titograd	23	29
Skopje	18	28
Celovec	14	21
Gradec	13	—
Dunaj	14	22
Milano	17	25
Genova	—	26
München	11	23
Zürich	12	22
Benetke	19	—

Prognoza

VREMENSKA SLIKA:

Oslabljena hladna fronta je dosegla naše kraje in ne bo povzročila večjega poslabšanja vremena. Preko zahodne Evrope se proti Alpam le počasi gradi greben visokega zračnega pritiska.

NAPOVED:

SLOVENIJA:

Ponoči še pretežno oblačno, jutri izboljšanje do precej sončnega vremena. Najnižje nočne temperature okoli 12, v Primorju 16, najvišje dnevne od 20 do 25 stopinj Celzija.

JUGOSLAVIJA:

Deloma sončno s spremenljivo oblačnostjo.